This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Ic
PT
7269
H5
A1
1926

Ic
PT
7269
H5
A1
1926

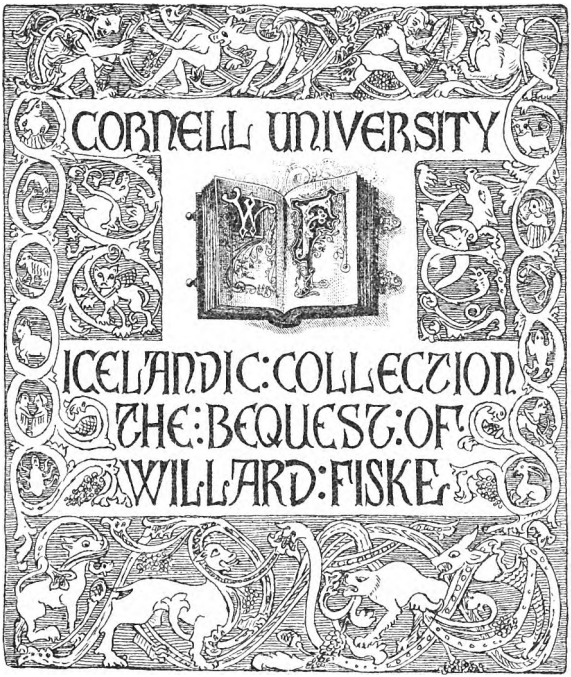

Digitized by Google

Cornell University Library
PT 7269.H5A1 1926

Saga Viga-Styrs ok Heiarviga /

3 1924 015 560 869

ice

Digitized by Google

Digitized by Google

SAGA VÍGA-STYRS
OK
HEIÐARVÍGA

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR
BENEDIKT SVEINSSON

REYKJAVÍK
KOSTNAÐARMAÐUR SIGURÐUR KRISTJÁNSSON
1926

Digitized by Google

Ic-F65
He-113

Ic 13202

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN

Digitized by Google

FORMÁLI.

Víga-Styrs-saga ok Heiðarvíga á sér einstœða sögu meðal íslenzkra handrita um það, hversu hún, eða brot af henni, hafa komizt gegnum margar raunir til vorrar aldar. Hún kemr sundrflakandi, limlest, brend, skorin og skafin af hrakferli sínum úr „myrkri miðaldanna".

Sagan hefir verið færð á letr í fyrsta lagi af sögum Íslendinga. Sannar það málfar hennar og frásagnarháttr. Eyrbyggja saga vitnar til sögunnar berum orðum og mörg fornrit geta um höfuðatburð hennar, heiðarvígin; má þar til nefna: Íslenzka annála, Grettis sögu, Gunnlaugs sögu Ormstungu og Landnámabók á ýmsum stöðum. Melabók nefnir „sögu Víga-Barða" og er það allt in sama saga. Í Ormsbók Snorra-eddu er vitnað til vísu eftir Eirík viðsjá, sem greind er í sögunni. Má af þessu öllu ráða, að sagan hefir verið alkunn að fornu. — Á öndverðri 17. öld var uppi Magnús prestr Ólafsson í Laufási, mikill fornfræðingr (d. 1636). Hann reit upp Snorra-eddu og jók við ýmsum fróðleik. Hefir hann tekið þar upp hálfa aðra vísu eftir Gest Þórhallason, er staðið hafa í sögu Víga-Styrs, en þó þykir ekki fullvíst, að hann hafi haft söguna undir höndum, þótt það sé sennilegt. Hefði sagan þá verið þar nyrðra í þann tíma.

Nú vitu menn eigi til sögunnar fyrr en á ofan-

Digitized by Google

verðri 17. öld, er Jón Eggertsson frá Ökrum tók að safna handritum nyrðra handa fornbókasafni Svía. Meðal handrita þeirra, er hann sendi þeim, var handrit af Víga-Styrs sögu. Er það í skinnbók þeirri, er nú kallast nr. 18, 4to í konunglega bókasafni í Stokkhólmi. Á bók þessarri eru ennfremr Gunnlaugs saga, Hrólfs saga Gautrekssonar og Óláfs saga Tryggvasonar. Saga Víga-Styrs var fremst í bókinni og vantaði framan af henni, er hún kom til Svíþjóðar, veit engi hve mikið. — Nú tók Árni Magnússon þessu næst að sópast fast eftir íslenzkum handritum. Hafði hann til þess ið bezta færi, er hann fór um landið til þess að semja jarðabókina og með styrk vina sinna. Fekk hann þó hvergi upp spurða sögu Víga-Styrs og Heiðarvíga. Síðar komst hann á snoðir um, að saga þessi væri í Stokkhólmi, og lagði drög til þess að fá handritið léð. Bókin var þá komin á einhvern tvístring, sem betr fór, eftir því er síðar dreif á daga. Fekk hann þá léð 12 fremstu blöð sögunnar, er fyrir hendi vóru, en það vóru tvö kver, annað átta blaða og hitt fjögurra. Þetta mun hafa verið árið 1725, en Árni var stundum eigi bráðhvatr til framkvæmda og varð það fyrst um áramót vetrinn 1727-8, að hann fekk Jón Ólafsson Grunnvíking, ungan fræðimann, lærðan og fjölvísan, til þess að rita afrit af handriti þessu. En þá vildi svo illa til, að laus varð eldr í Kaupmannahöfn. Brann þar margt af safni Árna, sem kunnugt er, og þar með bæði skinnblöðin af Víga-Styrs sögu og Heiðarvíga og afskrift sú, er Jón hafði gert. — Vissi þá engi maðr, hvað í þeirri sögu hafði staðið, nema þeir Jón Grunnvíkingr og Árni, um þann hluta, er þeir

Digitized by Google

höfðu með höndum haft, en um framhald sögunnar vissi engi. Jón Ólafsson tók sig þá til, meir en ári síðar, að endrrita það brot sögunnar, er hann hafði áðr skrifað. Hafði hann til stuðnings sér nokkur fornyrði og fágæt orðtök, er hann hafði skráð sér til minnis jafnharðan sem hann endrreit frumritið, og urðu þau honum góðr stuðningr, en annars segir hann sjálfr, að hann hafi aldrei lesið handritið nema jafnharðan sem hann skrifaði það og kveðst þá meir hafa lagt hug á að rita það sem réttast, heldr en hitt, að setja á sig efnið, enda bjóst við að rita síðar á nýja-leik eftir handritinu.

Formáli Jóns Ólafssonar fyrir endrsögn hans af sögunni er á þessa leið (stafsetning er samræmd):

BREVIARIUM

deperditi illius Fragmenti membranacei Historiæ Styrianæ. conscriptum primo Hafniæ A° MDCCXXIX. deinde vero notis qualibuscunque et appendice Historico aliquanto auctius redditum A° M.DCC.XXX.

L. S.

Hér skrifast inntak þeirrar membranæ, sem á var fragmentið af Víga-Styrs-sögu, hverrar appendix að er Heiðar víga. Sú membrana var léð af Svenskum ass. Árna Magnússyni, og skrifaði eg hana upp fyrir hann um ára mótin 1727 og '28. Hún var so í hátt: tvö örk í qvarto samanfest með hampþræði, voru 8 blöð í öðru, en 4 í öðru. Sumstaðar lítið máð, en mjög mikið á seinustu blaðsíðunni. Lemmata voru rauð, en numerus Capitum enginn. hún var með góðu og jöfnu settletri mjög

Digitized by Google

eftir latínu prentstafaformi, rituð hér um 1360. að því er ass. Árni sagði. Með hans bókum brann hún síðan í Kaupinhafnar eldsbrunanum 1728. Það sem undangekk berserkja drápinu, og þar til er Þórhalli kom í sakir við Styr, man eg eigi glöggvara, en hér er sett. Af historiunni um víg Styrs, atrekandanum til þess og hefndunum eftir hann, er án efa engu gleymt því er í membrana stóð, og eigi fjarri því niður raðað efninu. en hversu Heiðar-vígin hnýttust þar við, var so, eður mjög líkt því sem hér greinir. Um nöfn þeirra manna, sem lítið koma við söguna, hefi eg um getið, hvar eg eigi man þau glöggt. So og um bœjarnöfn. Var mér ei auðvelt þau að muna, því (að) eg hefi hvorki verið í Eyrarsveit, né þar í Borgarfirði, sem sagan mest um getur, og eru þær sveitir, so að segja, mér alls ókunnar. Eg las og ekki membranam yfir, oftar en í það eina sinni, er eg skrifaði hana upp, og er nú síðan heilt ár og nokkrir mánuðir. Var mér þá annara um að lesa hana rétt, en setja ríkt á mig sögunnar efni. Þar til vissi eg mér víst að rita annað Exemplar af henni á nýjan leik. Þetta hefi eg helzt þar fyrir uppteiknað, að menn nærri lagi viti, hvað mikið þetta fragment innihélt, og hvílíkt innihaldið hafi verið, þeim til vilja, er það eigi forsmá, heldur vel virða hvers eg vænti.

Þeirra þénustuv. vin

Jón Ólafsson.

Endrsögn Jóns Ólafssonar ber það með sér, að hún er furðulega nákvæm. Hann segir sjálfr, að hann hafi eigi verið kunnugr á sögustöðum, hvorki vestra og því síður í Borgarfirði. Kemr því

Digitized by Google

fyrir, að hann misminnir um örnefni og bœjaheiti. Svo er og um sum mannanöfn, svo sem, að hann nefnir Torfa í stað Narfa, og hefir hljóðliking valdið. Annars er allr þráðr sögunnar réttr, að því er bezt verðr séð, og bera þess vitni mörg atriði, er síðar koma fram í þeim hluta sögunnar, sem hann hafði aldrei séð. — Það var nær hálfri öld síðar, að Hannes Finsson fann framhaldshandrit sögunnar í Stokkhólmi. Ef Jón Ólafsson hefði haft með höndum þann hluta sögunnar í þann tíð, er hann samdi endrsögn sína, mundi hann hafa mátt gera hana nákvæmari og skilmerkilegri í mörgum atriðum. En þótt Jón Grunnvíking brysti þau gögn, þá hefir hann unnið sagnvísindum vorum ið mesta gagn með þessu endrriti sínu.

Jón ritaði alls fjögur eintök af endrsögn sinni og eru engi þeirra alveg orðrétt samhljóða. Eitt handrita þessarra er í handritasafni Landsbókasafnsins 442, 4to. Síðar jók hann við athugasemdum, mest samanburði við aðrar sögur og tilgátur um heiðarvígin. Er hvorttveggja prentað í útgáfu dr. Kålunds, er síðar verðr getið.

Þá er að geta handrits þess, er Hannes Finnsson, síðar biskup, fann í Stokkhólmi, árið 1772. Skinnbók sú er nr. 18, 4to. í kgl. bókas. í Stokkhólmi, sem fyrr var sagt. Koma hér einungis til greina þrjú fyrstu kver bókarinnar, sem á er skráð framhald Heiðarvígasögu og saga þeirra Hrafns og Gunnlaugs. Fyrsta kverið er 8 blöð, ritað á 13. öld og því með forneskjulegri stafsetning, en annað heftið er ritað af tveimr mönnum með stafsetning og handbragði frá ofanverðri 14. öld. Tekr Heiðarvígasaga yfir 3½ bl. af hefti þessu, þá hefst saga Hrafns og Gunnlaugs hinum megin á blaðinu og

Digitized by Google

endar á næstsíðustu blaðsíðu þriðja heftis. — Annað blað annars heftis hefir verið skorið úr, og er þar eyða sú, er milli er þess, að Barði kom heim frá heiðarvígum og til þess er málin vóru rædd á Alþingi (sjá bls. 100 í þessari útgáfu), en upp í það skarð hlaða forn munnmæli frásögnunum um Borgarvirki, er síðar verðr á drepið. Eyða þessi svarar vel þremr síðum prentuðum. — Þá hafa og allmiklar eyður verið í inum fyrri útgáfum sögunnar við endalok heiðarvíga og heimför Barða. Stöfuðu þær af því, að seinasta síða fyrra heftis er slitin mjög, kámug og jafnvel skafin. En þeim dr. Kålund og dr. Finni Jónssyni tókst að skýra hana svo með efnalegi, meðan þeir lásu, að kalla má, að þar sé nú eyðulaust og sumt leiðrétt, er áðr var ranglesið. Er útgáfa dr. Kålunds að þessu, sem mörgu öðru, fyllri og nákvæmari inum eldri útgáfum.

Það er merkilegt, að fyrsta hefti skinnbókarinnar, sem nú er til, er meir en hundrað árum eldra en næsta hefti, sem tekr þó beint við af því. Virðist augljóst, að þetta stafi af því, að hefti þetta hafi verið betra, en þau er á eftir fóru, og því ekki afritað, heldr tekið upp í nýja bók, þegar framhaldið var ritað upp af nýju, en inum síðari heftum glatað. Ekki er með öllu víst, hvort hefti þau er Jón fekk léð í Svíþjóð, hafi verið úr inni eldri skinnbók eða endrrituð á sama hátt sem síðari heftin. Mælir sumt með, en sumt í móti. Víst er um það, að handritið, sem nú er til, tekr beint við af glataða handritinu; sést það af niðrlagi á endrsögn Jóns.

Sagan er fyrsta sinni prentuð í Íslendingasögum Kbh. 1832. Er þar farið eftir handriti, gerðu

Digitized by Google

eftir afskrift Hannesar Finnssonar af Stokkhólms-handritinu og endrsögn Jóns Ólafssonar prentuð í viðbœti. — Þá kom sagan næst út í II. bindi af Íslendingasögum, Kbh. 1847. Sá Jón Sigurðsson um útgáfuna og tekr hún mjög fram inni fyrri. Endrsögn J. Ó. er þar skipað framan við, sem rétt er. Í viðauka eru tekin upp „Orð ok talshættir úr sögubroti af Víga-Styr ok Heiðarvígum," þau er J. Ó. hafði ritað sér til minnis, en skýringum hans víða sleppt. Eru þær og um sumt óhnyttnar og rangar. Aftan við útgáfuna eru tvö blöð með eftirlíking skinnbókarinnar, bæði ins eldra og yngra hluta, sem fyrr var frá sagt. Í formála er skilmerkileg greinagerð handrita. — Eftir þessarri útgáfu er sagan prentuð í útgáfu Sigurðar bóksala Kristjánssonar, er út kom í Reykjavík 1899, Valdemar Ásmundsson bjó undir prentun. Þar er þó sleppt „Orðum og talsháttum" J. Ó., en prentað í viðbœti brot úr sögunni eftir handriti Jóns Þorsteinssonar á Guðnabakka, sem ritað er 1822.

Loks gaf dr. Kr. Kålund út „Heiðarvíga sögu" í Kbh. 1904 fyrir „Samfund til Udgivelse af gammel Nordisk Litteratur". Útgáfa þessi er strangvísindaleg, handrit Jóns Ólafssonar prentað með miklu meiri nákvæmni en áðr og athugasemdir hans skráðar neðanmáls. Skinnblöðin eru prentuð stafrétt, nema leyst úr böndum, víða lesið réttara úr en áðr og eyður fylltar, sem fyrr var á drepið. Aftan við eru stafrétt skráð „orð ok talshættir", með skýringum Jóns, og þau merkt með stjörnu, er eigi eru upp tekin í endrsögn hans. Lestina rekr ritgerð J. Ó.s „Nockrar líklegar til gátur um Mennena, Timann og Stadenn, sem Heid-

Digitized by Google

arvigenn snerta.“ Er þó sumt saman dregið á dönsku, en aðrir kaflar orðréttir og stafréttir samkvæmt handriti Jóns, einkum grein um „Staðinn hvar Heiðarvígin hafi staðið.“ En þar fer Jón eftir hugarburði sínum og munnmælum, því að síðari hluti sögunnar var honum með öllu ókunnr. Langr formáli fylgir útgáfunni; hefir dr. Kålund skráð þar margan fróðleik um handrit sögunnar og efni.

Páll Vídalín lögmaðr er inn fyrsti, er skrásett hefir sagnir um setu Barða í Borgarvirki eftir heiðarvíg. Segir hann svo í „Skýringum yfir fornyrði lögbókar“ (Rvík 1854, bls. 625):

„Borgarvirki er enn til sýnis hér á landi; það er að norðan og vestan þverhögginn klettur, af náttúrunni gjörr, og að sunnan nokkurn part, en sumpart mannhlaðið; að austan er manngjörr grjótveggur, og þar hafa dyrnar verið. Segja svo t r a d i t i o n e s, að Barði Guðmundsson í Ásbjarnarnesi hafi það gjöra látið fyrir væntandi ófriði Borgfirða, síðan hann hafði hefnt Halls bróður síns, og skuli þar frá sagt í Heiðarvígasögu. Barði setti varðmenn til í tveim stöðum, annan á Þóreyjarnúpi, ef Borgfirðir riði Tvídœgru, annan á Rauðanúp, hvort sem þeir riði Arnarvatnsheiði ofan í Víðidal eður Vatnsdal; skyldu varðmenn í þessum stöðum vita kynda. Svo fór sem hann sagði, að Borgfirðir komu (hvorn veginn er ei getið); gekk Barði þá í virkið og fylgdarmenn hans, en Borgfirðir settust um það, sóttu að nokkrum sinnum og fengu ei aðgjört, ætluðu þá að svelta virkismenn, og sátu í hálfan mánuð um virkið, en hinir höfðu vistir ærnar. Sneru Borgfirðir frá við svo búið. R e l a t i o Guðbrands

Digitized by Google

Arngrímssonar eptir t r a d i t i o segir þetta vera í Heiðarvígasögu; aðrir segja, að svo hafi þrengt að matfaungum virkismanna, áður hinir viku frá, að enginn kostur væri eptir, nema eitt mörsiður; og í seinasta sinn, er Borgfirðir sóttu að, hafi einhver af virkismönnum kastað þessu mörsiðri, ásamt grjótinu út í flokk Borgfirða, svo sem til varnar virkinu; þar af hafi Borgfirðir dœmt, að gnógt væri vista í virkinu, og því horfið frá, og sé þaðan orðtœkið: „að kasta út mörsiðrinu". Þetta sagði mér Bjarni heitinn Guðmundsson, dótturson Steingríms prests Þjóðólfssonar. Sömu r e l a t i o um mörsiðrið sagði Gisli í Melrakkadal Þorvaldi Ólafssyni; Gisli dó 1672 eða 1673, og skyldi þetta standa í Heiðarvíga-sögu; i n d e Mördisarvatn, Mördisarhæðir af Heiðarvígum þeim. En þetta virki er fulla bœjarleið frá Ásbjarnarnesi."

Meðal orðtœkja þeirra inna fornu, er J. Ó. hafði ritað sér til minnis, er málsháttr sá, er hann hefir í fyrstu ritað svo: „u y l i r f i a r r i e n v e r s i a l l d a n." J. S. setr við orðið: „Vylir", er hann ritar svo, þá aths. höfundar neðanmáls, að þar standi: „varð eigi öðruvísi lesit." Kålund hefir þetta svo í sinni útgáfu: „nysir [?] (vard ei ödruvís lesed)" o. s. frv. — J. S. getr eigi þess, sem kemr fram í orðaskránni, að J. Ó. er í vafa um „hvert þad fyrsta ord á at merkia hvilir, eda nysir sc. geingur hniósande og fer fyrir utann (sem mier likara synest) veit eg eige", segir hann. — Nú eru stafirnir n og v eða u oft líkir í fornum handritum, einkum er þau taka að mást; svo og langt s og stafrinn l; var þess full von, að J. Ó. læsi svo. Nú les hann fyrst u y l i r = výlir, og

Digitized by Google

hefir það styrkt hann í þeim lestri, að hann þóttist finna ljóðstafarím í orðinu v e r síðar í málshættinum. Síðar hefir hann séð réttilega, að orðið v y l i r á sér engan stað í íslenzku máli, stafirnir v og y eiga eigi samför; hallast hann þá að því að lesa nýsir, og vitnar til samanburðar í Hávamál: svá nýsisk fróðra hverr fyrir. Dr. Kålund hneigist að því í formála sínum (XXX. neðanmáls), að réttara muni að lesa: n ý s i r, „j a f n v e l þ ó t t l j ó ð s t a f r i n n u (v) í m á l s h æ t t i þ e s s u m k y n n i a ð m æ l a m e ð h i n n i“ (þ. e. výlir). Hvorki honum né öðrum hefir komið í hug (svo að kunnugt sé) að orðið: v e r sé rangt lesið. Þó segir Jón Sigurðsson í formála sínum, að oft sé vant að greina stafina u (= v) og n í elzta hluta skinnbókarinnar.

Nú er það alveg víst, að málsháttr þessi hlýtr að standa í ljóðstöfum réttum, sem allir aðrir óskældir málshættir tungu vorrar. Hlýtr því annaðhvort að vera, að ljóðorðin byrji annaðtveggja bæði á v (u) eða hvorugt. „Výlir“ hefir aldrei getað verið til í málinu og kemr eigi til greina. Verðr þá að lesa n ý s i r, svo sem J. Ó. og Kålund telja sennilegra, enda er það altítt orð að fornu, sbr. Hávamál, er fyrr segir; ennfremr í Rúnaþætti:

„nýstak niðr,
namk upp rúnar,“

og í Sona-torreki Egils Skalla-Grímssonar:

„nýsumk hins
ok hygg at því.“

Orðið merkir, að skygnast um eftir nýjungum, sbr. hnýsast eftir e-u. Mun þetta óbifanlegt. Þá

Digitized by Google

þarf að finna síðara ljóðstafinn og verðr hans að leita í orðinu „ver“ eða „verr“, og lesa þar: n e r, sem er forn stafsetning af orðinu: n æ r. Kemr þetta heim við það, sem fyrr er sagt, að J. S. tekr fram, að vandgreindir sé í handritum stafirnir u og n, og eins hitt, að e er þrásinnis ritað fyrir æ bæði í þessarri skinnbók og fjölda annarra fornrita. — Þessi leiðréttíng kemr alveg heim við ljóðstafasetning málshátta, forna stafsetning og enn það, að nú koma fram a n d s t œ ð u r þær, sem oft eru teknar saman í orðskviðum: f j a r r i og n æ r. — Eg hefi því dirfst að vikja lítils háttar frá lestri fyrri manna og taka svo upp málshátt þenna: „N ý s i r f j a r r i, e n n æ r s j a l d a n.“ Virðist hann þá næsta líkr að merking hugmynd þeirri, er fram kemr í vísu Bjarna Thórarensens:

„Maður, því horfir þú fram?“ —
„Eg lít eftir veginum fremra.“
— „Maður, horfðu þér nær,
liggur í götunni steinn!“

Liggr þessi merking langbeinast við, þar sem orðskviðrinn kemr fyrir í sögunni, því að þar er Eiði Skeggjasyni brugðið um það, að hann hyggi meir á hag óskyldra manna, en nákominna frænda sinna.

Orðskviðr þessi hefir hingað til verið rangt með farinn og óskýrðr. Mun dr. F. J. því hafa látið hann fyrir róða, er hann gaf út málshátta-safn sitt. Hygg eg, að orðskviðr þessi muni hér eftir mega skipa sæti með öðrum íslenzkum málsháttum.

Meðal minja um Heiðarvíg má telja bein þau,

Digitized by Google

er fundust í kirkjugarði að Gilsbakka árið 1843. Um þau getr Hjörtr prestr að Gilsbakka í bréfi til Steingríms biskups Jónssonar, dagsettu 22. sept. 1843: — „Hér í sókninni dó Einar gamli Þórólfsson, fyrrum á Kalmanstungu. .... Upp úr gröf hans komu 10 manna bein, sem sjáanlega höfðu fallið fyrir vopnum; beinin höfðu furðanlega conserverast; þar sáust högg á leggjum, en þó mest á höfuðkúpunum; fleiri vóru höggin smá, og fá inn úr kúpunum; einasta ein var klofin. Hvenær féllu þessir menn? Gamalt fólk talar hér um Sturlungareit, eins og mig minnir er í Reykholti. Varla getur það verið frá Heiðarvígum, en nærri lætr þó um töluna.“ Utan á bréfið, þvert yfir kveðjuna hefir Steingrímr biskup skrifað:

„Afgjört mannabeinin síðan Heiðarvígin.“

Einar Þórólfsson andaðist 23. júlí 1843 og var jarðaðr að Gilsbakka 31. s. m. (Árbók fornleifafélag. 1886, bls. 48).

Sigurðr Vigfússon, fornfræðingr rannsakaði sögustaði um Borgarfjörð, sumarið 1884. Ritar hann nokkru gjör um bein þessi eftir sögnum skilríkra manna, sbr. Árbók 1885, bls. 132—3. — Það virðist vafalaust, að bein þessi sé frá Heiðarvígum, enda vóru Gilsbekkingar mestir höfðingjar og forustumenn þeirra sunnanmanna, er að vígunum vóru, og hafa séð um flutning þeirra er féllu.

Um Borgarvirki hefir dr. Björn M. Ólsen ritað í Árbók fornleifafélagsins 1880—81 og Brynjólfr Jónsson í sama rit 1895; ennfremr dr. Daniel Brun í Fylgirit Árbókarinnar 1899, með mynd. Þá er og mynd af Borgarvirki í bók Collingwood's. — Dr. Jón Þorkelsson skýrði vísurnar í „Skýring-

Digitized by Google

um á vísum í nokkrum íslenzkum sögum", Rvík 1868.

Þýðing sögunnar á ensku er í „The Saga Library", London 1892, frá hendi þeirra Williams Morris og Eiríks Magnússonar.

Í þessarri útgáfu er farið eftir útgáfu dr. Kålunds, að öðru en því, að stafsetning er samræmd. Vísurnar eru að mestu teknar eftir fornkvæðaútgáfu dr. F. J. — Tímatalið eftir Guðbrandi Vigfússyni.

Sagan ber það með sér, að hún er mjög snemma í letr færð. Frásögnin er eins og ákafr sagnaþulr segi frá, innskotum sjálfs hans blandað inn í samræður þeirra sem frá er sagt, og sumt nokkuð viðvanings-lega saman sett, en þó merkilega. Villur eru sums staðar í nöfnum; t. d. er þeim Guðmundi ríka og Eyjólfi blandað saman, þar sem sagt er frá skipbroti Barða. Eins kemr það að óvörum, er sagt er, að þeir Barði riði í kvenfötum; hefir gleymst að segja áðr frá þeirri ráðagerð. En þrátt fyrir slík lítilsháttar vansmíði er sagan merkileg. Vísurnar eru fornar og einkennilegar.

Pétr sonr minn hefir stutt mig við lestr próf-arka og samið nafnaskrá.

30. maí 1926.

BENEDIKT SVEINSSON.

Digitized by Google

TÍMATAL.

Veginn Víga-Styrr	1005
Utanför Gests	1006
Utanför Þorsteins Styrssonar	1007
Víg Halls Guðmundarsonar	1011
Heiðarvíg	(?)1014

Digitized by Google

Víga-Styrs saga ok Heiðarvíga.

1. Atli stóð í dyrum úti, ok var hann veginn af manni nökkurum, sem deildi við hann af einum langási (man eg eigi, hvort sá var þræll Atla); reiddi hann burt ásinn. Þar með endaðist sá kapituli.

2. Þar næst getr um, at Styrr vá þenna sama mann, (að m. m.) ok at hann héti Þormóðr eða þvílíku nafni; vildi sá forðast Styr ok hafði vara á sér; var hann tekinn til at fœra sik ór bygðinni, er Styrr frétti til ferða hans; tók hann sik þá heiman með fjóra menn, ok reið af stað um nóttina eða í dögun; spurði hann upp náttstaði hans í tveim stöðum; vildu þó báðir þeir bœndr leyna manninum; reið Styrr svá upp veg eftir honum; þetta var á einu kveldi; mœtti hann þá mönnum, sem sögðust hafa sét menn ríða fyrir utan almennings veg; hvataði Styrr þá eftir reiðinni, ok varð varr við mennina í víðikjörrum nökkurum eða kvosum skamt frá veginum; reið hann þegar þar at, ok fóru eigi mörg orð milli þeira, áðr Styrr vá

Digitized by Google

hann, ok var hann götvaðr þar við veginn (ss.).

Af berserkjunum.

3. Vermundr hét maðr, kallaðr Vermundr enn mjóvi; hann bjó í Ísafirði, á bœ þeim, er Laugaból heitir; sá var bróðir Styrs. Honum þótti bœr sinn lasinn ok mjök at falli kominn; þess vegna fór hann utan til Noregs at sœkja sér við til húsabótar. Hákon jarl réð þá í Noregi; Vermundr hitti á þar hann sat um vetrinn; brátt kom hann sér í vingan við jarlinn, ok gaf honum gráfeldi ok skinnavöru, sem hann hafði með sér fœrt; þar var hann um vetrinn með jarli í góðri vináttu. Berserkir tveir váru með hirð jarls; hét sá eini Halli, annarr Leiknir, hann var þeira yngri; hafði jarlinn þá til stórvirkja, því þeir váru menn miklir fyrir sér, skapstórir ok sterkari öðrum mönnum; væri þeir eggjaðir eða reiðir, stóð ekki fyrir þeim, ok kom þá at þeim slíkr berserksgangr, at engir menn stóðust; þótti því flestum ódælt við þá at skifta. At vári, þá kaupmenn bjuggust til Íslands, ok Vermundr hafði búit skip sitt, kveðr jarlinn hann at máli eitt sinn, ok biðr hann mæla til þess í sinni eigu, sem honum leikr helzt hugr á. Vermundr svarar, at nökkut sé þat, sem sér þykki helzt gripr í, en sé uggandi, hvárt jarlinn vili veita sér þat. Jarlinn spyrr, hvat helzt þat sé. Vermundr segir þat vera menn þá tvá ena öflgu, sem eru í hirð hans; þykki sér mesta gersemi í þeim, ef jarlinn

Digitized by Google

vili gefa sér, því sér sé mikit traust at þeim, en hann eigi sökótt víða. Jarlinn svarar, at hann hefði ætlat hann mundi til annars heldr mælast, ok annat væri honum þarfara, því hann þekki svá skaplyndi berserkjanna, at eigi sé bœndum hent at halda þá, ef eigi er at þeira skapi gert; muni sér þykkja á sinn hluta gert, ef illa er at þeim farit eða veitt nökkur vélræði, ok býðr Vermundi at kjósa annat. En Vermundr vill eigi annat þiggja, ok lætr, at þessi vandhœfi sé eigi svá mikil, at hann geti þá eigi vel haldit fyrir skapsmuna sakir, svá þeir vel uni. Jarlinn svarar, at þá skuli hann þessu ráða, en miklu þykki sér varða, at vel sé við þá gert. Heitir Vermundr góðu um þat. Ok þat verðr at lyktum, at berserkirnir fara með Vermundi; gefr þeim vel byri heim um sumarit, ok tekr Vermundr strax at bœta hús sín, ok hafði þá til heimilisstarfa. Brátt fanst þat á skapi berserkjanna, at þeir váru eigi feldir til vinnu, en váru fúsir til manndrápa ok stórvirkja; sögðu þeir Vermundi, at jarlinn hefði selt sik honum í hendr til trausts móti fjandmönnum hans, en eigi til vinnu; váru þeir skapstirðir ok gerðust nú ofrefli Vermundar. Iðrast hann nú, at hann beiddi þessarrar gjafar af jarlinum, ok hugsar um, hvernig hann geti komit þeim af sér. Þetta spyrst víða, at Vermundr hefir þegit berserkina af jarlinum; þykkir nú óvinum Vermundar hálfu verra á hann at ráða en áðr.

Vermundr átti dóttur eina fullvaxna; Halli

Digitized by Google

lagði hug á hana, ok var oft á rœðum við hana; þetta rómaðist brátt, ok verðr Vermundr þessa varr, en lætr sem hann viti eigi.

Um vetrinn á útmánuðum sendir Vermundr mann at Hrauni til Víga-Styrs bróður síns, þess erendis, at hann býðr honum at heimboði til sín. Styrr tekr því fálega í fyrstu, en segir þó hann muni koma; kveðr þat eigi hafa verit vanda bróður síns fyrri, ok heldr hér muni nökkut undir búa, því fátt hafði þeira milli farit þangat til; ferr þó heiman með nökkura menn, ok ríðr vestr í Ísafjörð at Laugabóli. Tekr Vermundr honum forkunnar vel ok þakkar honum komuna; gistir þar Styrr þrjár nætr í góðu yfirlæti; var þat kallat kynnisför. Þann dag, er Styrr vill burtu ríða, sitja þeir brœðr yfir drykkjuborðum; eru nú báðir allglaðir, ok fellr allt vel á með þeim. Þá mælir Vermundr: „Nú skaltu hafa þökk, bróðir, at þú hefir eftir bón minni heimsótt mik, ok þar þat hefir eigi fyrri verit, vilda ek, (at) þú nytir þess í nökkuru. Hér er gjöf sú, er mér sýnist þér vel í hag koma; þat eru berserkir tveir, er hér hefi ek með mér; veit ek, at þú átt marga mótgöngumenn ok víða árása ván.“ Styrr mælti: „Þetta er mikil gjöf, ok af því (at) ek veit þat eigi í minni eigu, er þessu sé jafnvægt, þá kann ek þér eigi betri laun, en ek gefi þér þessa berserki aftr, svá þú njótir þeira bezt sjálfr.“ Vermundr þykkist við, ok segir hann geri eigi rétt at virða illa, er hann bjóði honum

Digitized by Google

til scemdar svá þarfa gjöf. Styrr svarar: „Segðu hitt, bróðir, at þú iðrast, (at) þú hafir við berserkjunum tekit, því (at) nú finnr þú þik eigi mann at halda þá fyrir þeira skapsmuna sakir.“ Vermundr segir þá, at svá er, ok lætr upp allt et sanna, ok biðr hann at leysa sik við þetta vandræði. Styrr kveðst deigr við þeim at taka, því jarlinn sé til eftirmælis, ef þá saki nökkut; muni hann þó þar at ráða, ef þeir vili sér fylgja, ok leysa svá vandræði hans, því sér sé þat skyldast. Vermundr verðr þessu glaðr. Nú eru berserkirnir kallaðir þangat, ok spurðir, ef þeir vili Styr fylgja. Segir Vermundr, at Styrs ok þeira lunderni muni betr saman koma, því hann eigi sökóttara, en sé skörungr í geði, en sik þurfa heldr at snúast við búskapar annríki. Berserkirnir segja, at jarlinn hafi sik honum alleina fengit til fylgdar, en vel ok höfðinglega lítist sér á Styr; þó muni þeir á þetta hætta, þar hann lofi at gera eftir sínu geði, ok brúka sik til mannhefnda meir en búsýslu. Verðr þat af, at berserkirnir skulu fara með Styr, ok skilja nú við Vermund allir.

4. Þorbjörn hét maðr, kallaðr Þorbjörn kjálki; hann bjó í Kjálkafirði; á milli Styrs ok hans höfðu lengi deilur verit, ok hafði Styrr aldregi náð hefndum á honum eftir sínum vilja; nú þótti honum vel til fallit, at brúka berserkina þar til, svá hann kœmi sér í geðþokka við þá; segir hann þeim þessa sína fyrirætlan, ok eru þeir þess allfúsir. Þangat koma þeir á nóttu

Digitized by Google

ok berja at dyrum; en af því fólk allt var í svefni, var eigi skjótt gengit til dyra; skipar Styrr þá at brjóta upp dyrnar, ok þat gera berserkirnir. Þorbjörn svaf í skála; hann vaknar við þenna hávaða, ok spyrr, hverr þar fari með slíkum óspektum, ok taki hús á fólki um nætr. Styrr segist þar vera, ok nú hafi hann þá menn með sér, er þori at sjá honum í augu, ok nú vili hann launa honum margar skapraunir, ok hafi þat oflengi undan dregizt, ok sé honum at verða við. Þorbjörn kveðst hvárki mundu flýja né friðar beiðast; segist senn kominn af fótum fram; þeir megi gera hvat þeir geti; hann vili taka við eftir föngum. Þorbjörn lá í lokrekkju rammlegri; hleypr hann nú upp í sænginni ok tekr sverð, er þar hekk, ok varði sik. Styrr eggjar nú berserkina stórum, ok segir þat eigi skammlaust, at einn maðr standi svá lengi fyrir þeim. Ok við þessi eggjanarorð verða berserkirnir óðir ok brjóta lokrekkjuna at Þorbirni, en hallmæla Styr, at hann eggi sik, en vogi hvergi sjálfr nærri at koma. Styrr gengr þá fram í ákafa ok sœkir at Þorbirni ok svá lýkr, at Styrr leggr hann í kviðinn, svá hann fellr. Geðjast nú berserkjunum vel at framgöngu Styrs, ok segjast gjarna vilja fylgja svá djörfum höfðingja. Ríða nú þaðan ok lýsa víginu; getr um náttstaði þeira í sögunni; váru þeir fjórir, (að mig minnir), ok einn í Ljáskógum; koma nú heim at Hrauni, ok geðjast nú hvárumtveggjum vel at öðrum, ok þykkir þeim Styrr góðr ok röskr

Digitized by Google

foringi; stóð nú eigi minni ótti af honum en áðr, ok þótti óvinum Styrs hann nú allóárennilegr. Líðr nú af vetrinn.

Styrr átti dóttur eina gjafvaxta, er Ásdís hét. Leiknir, sá yngri berserkrinn, lagði þat í vanda sinn, at hann sat löngum á tali við hana ok at tafli; tók þá mönnum at verða margrœtt um þetta, ok kom þat fyrir Styr, en hann kvað þat engu varða, ok lét sem hann ekki vissi, þó hann þat vel sæi. Nökkurum tíma síðar talast þeir við, berserkirnir ok Styrr; spyrr hann, hversu þeim getist at sínu haldi. Þeir láta vel yfir, ok segja sér þykki hann vera höfðingi þeim til hœfis. Falla þá svá orð í þeira tali, at Styrr spyrr, hvárt þeir vili eigi leita sér nökkurrar staðfestu ok kvánga sik. Leiknir svarar, at eigi sé þat sér fjarri. Styrr spyrr, hvar honum renni hugr til. Leiknir svarar, (at) þat muni helzt í hans valdi. Styrr svarar, at þó hér væri nökkurr ójöfnuðr á, þá felli sér hann vel í geð, ok mætti þat enn nú reynast betr. Styrr spyrr ok Halla, hvárt honum standi hugr til nökkurrar konu (ss). Halli segir þat vera. Styrr spyrr: „Hvar?“ Halli segir (at) Vermundr eigi þar svörum at ráða, ok mundi þat með hans atfylgi takast mega. Styrr tekr engu fjarri, ok fella nú þetta tal um sinn. Skömmu síðar vekr Leiknir sama mál. Styrr mælti: „Til skapsmuna ertu mjök við mitt lyndi, en þess skaltu gæta, at þú hefir ekki fé móti at leggja.“ Leiknir svarar: „Þó ek sé maðr félauss, þá kann

Digitized by Google

vera ek geti unnit þau verk, þér til vilja, sem aðrir menn fá eigi orkat, ok með því móti leyst mik frá fjártillagi, en verit þér jafnan hér eftir til liðs með Halla bróður mínum; átt þú mótstöðumenn marga, ok er þér því þörf traustra manna, en þú fáir mér bólfestu nökkura." Styrr kvað þat satt vera, því (at) sér væri stórt traust at þeira gervileika, ok vildi hann gera þar nökkura tilraun á áðr. Þykkir nú berserkjunum eigi óvænlega áhorfast.

Um várit ríðr Styrr út at Helgafelli til Snorra; vinátta var þá góð þeira á millum; gekk Snorri á veg með honum ok rœddust þeir við allan dagginn; en engi maðr vissi, hvat þeir töluðu, eða hvaða erendi Styrr átti við Snorra. Eru berserkirnir mjök eftirleitnir um konumálin, ok einna mest Leiknir. Styrr segir hann verði at sýna nökkurt þrekvirki áðr. Leiknir læzt þess albúinn, ok spyrr, hvat þat sé. Styrr mælti: „Hér er hraun hjá bœ mínum, illt yfirreiðar; hefi ek oft hugsat, at ek vilda láta gera veg þar um ok ryðja þat, en mik hefir skort mannstyrk; nú vilda ek þú gerðir þat." Leiknir segir, þat þykki sér eigi mikit fyrir, ef hann njóti liðs Halla bróður síns. Styrr sagði, hann mætti þat við hann eiga. Taka nú berserkirnir at ryðja hraunit at kveldi dags, ok at þeiri sýslan eru þeir um nóttina; vega þeir stór björg upp, þar þess þurfti, ok fœra út fyrir brautina, en sumsstaðar koma þeir stórum steinum í gryfjurnar, en gera slétt yfir, sem enn má sjá; var þá á þeim

Digitized by Google

enn mesti berserksgangr. Um morgininn höfðu þeir því lokit; er þat eitt et mesta stórvirki, er menn vita, ok mun sá vegr æ haldast með þeim ummerkjum, sem á eru, meðan landit stendr. Skulu þeir nú gera eitt gerði ok hafa því lokit at dagmálum. Á meðan býr Styrr þeim bað, sem þeir skulu í fara, þá þeir hafa aflokit gerðinu; en at morgni skal Leiknir hafa brullaup. Baðit var svá til búit, at þar var felldr stór hlemmr ofan í gólfit með einum glugg á, sem vatninu var inn um helt; húsit var grafit í jörð, ok váru dyr fyrir því með sterkum stokkum ok húsit allt af nýjum viðum ok et rammbyggilegasta; skarir váru fyrir dyrunum upp at ganga. Um morgininn, þá þeir eru at gerðissmíðinni, lætr Styr Ásdísi búa sik sem allra bezt, en bannar henni at vara berserkina við, hvat hann hafi í ráði; ok áðr en þeir hafa lokit gerðinu, gengr hon burt frá húsunum á svig við berserkina, þar þeir eru at sínu starfi. Leiknir kallar til hennar ok spyrr, hvert hon vili. Hon svarar engu. Þá kvað Leiknir vísu þessa:

(1) Hvert hafið, Gerðr, of gerva
gangfögr liðar hanga
(ljúg vætr at mér) leygjar
línbundin, för þína?
þvít í vetr, en vitra
vangs, sákat þik ganga,
hirðidís, frá húsi,
húns, skrautlegar búna.

Nú hafa þeir aflokit þessu starfi. Gengr Styrr

Digitized by Google

í móti þeim, þakkar þeim með fögrum orðum fyrir starfit ok segist nú hafa búit þeim bað, er þeir skuli í fara; hafi þeir nú þat þrekvirki unnit, er sér allvel hugnist, ok uppi muni verða um alla ævi. Halli er í fyrstu eigi ráðinn at ganga í bað, ok spyrr, ef eigi skuli fleiri ganga í baðstofu með þeim. Styrr svarar, þat muni eigi hent öðrum mönnum at ganga í bað ásamt slíkum afarmönnum, sem þeir eru; en Leiknir vill gera þat at vilja Styrs. Nú setjast þeir í baðstofu, ok er hlemmrinn lagðr yfir ok borit grjót á; dyrunum er ok lokat ok borit grjót fyrir sem rammlegast, en á skarirnar er breidd blaut uxahúð; baðstofan er gerð ákaflega heit. En þá þeir hafa setit í baðinu litla stund, lætr Styrr bera sem óðast brennheitt vatn ok steypa inn um glugginn. Finna nú berserkirnir, at eigi er allt heilt við þá; hamast þeir nú í baðinu ok brjótast á hlemminn; springr Leiknir inni, en Halli kemst út; ok er hann kemr á skarirnar, verðr honum fótaskortr ok fellr á húðinni, en Styrr er þar fyrir með reidda öxi ok höggr á háls honum, svá (at) Halli lét þar lífit. At þessu verki unnu lætr Styrr leiða heim þjóra tvá tvævetra ok höggr þá, því þat var trúa í þá daga, at ef svá væri gert, yrði eigi af eftirmálum. Spurðist þetta víða, ok rœddu menn misjafnt of víg þessi (ss). Skömmu síðar gifti Styrr dóttur sína Snorra goða, ok varð hann við þær tengdir traustari móti óvinum sínum.

Digitized by Google

5. Nú vaxa svá metorð ok yfirgangr Styrs, at flestum stóð mikill ótti af; þótt hann vægi menn, bœtti hann engu, ok urðu flestir svá at láta vera sem hann vildi, því (at) engi fekst réttr yfir honum; stóðu margir ríkir menn at honum, vinir ok mágar, svá (at) fáir þorðu at veita honum nökkurar tilgerðir. Maðr hét Einarr (m m) á hann taldi Styrr nökkurar sakir, ok lét dómendr dœma sér stórar fébœtr. Þessi maðr átti Akreyjar á Breiðafirði; sló Styrr á þær eigu sinni, en engi mælti á móti; flúði maðrinn af búi sínu ok duldist um sumarit hingat ok þangat í Breiðafjarðareyjum; um vetrinn fór hann út á Mýrar, ok skaut Þórhalli á Jörfa skjóli yfir hann, ok annarr bóndi þar nálægt á Járngerðarstöðum (mm); heldu þeir hann til skiftis um vetrinn; en um várit eftir vildi hann flytja sik suðr til Borgarfjarðar; ok hafði einn eða tvá húskarla með sér ok fáeina klyfjahesta. Styrr helt spurnum fyrir þessu, ok reið heiman við nökkura menn, ok varð víss, hvar hann hefði verit um nóttina; reið hann eftir honum upp frá bœjum, ok sá á einum litlum hálsi til manna undan sér; en þá þeir urðu varir við eftirreiðina, fóru þeir af almennings vegi; en af því þeir fóru með klyfjahesta, en hinir riðu lausu ok ört á eftir, bar brátt saman með þeim; lét maðrinn húskarlana undan fara ok meinti Styrr mundi heldr eftir þeim ríða; en Styrr þekti manninn ok snýr af brautinni eftir honum. Þar var mýrlendi, er þeir hittust, svá (at) eigi varð greiðriðit.

Digitized by Google

Styrr spyrr, hvat valdi þessu fyrirtœki hans, at flytja sik ór bygðum, eða hví hann hafi fyrir sér dulizt. Hinn svarar, at flestum sé kunnigr ofsi hans ok yfirgangr, ok hafi hann skilit margan við líf, sem hann hafi lagt minni þykkju á. Styrr segir hann beri sök á baki sér með þessu fyrirtœki, ok hafi hann nógar sakir til at drepa hann, ok þess erendis sé hann kominn. Maðrinn hleypr af hestinum, ok vill taka til fóta ok renna undan; en þat varð torsótt, því mýrin var blaut, ok fell hann í henni, enda váru hinir fleiri, er eftir sóttu; verðr þat skilnaðr þeira, at Styrr vegr hann þar, dysjar, ok lýsir víginu síðan. Þá kvað Styrr vísu, í hverri hann segist nú hafa vegit þrjátigi ok þrjá menn, (að vísu, eða þrjátíu og sex. Þó minnir mig, að hið fyrra stœði í sögunni), sem hann hefði eigi fébótum bœtt, ok svá varð um þetta víg.

Af Þórhalla.

6. Nú telr Styrr fullar sakir á þá báða, Þórhalla ok hinn, er haldit hafa áðr greindan mann; áttu margir hlut þar at til friðstillingar; verðr hinn bóndinn fyrir fjárútlátum; en af því Styrr þótti Þórhalli hafa átt hér meira hlut í, þá krefr hann af honum meiri bóta; gerist sá sami á máli þeira, at Þórhalli skal standa honum kost, þá hann vill hjá honum gista, hvárt sem hann ferr frá eða til, eða hvat marga menn, sem hann með sér hefir. Heitr Þórhalli þessu, því honum leizt þungt at etja kappi við Styr. Líða nú nökkurir

Digitized by Google

tímar, at svá ferr fram, en Styrr þóttist hafa þeim í veitt, þat er hann lét þá lífi halda.

7. Þau tíðendi gerðust eitt haust, at miðr heimtist af fjöllum en vant var, þó vandlega væri leitat; kendu menn þessar illar fjárheimtur útileguþjófum, nema ef einhverir væri í bygð, þeir er þessu ylli, en þat varð þó eigi uppvíst. Styrr var þar mestr sveitarhöfðingi, ok setti hann þau lög með fremstu bœndum, at hverr maðr skyldi eitt auðkenni brúka á fé sínu, ok sýna nágrönnum sínum. Sumarit eftir berr svá við eitt sinn, at ván er Styrs til Jörfa. Þar var einn alinn hrútr, sem á sumrum gekk í töðum ok túnum, ómarkaðr, því hann var alltíð heima við bœ, ok gekk eigi með öðru fé; hann var glettinn við vinnukonur ok spilti oft mjólk þeira; lögðu þær til hann væri slátraðr at fagna Styr með, því (at) hann var vel feitr. Þat þótti hendi næst, ok á þat felst húsfreyja, sem (mm) Þorgerðr hét; var nú svá gert. Styrr kemr ok gistir þar um nótt; er honum gerðr góðr beini, sem vant var. At morgni, áðr Styrr vill burt, ganga þeir til dagverðar; er nú slátrit af hrútnum borit fram, ok fylgdi þar höfuðit með. Ok þá þeir sitja at borðum, tekr einn Styrs manna höfuðit upp, ok segir þetta sé geisifeitr sauðr. Styrr lítr til ok skoðar höfuðit ok mælir: „Þetta er furðu mikit höfuð, eða sýnist öðrum sem mér ,at ekkert er auðkenni á eyrum?“ Þeir segja svá vera. Styrr mælti: „Veiztu þat eigi, Þórhalli, at vér sveitarhöfðingjar höfum í lög sett, at hverr

Digitized by Google

maðr hafi eitt mark á fé sínu, en þetta er ómerktr sauðr?“ Þórhalli kveðst þat vel vita, en segir, at sauðr þessi hafi gengit heima í töðum síðan hann var lamb, ok hafi menn því eigi hirt at leggja mark á hann. Styrr mælti, at samt hefði honum borit at sýna hann nágrönnum sínum, svá þeir beri vitni hér um. Þórhalli segir, at hvárki þeim né öðrum sé þat dult, því sauðrinn hafi helgat sik hans eign, þar hann hafi heima við bœinn gengit fyrir allra augum óátalit. Styrr segir, at þat hœfi þó eigi, at bœndr kasti orðum sveitarhöfðingja undir fœtr sér svá gálauslega, ok hafi hann oft eigi látit minni sakir óhegndar. Þorgerðr kemr at í þessu, ok segir, at þat sé ójöfnuðr stórr, at Styrr kenni bónda sínum þjófnað, ok launi þannin góðan greiða, sem menn hans hafi oftsinnis illa þegit; verðr hon óðamálug mjök. En Styrr svarar fáu, en safnar reiði, ok segir, hann muni eigi líða bœndum lagabrot órefsat, ok svá kunni hér at verða. Skiljast þeir síðan, ok líkar hvárumtveggjum allilla.

Nú hugsar Þórhalli um þetta mál, ok þykkir þungs at ván, þar sem Styrr á hlut at; mágar ok frændr hans váru í Borgarfirði; ferr hann suðr um haustit seint, ok spyrr þá ráða, Kleppjárn, Illuga svarta ok Þorstein Gíslason, mág sinn. Þeir ráða honum til at fœra sik burt ór heraðinu, ok sæta eigi lengr álögum Styrs, því eigi megi vita, nema hann bíði líftjón af hans völdum, ok bjóða þeir honum þangat suðr til sín, svá (at) hann sé óhultari fyrir Styr, ok

Digitized by Google

skuli hann flytja sik at vári. Þetta boð þekkist Þórhalli ok þykkir allgott ráð; ferr heim til sín vestr ok lætr ekki á þessarri ráðagerð bera, ok líðr nú svá af vetrinn. Várit var kalt ok vindasamt, ok víða hart milli fólks; var því illt til hesta, ok kómu grös seint upp. Lætr Þórhalli ekkert á sínu áformi brydda, ok bíðr fram til þings, þar til Styrr er riðinn heiman, ok vill þá flytja allt sitt suðr; en Styrr fær þó njósnir hér um. Nú spyrr Þórhalli, at Styrr er heiman farinn; ok hér um eftir tvá daga (að mm) tekr hann sik upp, ok flytr nú fyrst búsgögn sín; hefir hann meðferðis níu klyfjaða hesta ok einn húskarl með, sem Ingjaldr hét; ætlar hann í næstu ferð at flytja sik alfarit með konu ok börnum. Styrr hefir fengit grun af fyrirætlun Þórhalla; snýr af vegi sínum ok sezt í veg fyrir hann sunnan í heiðarbrekkunum, þar hann veit, at leið Þórhalla liggr um. Styrr reið við fimta mann. Nú kemr Þórhalli með húskarli sínum vestan af fjallinu ofan í brekkurnar; húskarlinn var betr skygn en Þórhalli, ok segist sjá þar menn í einni brekku, ok segist ugga, hvárt allt muni trútt, ok mætti vel ske at hér væri Styrr. Þórhalli segist vera fyrir því óhræddr. Þá er þeir koma nökkuru nær, segist Ingjaldr þekkja, at þetta er Styrr, ok muni hann hafa eitthvat illt í sinni, þar hann hagi svá ferðum sínum, ok telr bezta ráð, at þeir snúi aftr, því (at) þó(tt) þeir hafi hesta lúnari, þá megi enn vel takast at ríða undan þeim vestr af

Digitized by Google

fjallinu, ok þá verði þeim nóg til manna styrks. Þórhalli vill þat eigi, ok segist aldri skuli svá hræddr, at hann renni undan mönnum, þó fleiri sé, ok bindi svá með hræðslu sakir at sjálfum sér; viti hann eigi heldr, at hann hafi gert þær sakir við Styr, at þess sé verðar, at hann leiti eftir bana sínum. Ingjaldr vill samt til baka ríða, því hann hafi skjótari hest, ok afla sér manna, ef þeira kunni at þurfa, sem sér sýnist, ok viðskifti þeira yrði eigi svá skjót. Þórhalli segir hann megi því ráða, því ef Styrr hafi víg í hug, muni hann eftir sér sœkja heldr en honum. Ríðr nú Ingjaldr til baka þat hraðast hann getr, en Þórhalli rekr áfram hestana sína leið, ok lætr sem hann verði þeira eigi varr. Þegar þeir sjá Þórhalla, skunda þeir á hesta sína ok ríða í veg fyrir hann; mœtast þeir Styrr ok heilsar Þórhalli honum vingjarnlega. Styrr spyrr, hvat valdi þessum tiltektum hans, er sér lítist hann vili flytja sik ór heraðinu. Þórhalli segist því sjálfr ráða, þó hann leiti sér betri bólfestu, en kveðst eigi kunna skil á, hví hann mœtir Styr hér. Styrr segist svá hafa til ætlat, at þeir fyndist hér, ok at þat yrði fundr þeira enn seinasti. Þórhalli segist eigi vita sik hafa þat til saka gert, at hann þurfi at banna sér leið sína, ok eigi vænti hann þess, at hann siti eftir lífi sínu. Styrr mælti, at svá mintist hann seinasta viðtals á Jörfa, at eigi þyldi hann honum lagabrot eða nökkura skapraun við sik, ok sé nú eigi annars kostr en verja sik. Þórhalli kveðst eigi

Digitized by Google

flýja mundu. Sœkja nú menn Styrs at honum í ákafa, en Styrr gefr sik eigi at; verst Þórhalli vasklega ok veitir þeim mörg sár, en verðr ákaflega móðr, því maðrinn var við aldr; gengr svá nökkura stund, at þeir sœkja, en vinna hann þó eigi, ok verða allir móðir. Þá kalla þeir at Styr, at hann komi ok siti eigi hjá, en seli sik í hættu. Hleypr nú Styrr at, ok skiftast þeir eigi mörgum höggum við, áðr Styrr höggr með öxi aftan í höfuð Þórhalla ok fellir hann þar; ríðr þaðan burt sem skjótast, en lætr reka alla hestana heim at Hrauni, ok ferr leið sína til þings, ok gerir ekki orð á þessu. Fréttist þetta nökkuru síðar um sumarit í Borgarfjörð, ok þótti vinum ok mágum Þórhalla sér nærri höggvit, ok fara stór orð frá þeim um haustit. En þá (er) Styrr heyrir þat, kvað hann vísu, í hverri innihaldit var orðtœkit: Eigi verðr þat allt at regni, er rökkr í lofti, ok svá mundi fara um hótanir Borgfirðinga.

8. Í þann tíma gerðust þau góð tíðendi á landi hér, at forn trúa var niðr lögð, en réttir siðir upp teknir; létu þá margir ríkir bœndr byggja kirkju á bœ sínum; þeira einn var Styrr, ok lét hann kirkju reisa undir Hrauni. Sú var trúa á þeim tímum, at sá, er kirkju lét gera, ætti ráð á svá mörgum mönnum at kjósa til himnaríkis, sem margir gæti staðit innan kirkju hans. Þórhalli lét tvau börn eftir sik; hét annat Gestr, en annat Áslaug; váru þau bæði ung, þá (er) faðir þeira var veginn; varð því eigi af eft-

Digitized by Google

irmálum; ok líða nú svá tímar. Gestr var smár vexti ok seinþroska, ok þótti því mönnum lítil þreks ván at honum. Kom nú sá bóndi at Jörfa, sem Þorleikr hét, ok helt hann samt uppi gistingu við Styr; óx þar Gestr upp með honum. Eftir nökkur misseri berr svá við, at bœndr tveir í Borgarfirði sunnan Hvítá verða missáttir af hestagöngu; hét annarr Halldórr, er bjó á Ferjubakka; hinn hét Höskuldr (að mm), er bjó á næsta bœ. Hestar Halldórs gengu oft í högum Höskuldar, ok eitt sinn, er þeir höfðu gert þar nökkurn usla, varð Höskuldr afarreiðr, ok hljóp heim á bœ Halldórs ok illyrtist við hann; var við sjálft búit þeir mundu berjast, en Höskuldr drepa hestana, því þeir gengi sér til óhelgis. Styrr var mikill vinr Halldórs; hann skaut þessu máli undir hans gerð, ok því samþyktist hinn. Sendir Halldórr boð vestr Styr vin sínum um haustit, at semja þessa deilu þeira á millum. Styrr segist koma vilja, en verða þó at bíða þess, at vatnavextir minki ok ísa leggi. Ferr hann nú at heiman um vetrnætr; fylgir honum Þorsteinn sonr hans, sem þá var fullorðinn at aldri, ok nökkurir menn fleiri; gistir hann á Jörfa, sem hann var fyrri vanr, þá hann ferr suðr um; tekr Þorleikr vel við honum, ok yfir borðum mælti hann til Styrs: „Þat virðist mönnum þú hafir fyrir litlar sakir vegit Þórhalla; stóð hann þér jafnan fyrir kosti, ok vissu allir, at sú sök, er þú feldir á hann, var af einfeldni hans, en engri tilverknan; nú eru hér börn hans

Digitized by Google

ung ok munaðarlaus eftir; væri því höfðingsskapr at hugga þau í nökkuru.“ Styrr segist vilja sjá sveininn; er hann nú leiddr fyrir Styr, ok lízt honum sveinninn smár í augum sér ok óvænlegr til hefnda. Styrr mælti: „Eigi hefi ek bœtt víg mín hingat til dags, ok verðr þat nú et fyrsta sinn, sem ek þat geri; í sumar sögðu griðkonur mínar þar vera hrútlamb eitt, grátt at lit, ullarrýjat, er eigi vildi þrífast; nú sýnist mér þat rétt á komit, at sveinn þessi hafi lambit í föðurgjöldin, en eigi mun hann frekara af mér fá.“ Þorleikr mælti: „Þetta er hvártki góðmannlega né höfðinglega mælt, ok hefða ek annarra orða vænt af þér; er sveininum lítil huggun í þessum svörum.“ Styrr biðr hann at þegja, ok segir honum muni hentast at skifta sér ekki af þessu; muni svá hljóta at standa, sem hann mælt hefir. Þorleiki þykkir ráðlegast at fella þessa rœðu. Ríðr nú Styrr þaðan suðr á leið; en er ván hann muni þar gista, þá hann ferr heimleiðis. Kemr hann á Ferjubakka til Halldórs vinar síns, ok semr með þeim Höskuldi hestadeiluna bótalaust; lætr Höskuldr svá standa; en Halldórr gefr Styr at skilnaði góðan hest gráan, er þeir Höskuldr höfðu mest um deilt, ok skiljast þeir með vináttu; ferr Styrr leið sína vestr.

Af vígi Styrs.

9. Gestr sitr nú hugsi um sitt mál (ss); var hann lítill at vexti ok frár á

Digitized by Google

fœti; geymdi hann fjár fóstra síns; dag þann, er ván var Styrs at sunnan, sat hann at fé ok skefti öxi sína; varð þá sá viðburðr, at blóðdropar nökkurir fellu á skaftit; hann kvað þá vísu; kemr hann heim síðan ok hittir systur sína úti ok segir henni frá; hon segir sér þykki líkast, at einhverjum tíðendum gegni, ok vildi hon þat kœmi niðr í maklegum stað. Hann kvað enn vísu. Þá þau eru þetta at mæla, berr þar menn at garði; eru þat Styrr ok fylgdarmenn hans; höfðu þeir vöknat í Hítará (að mm); en Styrr hafði skúaðan hest (ss), ok var því eigi vátr; frost var um daginn; var þeim beini gerðr, dregnar af þeim brœkr ok skóklæði ok kyndr eldr upp. Styrr sat við eldinn. Þar hafði verit höfð soðning um daginn, ok stóðu hitukatlar utar á gólfinu, sem soð var í. Áslaug systir Gests rekr þar í brœkrnar ok berr út á vegg. Eldahúsit var svá lagat, at handraðar váru innan veggja, svá (at) ganga mátti á milli þeira ok veggjanna á baki mönnum; tvær dyr váru á húsinu; lágu aðrar út, ok váru þat laundyr. Förunautar Styrs segja, at sparaðr sé eldiviðrinn; hleypr Gestr út ok sópar saman því eldiviðarsorpi, er hann finnr; berr inn fullt fang sitt ok kastar öllu á eldinn, ok jafnskjótt öðru fangi; lýstr þá upp miklum reyk ok svælu í húsin. Hleypr Gestr þá í handraðana kring á bak til við Styr, ok höggr með öxi af öllu afli í höfuð honum bak við eyrat hœgra megin, svá í heila stóð, ok mælti: „Þar launaða ek þér

Digitized by Google

lambit grá“ — hleypr út laundyrnar ok skellir í lás; en Styrr hnígr fram á eldinn. Hleypr Þorsteinn undir hann, ok þá hann sér, at hann er höggvinn til bana ok örendr, hleypr hann út ok þeir allir saman eftir Gesti. Gestr rennr undan allt at Hítará; áin var rend, ok rann í streng á milli; en með því Gestr var frár, þá stökkr hann yfir ána. Förunautar Styrs komast sumir á miðja leið ok snúa heim aftr; þykkir þeim illt at etja berum fótum við klakann; en Þorsteinn rennr allt at ánni; stendr Gestr öðrum megin ok varnar honum yfir at komast; sér Þorsteinn, at fjandmaðr sinn stendr hinum megin ok vofir yfir höfði sér; er þar vogun til at ráða; hitt er ok hætta, at hlaupa á ána, ok snýr við þat aftr. En bóndi læsti Styr í húsi, meðan þeir eltu Gest, þar til Snorri kœmi ok sæi sár hans, eftir því sem lög sögðu, ok fengu þeir hann eigi; váru þá send boð Snorra sem skjótast; hann kom, nefndi vátta at sárum Styrs, ok bjó um líkit; ferr síðan þaðan, ok kemr at kveldi til bónda þess, er Snorri hét, ok bjó í Hrossholti; sagðist hafa með lík at fara ok það um greiða; honum var veittr hann eftir föngum; líkit hafði dregizt nökkut ofan í Haffjarðará ok vöknat til höfuðsins; var því kyntr eldr upp at þurka þat. Snorri bað fólk at hafa kyrt um sik um nóttina. Bóndi átti dœtr tvær; hét önnur Guðríðr; hon var sextán, en hin fjórtán vetra; þær hvíldu báðar í einni rekkju. Þá fólk var allt í svefni ok góðr tími af nóttu, tók þeiri ellri svá mjök at óróast,

Digitized by Google

at hon brauzt á hæl ok hnakka; hin spyrr, hvat veldr; hon segir, at hon hafi heyrt mikit sagt af Víga-Styr, en aldri sét hann meðan hann var á lífi; nú sé sér á engu meiri fýsn, en at sjá hann. Hin svarar, (at) hon skuli eigi mæla soddan heimsku, at vilja sjá hann nú dauðan, er mörgum stóð mikill ótti af í lífinu, ok biðr hana hætta þessu tali. Litlu síðar vekr hon sama mál, ok tekr nú meir at ókyrrast en fyrri; segist aldregi fá betra fœri at sjá hann en nú; hin yngri vill hamla sem fyrr, en sú ellri ræðr meira; fara nú báðar á fœtr; ræðr sú ellri ferðinni, en hin ferr eftir. Styrr var rifaðr í húð, en líkit hafði dregizt ofan í ána um daginn, ok var því sprett frá höfðinu; eldrinn var útbrunninn ok glœðr eftir; var ljóst et efra um húsit, en dimt et neðra. Þær ganga hljóðlega inn í eldahúsit ok stilla nú hœgt þangat, sem Styrr liggr ok skygnast nú sem bezt at honum, ok var sú ellri nærgöngulari; sýnist þeim þá Styrr rísa við í húðinni ok kveða vísu. (Það var stirðt kveðin og æði draugaleg dróttkveðin vísa, alls ólík þessari, sem menn hafa um hönd: horfinn er fagr farfi etc., en þó var sama meining fyrst í henni, ok var þar nefndr l i t r, en eigi farfi; nefndi þar í b l æ j u h e i m, eða þvílíkt, ok eigi býðr hann henni þar í að kyssa sig, heldr segir, að hún muni innan skams byggja með sér m o l d b ú a h e i m, eða þvílíkt, það var seinast í henni).

Snorri varð varr við, at einhverr var á fótum;

Digitized by Google

kippir fljótlega skóm á fœtr sér ok gengr út til eldahússins, at forvitnast um, hvat þær hafist at; en þegar hon heyrir vísuna, bregðr henni svá við, at hon œpir hástöfum ok hleypr í fang Snorra; koma menn á fœtr ok halda henni; er hon þá svá œr, at fjórir hafa fullt í fangi at halda henni; linti hon aldri af ópi ok umbrotum alla nóttina, þar til undir dag, þá deyr hon. Snorri segir við bónda, at nú sé verr launaðr greiðinn, en hann vildi, ok kveðr þat eigi sína skuld, þó sér hafi eigi hlýtt verit. Bóndi svarar, at hann hafi enga skuld í, þótt svá illa hafi til tekizt, heldr sé þat ósköp dóttur sinnar. Snorri býst burt et hraðasta ok ferr áleiðis með líkit; tekr þá at gera mikla snjódrífu á móti þeim með frosti; ok þá á daginn líðr, tekr líkit at fara illa á hestinum ok snúast öfugt; gerist þat þá svá þungt, at þeir koma því eigi lengra en at eyðihúsum nökkurum á melholti einu, ok þar bera þeir grjót at því ok dysja; fara þar eftir leið sína, ok er eigi annars getit, en þat gengi greitt. Um várit þá upp leysir snjó ferr Snorri eftir líkinu, ok er þá allt tíðendalaust í þeira ferð; er þat jarðat at kirkjunni undir Hrauni, er Styrr hafði sjálfr gera látit; en nökkurum tímum þar eftir, þá kirkjan brann, váru bein hans upp tekin ok flutt at Helgafelli.

10. Nú fréttist víða víg Styrs, ok þykkir mörgum mikils um vert, at Gestr, svá ungr maðr, er aldri hafði fyrr víg vegit, skyldi hafa vogat soddan stórræði við slíkan ofsamann, er

Digitized by Google

Styrr var í lífinu, ok mörgum stóð ógn af, ok þótti þetta mjök hafa farit at málavöxtum. Nú er þat at segja frá Gesti, at þeir Þorsteinn skilja þar við ána; rennr Gestr suðr á leið til Borgarfjarðar ok kemr at Mel; sá hét Halldórr, er þar bjó, en kona hans var náskyld (kannske föðursystir Gests). Halldórr spyrr, hví svá víki við ferðum hans. Gestr greinir allt af vígi Styrs ok biðr hann liðsinnis. Halldórr bregzt stórlega reiðr við, ok skipar honum at dragast burt frá sínum augum et skjótasta, ok eigi sé honum at vænta liðs hjá sér, er svá mikit óhappaverk hafi unnit, at drepa Styr, slíkan höfðingja; en kona hans leggr beztu orð til við bónda sinn. Gestr verðr fár við, ok meinar hann muni þenkja sem hann talar, en þat var þó reyndar eigi; er Gesti fenginn hestr á laun, ok þykkir honum nú betrast hagr sinn, at hann er kominn á hestbak; ríðr nú þaðan á leið til Borgarfjarðar slíkt er hann má, ok hefir eigi marga náttstaði, áðr hann kemr suðr yfir ána; kemr hann síð um kveld at bœ Halldórs ok drepr á dyr; þar kom húskarl út; Gestr biðr hann at kalla Þórdísi konu Halldórs á tal við sik; hon var systrunga Gests; hon gengr út, ok kennir eigi Gest í fyrstu; Gestr segir henni, hvat hann á um at vera ok í hvaða vandræðum hann sé staddr; hon segir honum skuli til reiðu sín hjálp, en hon sé uggandi, hversu bóndi sinn verði við, því hann hafi verit vinr Styrs, en vili þó freista, hvers hon fái við hann orkat; lætr Gest vera í

Digitized by Google

útibúri um nóttina, svá enginn veit af, nema hon ok húskarlinn. Þórdís stendr snemma upp um morguninn áðr en Halldórr; lætr hon allblítt at honum; hann mælir, at eitthvat muni undir þessu blíðlæti búa, ok muni hon vilja biðja sik einhvers; hon segir, at svá er, ok ef hann láti þessa bón eftir sér, vili hon í öllu geðþægja honum sem hon getr; segir, at frændi sinn Gestr sé þar kominn, ok leiti hans liðsemdar, ok segir hann hafi vegit Styr í hefnd eftir föður sinn. Halldórr verðr óðamáli, ok segir, at ef hann fái fest hendr á honum, skuli hann eigi lífs frá sér komast, er slíkt ódáðaverk hafi gert, at drepa vin sinn ok mesta höfðingja. Þar mátti ganga í kringum innan veggja allt húsit, ok hengu tjöld fyrir sænginni; Gestr stendr á bak við tjaldit at höfði honum ok heyrir alla þeira viðrœðu, ok kveðr þá vísu, þeirar meiningar, at hann væri búinn til at leika við hann sem Styr, ok rjóða báðar kiðr hans í blóði (segir í vísunni); hestr hans stóð söðlaðr úti fyrir; hleypr hann strax á bak ok ríðr at Gilsbakka til Illuga svarta; heilsar honum ok segir, hverr maðr hann sé. Illugi spyrr, hvat tíðenda sé í ferðum hans. Gestr kvað vísu. Þá spurði Illugi hann, hversu mikinn áverka hann hefði veitt Styr; þá kvað Gestr:

(2) Vasat of sár, en sáran
sák Víga-Styr hníga,
böndum þörf at binda;
beit hjálmastöð þveita;

Digitized by Google

þás af brúnar beinum
báglunds goða mági
unda sœg í augu
allrauðan sák falla.

Biðr hann Illuga ásjár; tekr hann því eigi fjarri, en telr, at sér sé svá mikil fjölskylda á hendi, at hann treystist varla at halda hann með slíkum mannfjölda, sem sér sýnist við þurfa, ok biðr hann fyrst at fara til Bœjar ok finna Þorstein Gíslason. Ferr nú Gestr þaðan ok til Þorsteins; kemr þar á áliðnum degi ok drepr á dyrr; húskarl einn kemr til dyra; þann biðr Gestr at kalla Þorstein út. Þorsteinn kemr út ok spyrr Gest at heiti ok tíðendum. Gestr kvað vísu þess innihalds, at hann hafi vegit Styr, ok biðr Gestr hann nú ásjár. [Þetta er helmingr af vísu, sem Gestr kvað þá, eða við einhvern annan vina sinna í Borgarfirði, þá hann var at segja frá vígi Styrs:

(3) Gestr hefir Geitis hristi
galdrs, miðjungi skjaldar
dunði djúpra benja
dögg, rösklegast höggvit.]

Þorsteinn kveðr sér stóran vanda á þessu, þar svá margir ok miklir eftirmælendr sé, ok illt eitt muni hann hljóta af slíkum óhappamanni, ok er heldr en eigi styggorðr við hann. Gestr kvað vísu, ok enn aðra. Þorsteinn segir sér sé enginn þokki á vísum hans. Gestr kvað enn. Þorsteinn biðr hann hætta því, ok segir hann skuli þó vera hjá sér náttlangt. Um morgininn sendir hann Gest til Reykja, ok biðr Kleppjárn at taka

Digitized by Google

við honum. Kleppjárn telr Þorsteini þat skyldara, ok hafi hann aldregi heitit at taka nökkura vandræðamenn af honum. Verðr Gestr þar þá nótt; ferr þaðan til Þorsteins aftr, ok tekr hann þá vel við honum. Var hann ýmist með Illuga, Kleppjárni eða Þorsteini um vetrinn, þó lengstum með Þorsteini, ok höfðu þeir öruggan vara á sér allan þann vetr; var hjá Þorsteini sjaldan færa en sex tigir karla um vetrinn. Líðr nú at várdögum.

Maðr hét Teitr, at illu einu kendr, ok var kallaðr Fjalla-Teitr, því hann lá á fjöllum úti, ok lifði því líkara sem hann væri illdýri en hann væri maðr (ss). Kleppjárn var þar sveitarhöfðingi; hann hafði nýbreytni þá, at hann gerði mannsöfnuð at ná Teiti ok hafði hann í böndum; vissi enginn, hvar til þat skyldi, því hann hafði áðr aldregi látit hafa hendr á honum, þótt hann væri þrátt um beðinn.

Nú er at segja frá Snorra; hann býr málit á hendr Borgfirðingum, en þeir hafa búit til liðs fyrir fram, ef hann kœmi. Ferr Snorri heiman með flokk manna, en gerir áðr orð vinum sínum, at koma til liðs við sik; ok þá þeir eru saman komnir, ríða þeir allir suðr í Borgarfjörð. Borgfirðingar höfðu njósn af ferðum hans ok hafa liðsafnað fyrir öllum vöðum út til sjávar, at verja honum ána. Snorri kemr at ánni vestan fram við Haugsenda; hefir hann átta hundruð manna, en Borgfirðingar tólf hundruð. Gestr

Digitized by Google

kvað vísu um morgininn, áðr hann ferr heiman, (ef eigi tvær). Snorri ríðr at ánni, ok biðr þá selja fram vegandann. Þeir svara, at nú hafi þeir svá við búizt, at honum muni eigi kostr at festa hendr á honum. Með Snorra eru taldir upp, hverir helztir váru ofrkappsmenn, er berjast vildu, svá ok af Borgfirðingum, at við sjálft lá, at þeir mundu berjast yfir um ána; en margir góðir menn áttu hlut í, at eigi skyldi svá margir menn berjast; riðu hvárirtveggju fram í ána. En Snorri reið fram í eina eyri, sem í var miðri ánni, ok kvað þat lög at tala þar máli sínu, sem maðr kœmist lengst at hættulausu, ok stefndi Gesti um víg Styrs; hrjóta þá margar vísur ór flokki Borgfirðinga til Snorra, einna mest frá Gesti. (Vóru tvær að vísu teiknaðar í sögunni og í einni þeirra kallar hann Snorra b l a u ð a n og sá r a u ð s k e g g j a ð i g o ð i hafi riðið vestan með h ö t t s í ð a n). Snorri kveðst eigi hirða at gegna hákyrðum hans, ok sé eigi at undra, þó hann tali nú djarft ór flokki; sér hann þar áorkast ekki í þetta sinn; snýr hann frá við svá búit, ok ferr vestr leið sína.

Nú líðr at alþingi. Stýrimaðr einn var um vetrinn í Reyðarfirði í Austfjörðum; nafn hans var Helgi (að mm); ætlaði hann til Noregs um sumarit; sá var góðr vin Kleppjárns. Þeir Borgfirðingar taka þau ráð, at senda honum Gest til utanferðar. Þá váru höfðingjaskifti orðin í Noregi, ok Eiríkr jarl Hákonarson kominn í stað Óláfs Tryggvasonar; í hans hirð var Þor-

Digitized by Google

steinn son Síðu-Halls (að mm); hann var vinr Kleppjárns. Kleppjárn sendir honum orð sín at taka við Gesti, ok lætr þar með fylgja hring til menja, ef hann vill eigi trúa orðum Gests; leggr Þorsteinn ok Kleppjárn honum fé til farningar (ss), en Þórdís varð eigi örþrifráða (ss); gefr hon honum gullhring ok þrjár merkr silfrs; skal Fjalla-Teitr fylgja honum austr, því honum váru allar leiðir kunnar; fara þeir austr fjöll um alþingistíma fyrir ofan allar sveitir; verðr því engi maðr þeira varr. Kemr Gestr þá til Helga stýrimanns ok tjáir honum erendi sitt ok orð Kleppjárns; tekr hann við honum vel, ok á Teitr með at fara; býðr Helgi Gesti mestan varnað á, að láta nökkurn af skipverjum verða varan við, hverr maðr hann sé, því þar sé nökkurir vinir Styrs á skipinu. Lofar Gestr því, ok svá gengr nökkura daga; en þó efndist þat eigi betr en svá, at einn dag, er Gestr sat á bulka, kvað hann vísu, hvar af skilja mátti, at hann var vegandi Styrs; en þá skipsmenn vissu þat, hlupu þeir upp ok ætluðu at honum, svá (at) Helgi varð at gefa þeim fé til at leggja ekki illt til hans, var síðan allt kyrt í ferðum þeira; leggja þeir í haf ok gefr vel byri, ok koma til Noregs. Jarlinn var þá staddr í Þrándheimi (að mm) ok Þorsteinn þar með honum. Lætr Helgi Gest aldri við sik skilja; ferr et snarasta á fund Þorsteins ok fœrir honum Gest með orðum Kleppjárns. Þorsteinn tekr því seinlega, fyrr en hann

Digitized by Google

sér jartegnirnar; segist þó eigi voga, at láta hann þar lengi nema staðar vegna vina Styrs. Skilst nú Helgi við Gest ok afsalar sér, en Teitr ferr með Helga, ok er hann ór sögunni. Gestr er um vetrinn með Þorsteini; en um várit sendir Þorsteinn hann til einnar ríkrar ekkju, er bjó norðr í Fjörðum, at menn yrði hans síðr varir, eða vinir Styrs, sem þar sátu nálega í hverju húsi. Enginn vegr gengr á þetta mál á alþingi. Nú vita menn óglögt, hvat ór Gesti er orðit fyrst í bráð; var því eigi samsumars utan farit (ss).

11. Um vetrinn kemr þat upp, at Gestr muni af landi farinn; eykst sá orðrómr svá mjök, at menn hafa þat fyrir satt. Þorsteini Styrssyni þykkir sér skyldast at gera hefndina; ferr hann um sumarit til Noregs ok hefir vel fé með sér, ok gerir sér menn vinholla með því um vetrinn; fær hann þá upp spurt, at Gestr er með ekkjunni. Um várit ferr hann norðr þangat, ok eru þeir saman seytján á skipi; svá var til farit (ss), at ekkjan bjó at fjarðarbotni. Einn dag, er Gestr var róinn á sæ at togfiski (ss), koma þeir Þorsteinn seint um kveld í fjörð þann, þar er ekkjan bjó, ok váru alls ókunnir leiðinni; róa þeir skipinu á sker, svá (at) hválfir undir þeim, en komast þó allir á kjöl. Gestr var við annan mann á bát, ok sér þetta; róa þeir þar at, sem menninir eru á floti; spyrr Gestr ef þeir vili björg hafa; því hann sá (at) þeir váru eigi sjálfbjarga;

Digitized by Google

þeir játa því fegnir. Gestr segist því ráða vilja, hvat marga eða hverja hann taki í hvert sinn á bát sinn at flytja til lands; tekr Gestr eigi fleiri en tvá um sinn, ok ætlar svá til, at Þorstein tekr hann seinast; sitr hann í öðrum stafni, en Gestr í öðrum, ok hafði yfir sér loðkápu; þekkir þá hvárr annan. Þorsteinn mælti (mm), at nú hafi þeir svá fundizt, at hann hefði kosit at öðruvís hefði at borit. Gestr mælti: „Í öndverðu þekta ek þik, ok því vilda ek ráða, hvat mörgum yðar ek bjargaði í hvert sinn; vána ek þú munir eigi launa mér því lífgjöfina at sœkja eftir lífi mínu.“ Geta þeir nú eigi fram komit hefndinni um kveldit, en þurfa greiða eftir þenna hrakning; veitir ekkjan þeim hann, ok eru þar allir þá nótt; en þá hon veit, hvers erendis þeir eru þar komnir, átelr hon þá stórum, at þeir leiti eftir lífi manns síns fyrir litlar sakir, ok launi þannin illu gott; vogar þó eigi at láta Gest vera þar um nóttina, ok sendir hann einum ríkum bónda, sem Eiríkr hét, upp á Raumaríki, hersi at nafnbótum (mm); þangat ferr Gestr. En þeir Þorsteinn ok hans félagar standa upp um morgininn; leita þeir Gests, en finna hvergi; segir ekkjan, at eigi muni þeim auðit at standa þar yfir höfuðsvörðum hans. Fara þeir við svá búit heim aftr, ok þykkir ferð sín allilla til tekizt hafa. Nökkurum tíma síðar frétt-ir Þorsteinn, hvar Gestr er niðr kominn; ferr nú þangat ok kemr þar einn morgin snemma. Bar þá svá við, at Gestr var genginn til vatns

Digitized by Google

at þvá sér; stóð sinn hvárum megin. Gesti brá eigi vara fyrir Þorsteini; en Þorsteinn höggr með öxi, sem hann huldi undir skikkju sinni, til Gests ok stefnir á hann miðjan; bar höggit út af síðunni; skemdist Gestr lítit, ok var þat svöðusár. Bóndi vill þegar taka Þorstein ok láta drepa. Gestr biðr hann gera þat eigi; segir, at Þorsteinn þykkist eiga hefnda at leita, — „ok mun mér þetta fyrir engu standa á lengdar“ (ss); — ok fyrir bœnir Gests ok meðalgöngu er Þorsteinn lauss látinn, ok þykkir honum nú þessi ferð hálfu ófrægilegri en hin; verðr þó svá búnu at una, ok ferr heim. Gestr sér, at hann má eigi við haldast í Noregi fyrir umsátrum Þorsteins, ok ferr at vári komanda suðr í Miklagarð, ok gengr þar á mála með Væringjum; ætlar sik þar heldr óhultari verða. Þorsteini kemr njósn af þessu, ok ferr sama sumar út til Miklagarðs. En þat er siðr Væringja ok Norðmanna (ss), at vera at leikum á daga, ok gangast at fangbrögðum; Þorsteinn gefr sik í flokk þeira; en Gestr þekkir hann nú eigi, bregðr ok eigi vara fyrir honum. Gengr Þorsteinn til fangs við hann, ok í því bregðr hann saxi undan skikkju sinni, ok mundar til höfuðs á Gesti (ss), en svá tókst til, at á öxlina kom, ok var þat ógeigvænlegt sár (ss); sannast hér hit fornmælta, at ,eigi má ófeigum bella (ss), ok skeindist Gestr lítit. Væringjar hlaupa upp þegar, ok er eigi annars kostr en Þorsteinn

Digitized by Google

sé þar strax drepinn, því þat váru lög hjá þeim, ef annarr veitti öðrum banatilræði, þá þeir váru at leikfangi, skyldi sá eigi fyrirfara nema lífinu. Gestr fellir bœn at Væringjum (ss), ok gefr þeim hálft fé sitt Þorsteini til lífs griða; segir þeim allan málavöxt ok biðr Þorsteini lausnar; eiga þar ok nökkurir menn hlut at, at honum væri líf gefit, ok gerðu þat þeir menn, er tœðu máli Þorsteins at vilja Gests, er vissu ættarferð Þorsteins (ss). Nú er Þorsteinn lauss gefinn; biðr Gestr hann nú at láta af at sitja um líf sitt oftar, þar hann megi sjá, at honum verðr eigi auðit at koma sér af dögum, ok fari þat mjök at málavöxtum, því (at) hann hafi eigi sakalaust vegit Styr. Þorsteinn heitr því, en biðr Gest at vitja aldregi á Norðrlönd aftr; ok því heitr Gestr ok efndi. Er nú Þorsteinn orðinn félauss eftir allt þetta, ok gefr Gestr honum fé til ferðar ok skiljast nú sáttir. Ferr Þorsteinn nú til Noregs aftr, ok er þar næsta vetr eftir; ferr um sumarit út til Íslands, ok þykkir frændum hans ferðin gæfulítil verit hafa. En Gestr kemr aldregi á Norðrlönd síðan; þótti þar dugandi drengr, er hann var, ok er eigi getit, hvárt nökkut manna sé frá honum komit. Þorsteinn sezt at búi undir Hrauni eftir föður sinn ok bjó þar alla ævi upp þaðan. Nú eru þrír vetr liðnir síðan Þorsteinn fór utan í föðurhefndirnar, ok eru þeir Gestr ór sögunni.

Nú þykkir Snorra halla máli at sér, þar Þor-

Digitized by Google

steinn bar eigi auðnu til at hefna Styrs; hugsar nú um, hversu hann skuli með hœgasta móti ok minstri mannhættu vinna á Borgfirðingum, frændum Gests, er honum höfðu undan skotit. Taka þeir nú til at verða nökkuru óvarari um sik en áðr, síðan svá mjök frá líðr falli Styrs. Svá hafði til borit, at þrjú skip höfðu komit af hafi um sumarit suðr á Eyrum; var eitt þeira lekt ok öldungis ófœranda á sjó; þat seldu kaupmenn Þorsteini Gíslasyni, ok þessa varð Snorri víss. Þá kaupstefna er sem óðust, sendir hann frá Sælingsdalstungu tvá menn á Eyrar suðr, at njósna um heimaveru Þorsteins ok Borgfirðinga. Annarr þeira var Kolskeggr (mm) á Lambastöðum, ok biðr þá at gera sem minst vart við sik eða sitt erendi, né leggja þar illt til nökkurs manns, en taka sem grandgœfilegast eftir öllu því, (sem) þeir heyra talat þessum mönnum at lútandi. Þeir gera svá; eru þar tvær nætr ok gera lítil kaup; ríða et skjótasta heim vestr at Sælingsdalstungu, ok segja Snorra, at Þorsteinn Gíslason hafi keypt et ófœra skipit, ok ætli at draga þat sundr á miðvikudag, en sveitarmenn skulu flytja viðinn heim á mánadaginn næsta þar eftir, innan þriggja vikna, ok sé Þorsteinn eigi mannmargr heima um þessa daga. Snorri sendi orð vinum sínum ok mágum út í Eyrarsveit, (sem þar eru á nafn nefndir; eigi færri en fjórir og eigi fleiri en sex), at þeir skulu hittast þann dag, er sex vikur eru til vetrar,

Digitized by Google

en Snorri sendir at tvímánuði sumars (ss), ok skuli þeir hittast í Lœkjarskógi í Dölum (mm).

12. Snorri tekr dagverð at miðjum morgni, ok standa hestar þeira söðlaðir; hann átti þrjá sonu; hét einn Halldórr, annarr Guðlaugr, var hann þeira elstr, ok Þórðr sá yngsti; var hann þá níu vetra, ok skal hann með fara. Guðlaugr var jafnan heima, ok lét Snorri hann sjálfan ráða, hvat hann starfa vildi; var hann eigi heldr mikit laginn til vinnu; hann var siðprúðr ok bœnrœkinn ok helt vel trú sína; átti ok ekki illt við fólk; var hann því eigi lyndislíkr hinum brœðrum sínum, en þeir váru glensmiklir ok köstuðu fyrir þetta spotti at honum. Snorri gengr til kirkju, er hann hafði þar gera látit; skein þá sól ór austri; ok er hann gengr inn, mœtir hann Guðlaugi; ætlar hann þá út at ganga, ok hefir á bœnum verit eftir venju sinni. Snorri mælir, hvárt hann vili eigi með sér fara at hefna móðurföður síns. Guðlaugr svarar, at hann ætli svá muni vel mannat, at eigi þurfi síns liðs við, ok hafi hann eigi skift sér af vígaferlum hingat til; megi faðir sinn ráða því, en helzt vili hann þó heima sitja. Snorri mælti: „Ek hefi eigi kallat at þér um verk þín hingat til, ok skaltu þeim sjálfr ráða upp frá þessu, ok er mér vel um gefit (at) þú hvergi farir, ok rœkir siðu þína.“ Svá hefir Snorri frá sagt, at hann hafi aldri slíka manns ásjónu sét sem Guðlaugs sonar síns, þá er hann mœtti honum í

Digitized by Google

kirkjunni; hafi hann þá verit rauðr sem blóð at sjá í andliti, ok hafi sér svá sem nökkur ógn af staðit. Guðlaugr fór nökkurum vetrum síðar til Englands; gaf faðir hans honum fé með sér; gekk hann þar í munkaklaustr, fœrði síðugan lifnað ok þótti enn bezti klerkr allt til dauðadags. Snorri ríðr nú heiman ok fylgdarmenn hans; hittust hann ok hinir þar í Dölum, sem ráð var fyrir gert; ríða síðan allir saman suðr Bröttubrekku; var þetta á laugardegi; hallar þá mjök at kveldi, er þeir koma suðr af fjallinu; ríða þeir þá fyrir ofan bœi. Þá mælti Snorri: „Eigi þykkir mér at, þó (at) nú kœmi þoka.“ Ríða síðan suðr Hvítársíðu; þá var þoka yfir heraðinu ok vindr af hafi ok úr við (ss); láta þeir nú taka niðr hesta sína ok æja (ss); ríða þar eftir nökkura stund; tekr þá til at elda aftr ok heiða upp þokuna, ok sá tíðendi (ss) yfir heraðit. Eigi var fleira manna heima á bœ Þorsteins en synir hans, piltr einn ok kona sú, er embættir fé (ss). Þar eftir ríða þeir yfir ána, ok þá (er) þeir komu svá nærri, at sjá mátti gripi við bœ Þorsteins, spyrr Snorri, hvárt þeir sjái fleiri en þrjá hesta þar heima við túnit, svá sem sér sýnist; þeir segjast eigi fleiri sjá. Þá mælti Snorri, at eigi mundu þeir mannmargir heima vera. Ríða nú at bœnum, ok er þá sól nýrunnin, ok sjá þeir slóðina eftir sér, er þeir gert höfðu um nóttina yfir ána. Þeir Snorri stíga af hestum sínum á bak við húsin; segir

Digitized by Google

hann einum, er með honum var (minnir mig héti Þórðr), hann skuli fara upp á skálavegginn hœgra megin, því (at) þar hefir hann spurt, at Þorsteinn liggr undir, ok segir honum at reyta þekjuna ok slíta grasit seint, ok taka fast ok jafnt í, líka sem hestr biti. Maðrinn gerir svá. Þorsteinn vaknar ok kallar til smalapiltsins, ok segir hann muni ofskamt hafa rekit hestana frá í gærkveldi, ok skuli hann fara at reka þá. Hann anzar at eins ok sofnar aftr. Enn heyrir Þorsteinn, at eitthvat nagar þekjuna; kallar aftr til piltsins, en hann sofnar aftr. Ferr þá Þorsteinn á fœtr út at forvitnast um þetta, ok er í línbrókum einum; ok þá hann kemr út ór dyrunum, litast hann um ok verðr við ekkert varr, ok vill nú skygnast at víðar í kringum húsin. Í því bili hlaupa þeir Snorri at honum; er þar ekki at sökum spurt ok engu orði kemr hann fyrir sik; leggja þeir at honum fjórir í einu; kemr eitt lagit í kviðinn, ok fellr hann strax; draga þeir hann upp at veggnum, ok bíða þar enn nú úti hljóðlega. Lengist nú Þorvarði (m. minnir hann héti svo), at faðir hans kemr eigi inn, ok gengr út; kemr hann engri vörn fyrir sik, ok ferr á sömu leið. (Man eg eigi glöggt, hvort þeir vógu þar að auki annan son Þorsteins, þó kannské það hafi verið). Annarr sonr Þorsteins var ok heima; hét hann Sveinn (m m). ok var níu vetra gamall; lengist honum föður síns inn í bœinn, ok heyrir eitthvat hark úti; veit ok eigi, hvat um er; kemr hann út í

Digitized by Google

dyrnar, ok er honum svefn í augum. Snorri mælti við son sinn, Þórð kausa: „Sér köttrinn músina? Ungr skal at ungum vega“ (ss). Þórðr fóstri hans mælti: „Þat skal aldri ske, at svá ungr sveinn sé veginn, ok skulum vit undir eins falla báðir.“ Segir Snorri hann skuli ráða, þó sér sé grunr, at sá sveinn muni einhvers staðar höggva í ætt sína. Bera þeir nú líkin saman í kös þar í túninu; skiljast við svá búit ok hraða sér í burtu; var þetta á lítilli stundu gert; lýsa víginu á næsta bœ; ríða nú upp með ánni ok yfir í Hvítársíðu ok upp frá bœjum; stíga þar af hestum sínum ok taka atfang (ss), ok leggjast niðr ok hvíla sik ok hesta sína. Fylgjurum Snorra þykkir þetta óvitrlegt, at leggjast niðr í grashögum skamt frá bœjum. Snorri segir eigi muni til saka; liggja þeir þar fram yfir miðdegi ok finna smalamann einn. Snorri biðr hann bera kveðju Borðfirðingum frá Snorra goða, ok segja þeir hafi nú gert sér greiðara fyrir en næst. Ríða síðan vestr fjöll ok hverr heim til sín, ok þykkir förin vel hafa gengit.

Nú er at segja, hvat gerist á bœ Þorsteins. Kona hans kemr heim ór seli sama drottinsdags morgin, lítilli stundu eftir þat þeir Snorri eru burt riðnir, ok ætlar at fœra þeim feðgum hreinar skyrtur; tvær dœtr hennar ungar eru með henni; ríða þær nú at túngarðinum ok stíga þar af baki, ok biðr hon þær at bíða sín þar. Hon gengr heim at bœnum, ok sér þar vegs

Digitized by Google

um merki; ok þá hon hefir litit á, hverir þar liggja vegnir, gengr hon burt ok stígr strax á hest, ok getr eigi um fyrir þeim, hvers hon hafi heima vör orðit. Þær spyrja, hvat valdi (at) hon komi svá skjótt aftr. Hon kvað erendit eigi hafa krafit lengri dvalar; ríðr nú sem skjótast til næsta bœjar, sem heitir Kelda, (minnir mig, heldr en Klúka eða Lœkr), ok hittir þar klerk einn, frænda sinn, sem (mm) Eldjárn héti; ok segir honum tíðendin; bregðr hann við strax ok tekr menn með sér at sjá líkin; sendir boð á næstu bœi, ok flýgr nú þegar þessi viðburðr um Borgarfjörð, ok er at vörmu spori farit at leita Snorra, ok þeysa vestr um Hvítársíðu, þann veg er líkast þótti (at) hann riðit hefði, ok hafa þeir eigi af honum. Fell þeim nú allilla, er Snorri gekk svá ór greipum þeim, ok þá enn fremr, er þeir fréttu hann heíði legit þar í búfjárhögum um daginn, ok virðist þeim nú Snorri helzt til slœgr orðit hafa; settu þeir þá í lög sín, at hverr maðr skyldi vera skyldr at leita strax um landeign sína at veganda, ef víg væri vakit innan heraðs. Líðr nú vetrinn eftirkomandi ok fram at alþingi, ok búa þeir til eftirmálin Borgfirðingar, ok ó r u e i g i þ e i r a l d a u ð a (ss), er fylgdu at þeim málum. Eru nú þessi mál uppi höfð á alþingi, vóru þat margir, er t œ j a vildu K l e p p j á r n i (ss), frændr hans ok vinir, en Snorri heldr svari vegna manna sinna, ok er hann ljúfr at svara fébótum; gengr sá dómr á

Digitized by Google

málit, at víg Styrs ok Þorsteins skuli fallast í faðma, en synir Þorsteins bœttir þrem hundruðum silfrs (mm), ok helt Snorri uppi fésektum fyrir menn sína; skulu fjórir þeira (mm) fara af landi burt, ok vera fyrir utan þrjá vetr. Greiðir Snorri bœtrnar á sama þingi, en hinir fara samsumars utan, er til váru dœmdir. Lyktar nú þannin þessum málum at sinni.

Af heiðarvígum.

13. Guðmundr hét maðr, hann bjó í Ásbjarnarnesi á Vatnsnesi; Guðmundr hafði verit enn röskvasti drengr, en var kominn í elli þá (er) þessi saga gerðist; hann átti þrjá sonu; Hallr hét sá ellsti, Barði annarr, þriði Steingrímr. Hallr var í kaupferðum jafnan, spakr at viti ok enn bezti drengr. Svá bar við, þá hér var komit sögunni, at hann var staddr í Noregi sem oftar, næsta sumar eftir víg Þorsteins. Í Björgvin (mm) váru fyrir þeir Hárekssynir, ok spyrja þar til Kolskeggs, sem fyrr er getit at fylgdi Snorra at drápi Þorsteins. Þá Hárekssynir urðu hans varir í bœnum, leituðu þeir hans, at þeir gæti hefnt á honum fyrir víg Þorsteins; hann var ok mágr (mm) Snorra. Kolskeggr leitar undan; en þeir ná fjárhluta hans, en honum eigi. Þetta var um várit; er hann nú félauss ok farþurfi; falar allsstaðar far, en fær hvergi; hittir Hall ok biðr liðs; kvartar um hrakning sinn ok vandræði. Hallr gefr honum skip sitt ok nökkurn kaupeyri, svá hann kemst undan, ok ferr

Digitized by Google

til Englands (að mm). Hallr leitar sér nú fars til Íslands ok fær hvergi; ferr hann út til Þrándheims, ok finnr þar mann, er Þorgils hét. Þeir höfðu átt félag saman fyrri, en váru þá skildir. Hallr biðr hann fars; hinn tekr því treglega. Hallr mælti, at hann vænti bezt til hans drengskapar, því þeir hefði mælt þat fyrrum, þá þeir váru í félagi saman, at hvárigir skyldi hendr við öðrum bægja (ss), ef annarr þyrfti hins lið í nauðsyn. Þorgils lætr þá til leiðast, at hann fái farit, þó eigi með öðrum kosti, en hann kaupi skipit hálft af sér, ok þetta gerir Hallr. Hárekssynir spyrja, at Hallr hefir undan skotit Kolskegg ok sé skipráðinn hjá Þorgils; sjá þeir, at þeir hafa misst mannsins, ok snúast at Halli. Verða þeir Hallr síðbúnir, ok svá skjótt sem byrr rann á, leggja þeir út undir ey þá í Þrándheimi. er Fólksn heitir, ok liggja þar nökkurar nætr fyrir byr. Bóndi einn lítill bjó í eyjunni; hann var vitlítill ok vesalmenni; hann átti þar allgóðan skóg. Skipverjar þeira Þorgils fóru þangat ok hjuggu sér efnivið; en bónda líkaði illa ok knurraði um. Þeir Hárekssynir fá njósn af, at þeir Hallr liggja undir eynni; taka sér nú lítinn bát ok róa þangat átta saman frá skipi sínu um nótt upp at eynni annars vegar; tala við bónda ok spyrja, hversu spakir kaupmenn sé, eða hvárt stýrimaðr sé á skipi jafnan. Hann segir þeim allt af létta, at þeir sé óspakir ok geri sér miklar skemdir á skógi sínum, en Hallr banni þeim, ok því sé

Digitized by Google

sér bezt til hans þokkat. Þeir láta sem þeir eigi leyndarmál við Hall at tala; slá til kaups við bónda ok gefa honum hálfa mörk silfrs, ef hann geti komit Halli á sinn fund, svá (at) eigi sé aðrir við staddir. Bónda grunar, at hér muni prettr undir búa, en þykkir þó fagrt féit; tekr við ok lofar þessu; ferr þar eftir til Halls ok hrósar góðmensku hans, er hann banni at spilla skógi sínum; vili hann nú launa honum með því, at gefa honum lof til at höggva sem honum líkar þar beztr er skógrinn, ok skuli hann koma með sér. Hallr gegnir þessu fálega í fyrstunni; leiðist þó til við fagrmæli bónda ok fylgist með honum í rjóðr eitt, þar beztr var skógr. Eigi höfðu þeir þar lengi staðit, áðr bóndi gengr frá Halli, skilr hann þar einan eftir ok lætr hafa nökkurt nauðsynja erendi. En þá bóndi er burtu, hlaupa þeir Hárekssynir allir saman ór launsátrinu at Halli ok vega þar strax at honum, svá þar skifti engum orðum, ok engri vörn kemr hann fyrir sik; vega þeir hann þar, hylja hræ hans ok róa þar eftir í skyndingu burt. Skipverjum Halls þykkir seinka aftrkvámu hans; spyrja bónda, hvar hann hafi skilizt við hann; en bóndi lætr sem hann hafi gengit frá sér í skóginum; trúa þeir honum illa, taka hann ok kúga til sagna, svá (at) hann verðr at láta et sanna uppi; vísar hann þeim, hvar hann gekk seinast frá honum; finna þeir Hall þar dauðan ok dysja hann, en festa bónda þar jafnskjótt upp. Hárekssynir þykkjast nú nökkuru hafa á

Digitized by Google

veg komit um hefndirnar; fara sem fljótast suðr með Noregi ok allt til Danmerkr, ok at áliðnu sumri brjóta þeir skip sitt í spón við Jótlands síðu, svá (at) enginn komst af.

14. Þorgils sér, at torsótt muni at leita vegandanna; tekr fjárhlut Halls allan ok hirðir, ok lætr í haf þá byr gefr; fá þeir um sumarit mótviðri stór ok eiga harða ok langa útivist; um vetrnætr taka þeir höfn í Austfjörðum í Vápnafirði, ok vistar Þorgils háseta sína þar í kringum sik um vetrinn, ok leggr ríkt undir við þá at leyna dauða Halls; hann var maðr spakr ok hœgferðugr. Um sumarit ferr hann til þings ok hefir með sér fé Halls; hafði þá enginn spurt þessi tíðendi. Guðmundr faðir Halls var á þingi. Þegar líðr at þinglokum, gengr Þorgils einn dag til lögbergis ok hefir þar upp alla sögu um víg Halls, en hásetar hans sanna með honum; hefir hann þar fé hans ok vill afhenda. Þessi fregn fær Guðmundi svá mikils harms, at hann gengr þegar til búðar sinnar ok legst, en Barði er fyrir svörum; spyrr hann Þorgils, hví hann hafi leynt þessu svá lengi. Þorgils kvað sér sýnast þetta mál til nógra vandræða horfa, þó eigi hefði hann þess fyrr getit, þar (sem) slíkir menn ætti hlut at; þar með hefði hann viljat bíða, þar til bærist sönn afspurn um þessi tíðendi af öðrum mönnum. Barði kvað hann gert hafa vitrlega, — „ok hefir þú haft vel ok drengilega ór þessum málum“ — (ss); býðr honum at eiga fé Halls, sem hann

Digitized by Google

meðferðis hafi; en Þorgils neitar þverlega ok vill ekkert af hafa; segir, at svá kunni falla, at þeir þurfi sjálfir fjár síns um þat þetta mál sé til lykta. Barði vill hann haldi þá hálfu, ok þat verðr af. Þá Guðmundr kemr heim af þingi, spyrr Þuríðr kona hans, hvat tíðenda sé af þingi; hann andœpti mœðilega ok kvað vísu um frá-fall sonar þeira; hon anzar með annarri; legst þessi harmr svá mjök á Guðmund, at hann lifir eigi lengr en mánuð. Um haustit berr svá við einhverju sinni, at Barði hefir sezt í sæti þat, sem Hallr var vanr í at sitja, þá hann var heima, ok sat hann þá þeira brœðra efstr. Móðir hans kemr inn, ok þá hon sér þat, rekr hon honum gildan kinnhest ok skipar honum at skreiðast burt ór sætinu sem bráðast, ok vera eigi svá djarfan, at setjast í sæti Halls, meðan hans sé óhefnt. Barði segir svá skuli vera. Um haustit fregna menn nú allsstaðar at þessi tíðendi um víg Halls ok drukknan Hárekssona. Þykkir nú mörgum mikit vandast við þat málit. Þorgils seldi skipit hásetum sínum ok létti kaupferð-um; tók sér bú í Borgarfirði, o k s e t t u G í s l-u n g a r n ö k k u t ú f a v i ð h o n u m (ss); hefir hann þat til tals við þá, ok k v e ð r þ e i r e i g i s i k e i n s k i s a t k u n n a (ss); verðr at því lítit mark at svá stöddu.

Nú er þar til máls at taka, at Barði hugsar um eftirmælit, ok þykkir eigi létt til at ráða um hefndirnar. Þórarinn hét maðr, spakr at viti ok framsýnn, er bjó á Lœkjamóti í Víði-

Digitized by Google

dal; hann var fóstri Barða. Nú líðr fram at alþingi sumarit eftir. Um leið (ok) Barði ríðr á þing, finnr hann Þórarin fóstra sinn at máli, ok spyrr nú, hversu reisa skuli málit. Þórarinn mælti: „Þér eiguð um mikinn vanda at mæla, ok þarf hér þolinmœði við, því (at) margir eru jafnan at frændsemi“ (ss); ræðr honum at biðja Hárek bóta fyrir sonu sína á næsta þingi, ok þó hann fái engar bœtr, megi hann eigi láta sér leiðast, ef hann vili sínum ráðum at hlíta, ok muni allir þetta vel virða. Barði hefr upp þessa bótabeiðslu á þingi. Hárekr var engi orðamaðr (ss); hann hafði þá brugðit búi ok afsalat fé sitt allt bróður sínum Kleppjárni. Svarar hann því, at hann hafi nú engi fjárforræði, ok geti því engar bœtr goldit; vísar hann því máli til frænda sinna, ok fær Barði ekki frekara svar at því sinni, ok ferr við svá búit heim. Annat sumar leitar Barði enn ráða til Þórarins; svarar hann, at á sömu leið skuli at fara sem et fyrra sumarit; kveðr hér þurfa þolinmœði við at hafa, ok muni et þriðja sumarit verða vissara, hvar þeir skuli atgang eiga, ef eftir hugboði sínu ferr; en nú sé margir jafnkomnir at frændsemi (ss). Barði gerir svá; hefr enn upp þetta mál áðr þingi slítr, ok talar á þessa lund: „Mönnum mun kunnigt, at vér eigum of mikil vandræði at vera (ss), þar nú er sannspurt, at Hallr bróðir minn er lífi minnr (ss), beiddumst vér bóta af Háreki,

Digitized by Google

föður vegandanna, í fyrra sumar, ok var oss engi órslit veitt (ss), ok mun því flestum virðast, at vér berum skarðan hlut fyrir yðr (ss); nú ítrekum vér sömu beiðni, ef þér vitið, hverju nú skal heldr svara." Háreks var ekki við kostr, ok stóð honum elli (ss); en hverr hinna, sem á þingi váru, stungu höfðum hverr at öðrum, ok fór allt á sömu leið sem et fyrra sumarit; en allr þingheimrinn lofaði, hversu spaklega var at málinu farit. Gísli hét maðr, son Þorsteins (að mm), hann var í kaupferðum löngum, ofláti (ss) mikill ok óvarr í orðum. Þetta haust kemr hann út, ferr heim í Borgarfjörð til frænda sinna ok fréttir af þessum málum. Þriðja sumar, áðr Barði ferr á þing, ríðr hann heim at Lœkjamóti, ok spyrr Þórarin, hversu nú skuli at fara. Þórarinn mælti, at nú yrði hann enn at biðja bóta sem fyrr; skyldi hann eigi oftar ráða honum til þess; sagði nú vera þann mann kominn, sem hann hefði eftir beðit; en þat var Gísli, „spyrst mér svá frá Gísla (ss), at hann er bráðskeyttr til máls at taka, frígjarn (eigi varð öðruvís lesit), ok of kapp (forte ofrkapps maðr) (ss). Segir mér svá hugr um, at hann muni einhverju því svara, at auðgengara verði at málinu eftir en áðr." Barði kvað sér þykkja mikit fyrir at biðja þá á ný bóta, en kvað þat mundu þó verða vera, því hans ráð mundu sér til bezta koma. Narfi hét maðr, frændi Gíslunga; hann var mesti

Digitized by Google

illhreysingr ok ofstopamaðr, rammr at afli, lyginn ok ójafnaðarfullr at öllu; við alla menn lynti honum illa, en þó verst við frændr sína; barði hann á mönnum, ef hann fekk eigi þat hann vildi, ok tók af þeim, er hann mátti; var hann í ýmsum stöðum um land ok undi hvergi. Þórarinn bað Barða fyrir kost ok mun at fá þann mann norðr með sér, ef hann væri á þingi, ok kvað til nökkurs koma mundi. Barði kemr á þing; þar er Gísli ok fleiri frændr hans Borgfirðingar. Barði gengr til lögbergis einn dag á miðju þingi ok mælir: „Svá er við vaxit (ss), at ek hefi hér tvisvar beðit bóta fyrir víg Halls bróður míns; beiddi mik þar nauðsyn til (ss), ok var í hvárttveggja sinn gefinn lítill gaumr at máli mínu; nú sýnist mér þar nökkurrar órgreiðslu ván, er þú ert, Gísli, svá ek þurfi eigi lengr at velkjast í þessum vafa; munu ok flestir þat mæla, at vér eigi förum með mikilli freku at málinu, ok er yðr því skyldara góðu at svara.“ Engir anza fyrr en Gísli; hann mælir ok styðst á spjótskapt fram: „Vér munum verða nökkuru at svara, alls þú rekr þitt erendi (ss), ok þú hefir berlega á mik kveðit, þó ek þykkisk nökkut þverkominn við málit (ss). Í fyrra sumar á Englandi var ek í þeim stað, er heitir at Púfusteini (eða eitthvað kent við stein); þar sat ek á torgi ok hafði nökkuru silfri at verja; lá þar hjá mér sjóðr einn, sem í váru sjau merkr silfrs; riðu þar um torgit

Digitized by Google

nökkurir óskynsamir menn (ss), ok varð einum þat fyrir, at hann kyntisk til við mik (ss), ok stakk spjóti sínu við sjóð mínum ok rendi upp á, ok reið með þat burt; hafða ek ekki þar af; vísa ek þér þar til bróðurgjalda; þykkir mér þat at glíku (ss) sem þetta mál, því þat silfr tel ek vera á vandar veifi (ss), ok munum vér þar eigi önnur fé til leggja (ss). Eiðr mælti Skeggjason: „‚Segja skal þursi, ef hann sitr nökkviðr við eld' (s s), ok er illa ok óvitrlega undir tekit, at svá stórir menn, sem nú eigu hlut at." Gísli svarar: „Hér sannast þat, sem mælt er: ‚Nýsir (varð eigi öðruvís lesið) fjarri, en nær sjaldan'; ok er þat þín at ván, at halda svá svari frænda (mm) þinna, sem nú má heyra" — ok hleypr í brigzlyrði við Eið. Nú mælti Eiðr: „Eigi hirðum vér at skattyrðask við þik" (ss). Gera menn nú mikinn róm at máli Barða, ok þykkir þunglega svarat, með slíku spaklæti, sem þessa er beiðzt.

15. Helga hét ekkja ung; hon bjó vestr í Dölum (mm); hennar bað maðr sá, er Grímr (mm) hét, norðan ór Eyjafirði; konan var í ætt við Kleppjárn. Maðrinn var á alþingi, ok var honum konan föstnuð; skyldi brullaupit standa um haustit, hálfum mánuði fyrir vetr (mm). Barði kom eitt sinn at búð Kleppjárns, ok mæltu þeir þar mundmálum (s

Digitized by Google

s), þar sá Barði Narfa, ok kom Barði sér brátt í tal við hann ok býðr honum heim til sín, ok þat þáði Narfi. Þá Barði kemr af þingi, talar hann við Þórarin ok segir honum af málum sínum, ok sér þykki þunglega áhorfast. Þórarinn mælti: „Nú er svá komit sem ek vilda; er þat nú í þreytt, at svá sýnisk vitrum mönnum sem okkr (ss), ok er nú óvandara en fyrri at sjá, hvar at skal ganga um hefndina. Barði bað hann fyrir sjá. Sá maðr var þat sumar í þingför með Barða, sem Þórðr hét, bóndi á Mársstöðum í Vatnsdal; hann átti tvá hesta alhvíta, nema á eyrunum, þar váru þeir svartir; þóttu honum hestarnir slíkt metfé, at hann vildi þá eigi missa fyrir aðra hesta. Þat hafði Þórði orðit til farreks, at hestar hans báðir váru í brottu (ss). Narfi verðr eftir á Lækjamóti, tekr Þórarinn á móti honum báðum höndum, svá Narfa þykkir leika í lyndi. Þórólfr hét maðr, er bjó á Sleggjulæk í Borgarfirði; hann var nú mjök hniginn á enn efra aldr, er saga þessi gerðist, en hafði verit enn gildasti garpr í œsku sinni. Konu átti hann sér; váru þau alltíð ósamþykk, svá (at) sitt vildi hvárt; var hon óðmálug mjök ok meðallagi vitr (ss), hann átti vápn góð í hirzlum sínum, er hann hafði eigi á haldit síðan hann létti vígaferlum. Nökkuru síðar kemr Þórarinn á tal við Narfa, ok spyrr, hversu honum sé vingat við frændr sína.

Digitized by Google

Hann svarar, at lítill sé vinskapr þeira á millum. „Muntu vilja slá kaupi við mik?“ (ss) segir Þórarinn; „mér er sagt, at Þórólfr frændi þinn eigi sverð gott, ok getir þú sótt mér þat, vil ek gefa þér stóðhross væn.“ Narfi vill þat gjarnan. Þórarinn selr honum í hendr stóran hníf, er hann skal gefa konu Þórólfs til at vera í fylgi með sér — „er mér sagt, at vápnin eru sigrauðig (ss), mun þik eigi bresta at ljúga, hvat þér sýnist haganlegast, hvar fyrir þú biðir vápnanna.“ Narfi bað hann at vera þar um óhræddan, ok gengr fúss at kaupinu; hleypr síðan suðr um heiði ok kemr um kveld ofan í Hvítársíðu til eins frænda síns, er bjó á Veggjum (mm); er þar um nóttina ok biðr hann at ljá sér vápn, ok segir, at einn austmaðr norðr í Öxnadal (m m) hafi skorat á sik til einvígis út af konu einni, er báðir vildu hafa, ok sé stefnudagrinn at hálfs mánaðar fresti, ok fái hann hvergi vápn; segir hann þat líklegasta til um náttstaði sína. Hinn svarar, at þetta muni allt lygi, ok fái hann engi vápn hjá sér. Líkar Narfa allilla, ok hleypr yfir til Þórólfs, sem sverðit hafði, ok segir honum, hvat hann á um at vera (ss), ok segir til náttstaða sinna, sem á fyrri bœnum; var vel við honum tekit at eins (ss), biðr hann Þórólf at ljá sér vápn, ok kveðr sér aldri muni meiri nauðsyn á vera en nú. Þórólfr kvað sér annat nær en skifta sér af, þó hann geri sér illendi við menn, ok megi

Digitized by Google

hann sjálfr annast sín kvennamál, ok eigi muni hann sleppa við hann sverðinu. Ferr Narfi þá til konu hans ok tjáir henni mál sitt, ok gefr henni hnífinn. Hon tekr við ok þótti þing í vera; hleypr sem skjótast til karls síns, ok er næsta óðmálug; kveðr þat skömm mikla, at vilja eigi duga nauðstöddum frændum sínum — „eða hvat skal fretkarli þínum svá gott vápn, þarstu er kominn af fótum fram?“ (ss), ok kveðr þat liggja ryðgað á kistubotni, ok muni nú lítit gagn í vera. Hann svarar sem fyrri, at honum sé eigi þat um Narfa gefit, at hann sleppi vápnum sínum við hann, ok telr þat mangi muni gert hafa, at klækjask á við hann (ss), ferr hon þá ok brýtr upp hirzluna, sem sverðit lá í, tekr þat ok selr í hendr Narfa; en hann strýkr þegar norðr ok fær Þórarni. Þórarinn kveðr hann vel hafa rekit erendit, ok biðr hann taka hrossin ok fara norðr fyrst um stund, at firrask fund frænda sinna (ss). Narfa þykkir gjöfin góð; ferr með hrossin burtu, ok er hann ór sögunni.

Þeir Gíslungar (mm) þrír (heldr en fjórir) bræðr höfðu einn teig við Hvítá at slá, ok gengu at því verki allir samt, ok skyldi teigrinn alltíð búinn á tilteknum tíma eftir þing. Sá hlutr var til nýlundu þar norðr um heruð, Vatnsdal ok Víðidal, at af tókust öll mannamót (var svá illa máð, að eigi varð lesið öðruvís) á þeim misserum. Skip hafði komit um sumarit í Blönduós;

Digitized by Google

hafði stýrimaðr, sem Einarr hét (mm), þar hest í hafti. Maðr hét Halldórr (mm), lítill bóndi, er bjó í Kleifum (mm) við Blöndu bakka. Hestr stýrimanns hvarf um haustit; klagar hann þat fyrir Höskuldi goða á Höskuldsstöðum; hann var góðr maðr ok réttdœmr. Þar getr ok um mann nökkurn, son Þórdísar spákonu at Spákonufelli (að mig minnir), heldr en um hana sjálfa (hér datt botninn úr sögunni).

— — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — —

tvá daga. Nú saknar Halldórr hestanna, ok leitar ok fiðr nú ok þykkir vera illa haldnir, ok ferr nú til fundar við Þórarin; verðr nú við hann skapfátt, ok veitir honum áverka svá nökkvi mikinn, at honum var þat gildr þykkr, ok eigi banvænlegr. En þaðan af kemr þat fyrir þá Höskuld ok Eilíf, ok beiða þeir bóta fyrir þingmann sinn. Hann lætr ekki brátt við því, ok ekki sættusk þeir á þat, ok stendr nú svá búit um hríð.

16. Barði hafði verksnúð mikinn, ok þeir bræðr, sumar þat, ok fóru vel verk fram um sumarit, er nú var betr til skipat en fyrr. Nú er þar komit sumri, at sjau vikur lifa sumars; þá ferr Barði at hitta Þórarin, fóstra sinn, til Lækjamóts; þeir hjöluðusk oft löngum við, ok vissu menn óglögt, hvat þeir mæltu: „Nú munu vera manna mót," segir Þór-

Digitized by Google

arinn, „á milli Hóps ok Húnavatns, þar sem heitir Þingeyrar, en ek hefi því ráðit, at engi váru hér til. Nú skaltu þangat fara ok reyna vini þína, fyrir því, at nú vættir mik, at menn sé forkunnar margir, er lengi hefir dvalizk; mun nú þar vera fjölment. Vættir mik, at þar komi Halldórr, fóstbróðir þinn; bið hann föruneytis ok brautargengis, ef þér er nökkurr hugr á at fara ór heraði á braut ok hefna bróður þíns. Bœr heitir á Bakka; hann er fyrir utan Húnavatn; þar bjó kona sú, er Þórdís hét, ok var kölluð gefn, ok var ekkja. At ráðum var með henni maðr, er Oddr hét; hann var gildr maðr fyrir sér. Ekki var hann einskostar fégöfugr eða ættstórr; þó var hann frægr maðr; hann skaltu biðja fylgdar með þér; hann ræðr svörum. Þar er kallat í sveit þeiri á Kólgumýrum, ok eru þar bœir margir, ok heitir einn bœr á Meðalheimi; þar bjó sá maðr, er Þorgisl hét; hann var systrungr Gefnar-Odds at frændsemi, ok var hraustr maðr, ok skáld gott, ok átti góða kosti fjár, ok gildr maðr fyrir sér; kveð þú hann til farar með þér. Bœr heitir at Búrfelli, milli Svínavatns ok Blöndu; þat er á Hálsum út; þar bjó sá maðr, (er) Eiríkr hét, ok var kallaðr viðsjá; hann var skáld, ok eigi lítill fyrir sér; hann skaltu kveðja til föruneytis með þér. Í Langadal heitir bœr á Auðólfsstöð-

Digitized by Google

um; þar bjó sá maðr, er Auðólfr hét; hann er góðr drengr, ok mikill fyrir sér; bróðir hans er Þorvaldr ok er eigi hans við förna getit; hann bjó þar sem heitir í Sléttadal; þat er upp frá Svínavatni; þeir eru tveir bœir, er svá heita; hann var sterkastr maðr at afli fyrir norðan land; ekki skaltu hann kveðja til þessar ferðar, ok kemr til þess skapferði hans. Bœr heitir at Svínavatni, ok bjó þar sá maðr, er Sumarliði hét, ok kallaðr gjallandi, auðigr at fé ok góðum virðingum; með honum var heima dótturson hans, ok hét Þorljótr gjallandafóstri, hraustr maðr; bið hann til föruneytis með þér. Eyjólfr hét maðr, (er) bjó at Ásmundargnúpi, þat er milli Vatns ok Víðidals; hann skaltu hitta, bið hann fara með þér; hann er vinr várr. Nú vættir mik", segir hann, „at lítt verði í ráðit ef þetta flytr þú fram á mannamótinu, ok leitar þar við þá um þetta mál, ok segir svá, at þeir skulu eigi skyldir til farar með þér, ef eigi kemr þú þann næsta laugardag til hvers þeira, er fimm vikur eru til vetrar, ok þann skaltu eigi hafa með þér, er þá er eigi búinn, fyrir því, at sá er engi öruggr. Því skaltu þessa menn heldr velja til farar með þér, en aðra sveitarmenn, at þessir eru nauðleytamenn hverr annars, ok eigu allir góða kosti, ok svá frændr þeira eigi síðr, ok er þat

Digitized by Google

þvílíkt, sem þeir eru sjálfir, ok þessir eru röskvastir af öllum þeim, er hér eru í Víðidal ok öllum várum sveitum, ok þeir munu yðr bezt viljaðir, er várir vinir eru mestir. Nú er óglíkt hvárt er, at hafa með sér góða drengi ok hvata, eða einhleypinga óreynda, þá er sér eigu einkis góðs kosti, ef nökkut hendir til vandræða. Nú eru ok ráðnir til farar með þér heimamenn þínir ok nábúar, er bæði eru frændr þínir ok tengdamenn: Eyjólfr mágr þinn frá Borg; hann er hraustr maðr ok góðr drengr. Bœr heitir í Vestrhópi á Þernumýri; þar búa brœðr tveir; heitir annarr Þóroddr, Þorgisl annarr, ok váru Hermundarsynir, ok brœðrungar Barða at frændsemi, ok áttu góða kosti fjár, ok miklir kappsmenn ok góðir áræðis; þeir eru ráðnir til farar með þér. Nú eru þeir ráðnir brœðr til farar þrír. Enn eru nefndir brœðr tveir, er þar váru heima með honum, ok hét annarr Óláfr, en annarr Dagr; þeir váru systrungar Barða, ok höfðu þar upp vaxit með Guðmundi; þeir eru ráðnir til farar með þér. Enn eru nefndir tveir menn; hét maðr Gríss, ok var kallaðr Koll-Gríss; hann var þar upp fœddr í Ásbjarnarnesi; hann var hagr maðr ok verkstjóri þeira, ok hafði þeim lengi verit vel viljaðr; annarr hét Þórðr, ok var kallaðr melrakki; hann var fóstri þeira Þuríðar ok

Digitized by Google

Guðmundar; höfðu þau hann tekit lítit barn af válaði ok fœtt upp; hann var alroskinn ok vel at sér gerr, ok þat segja menn, at fyrir hann var einskis örvænt, orðs né verks, ok unnu þau honum mikit, ok virðu hann meira en hann var verðr; hann er ráðinn til heimanfarar með þér." Nú eru nefndir þeir menn, er fara skyldu með Barða. Nú er þeir hafa slíkt talat, skiljask þeir.

17. Drottinsdaginn kemr Barði til Lœkjamóts, ok ríðr þaðan til manna móts; ok er hann kemr þar, þá er komit fjölmenni mikit, ok er þar skemtan góð; var mönnum nú forkuðr á skemtan, er lengi höfðu niðr verit lögð manna mót. Nú var lítt í ráðit, þótt mönnum væri tíðrœtt á þeim fundi. Takask at orðum þeir Halldórr fóstbrœðr, ok Barði; spyrr Barði, hvárt hann vildi fara með honum nökkut um haustit ór heraði. Halldórr segir, at „eigi mun þat þykkja tekit minnar handar mikilmannlega til orðs, at ek þykkjumk eigi búinn at fara; nú er ferð mín albúin á braut, en ek hefi ætlat at fara tvívegis; nú hefi ek þat ætlat, ef svá ferr, sem ek vil, at koma þér at liði er meira væri, ef þú þyrftir í nökkura nauðsyn heðan frá, fyrir því, at margir eru betr til fallnir fararinnar, at því er ek hygg, at þú vilir fara." Barði lætr sér skiljask, at svá er, sem hann sagði,

Digitized by Google

ok kveðsk honum eigi mundu verri vinr en áðr. „En ek mun biðja þik nökkurs hlutar," segir Halldórr; „þat var hér í sumar, at mik skildi á við mann þann, er heitir Þórarinn, ok varð hann fyrir áverka af mínu tilræði; hann er lítils verðr fyrir sínar sakir, en þeir menn beiða bóta fyrir, er hann er í þingi með, ok eru þeir mikils verðir; nú hœfir mér eigi at varna þeim bóta, þeim Eilífi ok Höskuldi; vil ek, at þú sættisk á fyrir mína hönd, en ek get eigi at mér, þó hefi ek áðr synjat at bjóða þeim yfirbœtr." Barði gengr þegar at hitta þá Höskuld ok Eilíf, ok tekr máli þegar fyrir Halldór, ok leggja þeir fund með sér, at sættask á mál, er fjórar vikur væri til vetrar, at Klifum at búi Þórarins. Nú kemr Barði á mál við Gefnar-Odd, at hann fari með honum til Borgarfjarðar suðr. Oddr svarar brátt því máli: „Ok þótt þú hefðir kvatt vetri fyrr eða tveimr, þá munda ek þó búinn þeirar ferðar." Þá hitti Barði Þorgisl systrung Odds, ok talar et sama mál. Hann svarar: „Þat munu menn mæla, at eigi hafir þú þessa fyrr kvatt, en ván var, ok mun ek fara, ef þú vill." Hittir hann Arngrím, fóstra Auðólfs, ok [spyrr] ef hann muni vera í för með honum. Hann svarar: „Búinn em ek, þegar er þú ert búinn." Slíkt et sama mælti hann við alla þá, er fyrr váru

Digitized by Google

nefndir, ok tóku allir vel hans máli. Nú mælti Barði, at — „þér hafið drengilega af þessu við mik; nú mun ek koma laugardag til yðar, er fimm vikur eru til vetrar, ok ef [ek] kem eigi svá, þá eruð þér einskis skyldir með mér at fara.“ Ríða nú heim af manna móti. Hittask þeir nú fóstrarnir, Þórarinn ok Barði, ok segir Barði honum, hvat þeir Halldórr rœddusk við. Þórarinn lætr vel yfir því, ok kvað eigi at síðr þessa för mundu fram komask, at eigi fœri hann — „ok má hann enn vel koma þér at haldi ok því hefi ek fyrir svá skömmu gert vart við þessa för, at ek vilda, at sem sízt komi frétt áðr í herað þeira Borgfirðinga.“

18. Nú líðr svá fram at föstudeginum í enni séttu viku; ok at eykt dags þá kómu heim húskarlar Barða, ok höfðu þá lokit mjök svá heyverkum. Barði var úti, ok þeir brœðr, er þeir kvámu heim verkmenninir; heilsuðu þeir þeim vel; höfðu þeir með sér verkfœri sín, ok dregr Þórðr melrakki eftir sér ljáorf sitt. Barði mælti: „Dregr melrakki eftir sér halann sinn nú.“ „Svá er,“ segir hann Þórðr, „at ek dreg eftir mér halann minn, ok ber ek lítt upp eða ekki, en þess varir mik, at þú dragir þinn hala mjök lengi áðr þú hefnir Halls, bróður þíns.“ En Barði hefndi honum engu orði. Ganga menn til

Digitized by Google

borða. Þeir brœðr matask skjótt, ok stiga undan borðinu þegar, ok gengr Barði fyrir Þórð melrakka, ok mælti við hann. Leggr fyrir hann verk, hvat hann skal gera um aftaninn ok um daginn eftir, laugardag. Fjórir tigir sátna váru ófœrðir saman í Ásbjarnarnesi, ok þat mælti Barði, at þat skal hann saman fœra, ok lúka því um aftaninn; — „en þú skalt fara á morgin at sœkja forustugelding várn, er heitir Fleygir, því at geldingar eru gengnir ór afrétt ok heim í haga“; — því vísaði hann honum til þess, at hann var verra at henda, en aðra sauði ok var hann skjótari — „nú skaltu ok á morgin sœkja í Amb[átt]ardal yxin fimm vetra gamalt, er vér eigum, ok drepa af, ok fœra slátrit allt til Borgar suðr laugardag. Verkit er mikit. en ef eigi er unnit, þá muntu reyna, hvárr halann sinn berr brattara þaðan frá.“ Þórðr svarar, ok kveðsk oft hafa heyrt hót hans digr, ok blotnar hann eigi við. Nú ríðr Barði um aftaninn til Lœkjamóts ok þeir brœðr, ok hjala þeir Barði ok Þórarinn um aftaninn.

19. Nú er at segja frá sýslu Þórðar, hversu honum endisk. Saman ók hann heyit, er staðit hafði í Víðinesi. En þá er hann kemr heim, þá býsk smalamaðr at reka fé sitt út á Björg, ok ríðr Þórðr hesti þeim, er hann hafði ekit á um aftaninn, ok nú fiðr hann geldinga-

Digitized by Google

flokk, sem honum hafði verit til vísat, ok fær eigi sótt, fyrr en út at Hópsósi. Nú gerir hann til geldinginn, ok ríðr heim með slátrit. Nú hefir hann sprengdan hestinn. Nú tekr hann annan hest, ok hleypir yfir í dalinn sem leið liggr fyrir. Ekki hirðir hann, hvárt hann ferr á dögum eða nóttum. Nú kemr hann árdegis þar ok fær yxinit, ok drepr af ok gerir til; bindr upp á hestinn ok ferr síðan leiðar sinnar, ok kemr heim, leggr af hestinum; tekr slátr geldingsins; ok er [hann] kemr aftr, þá var á brautu einn limr oxans. Þórðr mælti eigi gott. Maðr gengr í gegn, at á braut kveðsk tekit hafa, ok bað hann eigi dirfa sik um at rœða, nema hann vildi hafa högg. Tekr hann annat slátrit, ok ferr til Borgar suðr, sem honum var boðit. Nú tekr Álöf systir Barða ok fóstra hennar við slátrinu; sú hét ok Álöf; hon var vitr kona ok fóstra Barða ok þeira Guðmundar sona; hon var kölluð kjannök, ok váru svá skilið nöfn með þeim. Álöf, fóstra Barða, var vitr mjök ok kunni mart gerla at sjá, ok þeim vel viljuð, Guðmundar sonum; hon var fróð ok forn í skapi.

20. Nú er frá því at segja, hvat þeir hjöluðusk við fóstrar, Þórarinn ok Barði, áðr hann væri í braut búinn; þeir hjöluðu mart. Þat var laugarmorgininn snemma; skyldi

Digitized by Google

hann þá fara at finna föruneyti sitt, er með honum skyldi fara; ok þá er hann er búinn til brautreiðar, þá eru þar leiddir fram hestar tveir hvítir, ok svört eyru á hvárumtveggja; þá hesta átti Þórðr frá Breiðavaði; þeir höfðu horfit um sumarit á þingi. Nú mælti Þórarinn: „Hér eru hestar Þórðar; skaltu fara ok fœra honum, ok þiggja engi laun af honum fyrir, ok eigi er þess vert, fyrir því at ek réð, er þeir hurfu, ok hafa í minni varðveizlu verit; ok var torsætt, at þeira hefði neytt verit, en því lét ek hesta þessa taka, at mér þótti þetta merkilegra, at spyrja eftir hestum þessum, en dusilhrossum, ok hefi ek oft senda menn til Borgarfjarðar suðr í sumar, at spyrja eftir þeim; þótti mér þat vera merkilegt erendi, ok vættir mik, at eigi mundi í þat ráðit. Ok nú hefi ek sendan mann af nýju suðr, ok mun sá sunnan koma á morgin, ok segja tíðendi sunnan ór heraðinu.“ Þá var kaupstefna á Hvítárvöllum, ok váru skip komin af hafi litlu fyrr en þat var.

21. Nú ríðr Barði þaðan ok kemr á Bakka, þar sem Þórdís bjó, ok stóð þar hestr söðlaðr, ok skjöldr stóð þar hjá; ok riðu þeir heim mikinn dyn í túnit eftir hörðum velli. Þar var úti karlmaðr ok kona, ok þó hon höfuð hans, ok váru þau Þórdís þar ok Oddr, ok var at vanlyktum nökkut, er hon þó

Digitized by Google

höfuð hans ok hafði hon eigi þvegit lauðr ór höfði honum. Ok þegar er hann sá Barða, þá sprettr hann upp ok fagnar honum hlæjandi. Barði tók vel kveðju hans, ok biðr konu lúka verki sínu ok vaska honum betr. Hann lét svá gera; ok nú býsk hann ok ferr með Barða. Nú koma þeir út yfir Blöndu, til Breiðavaðs, ok fœra Þórði hesta sína. Þat er at segja, at í þann tíma var Þorgisl Arason riðinn norðr til Eyjafjarðar á þeiri vikunni, er umb var liðin, er hann skyldi kvángask at Þverá, ok var hans norðan ván á annarri viku. Þórðr tekr vel við hestum sínum, ok býðr góða hesta gelda at launum. Hann kveðsk eigi vilja laun fyrir þetta, ok svá kvað hann þann bjóða, er hestana hafði heimta; — „skal þín vinr", segir hann, „í þörf neyta." Ríðr Barði í Langadal, ok á völluna mjök svá at bœ Auðólfs. Nú sá þeir, at maðr reið ór túninu ofan, ok kenna þeir Arngrím förunaut sinn, er vera skyldi, ok ríðr hann nú með þeim. Ríða nú vestr yfir Blöndu til Eiríks viðsjá, ok koma þar er fé var embætt at morgunmáli, milli miðdegis ok dagmála, ok hitta smalamann ok spurðu, hvárt Eiríkr væri heima. Hann sagði, at hann var á hesti í sólar upprás; — „ok nú vitum vér eigi, hvert hann hefir riðit." „Hvat þykki þér líklegast, hvert hann mun riðit hafa?" — ok

Digitized by Google

kemr í hug, at hann mun skotizk hafa undan, ok vilja eigi fara. En eigi bar svá raun vitni, at hann hefði undan skotizk. Sá þeir þá tvá menn ríða ofan með fram Svínavatni, — þaðan var víðsýnt af bœnum, — ok kendu, at þar var Eiríkr viðsjá ok Þorljótr gjallandafóstri; þar hittask þeir við á þá, er heitir Laxá, er fellr ór Svínavatni; fagna hvárir öðrum vel. Ríða til þess, er þeir koma til Þorgisls á Meðalheim; þeir kvöddusk vel ok ríða síðan leiðar sinnar, ok kvámu nú mjök at Gljúfrá. Þá mælti Barði, at menn skyldi ríða til bœjar at Ásmundargnúpi ok hitta Eyjólf Oddsson. — „Maðr ríðr," segir hann, „ok eigi seint frá bœnum út ok ofan með ánni; vættir mik," segir hann, „at þar sé Eyjólfr; get ek hann munu vera við vaðit, er vér komum þar, ok ríðum fram." Svá gerðu þeir. Nú sjá þeir mann við vað; kenna þar Eyjólf; hittask nú ok kvöddusk vel; fara nú leiðar sinnar ok kvámu þar sem heitir á Ask í Víðidal. Þá riðu í mót Barða ok förunautum hans þrír menn í litklæðum, ok hittusk þeir brátt, er hvárir riðu í mót öðrum, ok váru hér tveir systursynir Barða í þeiri för, ok hét annarr Lambkárr, en annarr Húnn, ok þá er enn þriði vatnsdœlskr í för með þeim; þeir höfðu komit út vestr í Víðidal allir. En Guðbrandr faðir þeira ok Guðrún móðir þeira bjoggu

Digitized by Google

út í Víðidal, á bœ þeim, er síðan heitir á Guðbrandsstöðum. Nú verðr þar fagnafundr mikill með þeim frændum, er Barði hittir systursonu sína; segja hvárir öðrum tíðendi. Barði segir för sína, hvert hann ætlaði; þeir váru þá átján vetra gamlir, ok höfðu einn vetr utan verit; þeir váru enir mestu ágætismenn at vænleik, ok at afli ok at íðróttum, ok þó væri þeir vel at sér gervir, þótt þeir væri fulltíði at aldri. Nú réðu þeir ráðum sínum, ok kveðsk þeim á því hugr, at ráðask í för með þeim, en förunautr þeira ferr í Víðidal. Barði ríðr nú þar til, er hann kemr til Lœkjamóts, ok segir nú fóstra sínum svá búit, — „nú skaltu ríða heim í Ásbjarnarnes, en ek mun á morgin ríða til fundar við þik, ok með mér Þorbergr son minn; mun ek þá ríða á leið með yðr."

22. Nú ferr Barði heim ok föruneyti hans, ok er heima nótt þá. Um morgininn býr Koll-Gríss þeim dögurð; en þat var siðr, at lagðr var matr á borð fyrir menn, en þá váru engir diskar; þat varð til nýnæmis, at af hurfu þrennar deildirnar fyrir þrem mönnum; gekk hann ok sagði til þess Barða. „Hef þú fram borð," segir hann, „ok rœð ekki um þat fyrir öðrum mönnum." En Þuríðr mælti, at þeim sonum hennar skyldi ekki deila dögurð, ok kvaðsk hon deila mundu. Svá gerir

Digitized by Google

hann, at hann hefr borð fram, borð fyrir mann, ok deilir mat á. Þuríðr gengr þá innar, ok leggr sitt stykki fyrir hvern þeira bræðra, ok var þar þá yxinsbógrinn ok brytjaðr í þrent. Tekr hann Steingrímr til orða ok mælti: „Þó er nú brytjat stórmannlega, móðir, ok ekki áttu vanda til at gefa mönnum svá kappsamlega mat, ok er (í) þessu mikit vanstilli, ok ertu nær óvitandi vits.“ Hon svarar: „Ekki er þetta furða nein, ok máttu þetta ekki undrask fyrir því, at stœrra var Hallr bróðir yðarr brytjaðr, ok heyrða ek yðr ekki þess geta, at þat væri nein furða.“ Hon lætr fylgja slátrinu sinn steĝin fyrir hvern þeira. Þeir spurðu, hvat þat skyldi merkja. Hon svarar: „Mellt hafi þér þat, bræðr, er eigi er vænna til en steina þessa, er þér hafið eigi þorat at hefna Halls bróður yðars, þvílíks manns sem hann var, ok eru þér orðnir langt frá yðrum ættmönnum, er mikils eru verðir, ok eigi mundu þeir þvílíka skömm eða neisu setit hafa, sem þér hafið þolat um hríð, ok margra ámæli fyrir haft.“ Gekk hon utan ok innar eftir gólfinu eiskrandi, ok kvað vísu:

(4) Brátt munu Barða frýja
beiðendr þrimu seiða,
Ullr munt ættar spillir
undlinns taliðr þinnar,

5

Digitized by Google

nema lýbrautar látir
ljóss valdandi falda,
lýðr nemi ljóð, sem kváðum,
lauðrhyrs boða rauðu.

Nú hrinda þeir fram borðum ok öllu því er á var, ok ganga til hesta sinna ok búask hvatlega. Þat var drottinsdaginn, er fimm vikur váru til vetrar. Nú stíga þeir á bak hestum sínum ok ríða á braut ór túni. Nú sjá þeir þat brœðr til Þuríðar móður sinnar, at hon var komin á bak hesti þeim, er þau kölluðu Eykjarð, ok hon hafði heimt húskarl sinn til föruneytis við sik; hann er eigi nefndr, en svá er sagt, at hann mun grunnúðigr vera. Nú mælti Barði: „Þetta horfir til óefnis, er hon er á ferð komin, ok mætti vér þess vel án vera, ok verðr nú at leita ráðs, ok létta á ofan förna hennar.“ Hann heimtir til sín þá Óláf ok Dag, heimamenn sína, — „nú skuluð it,“ segir Barði, „ríða á mót henni, ok mælið við hana sœmilega ok fagrt, en gerið sem ek býð; segið, at þat sé vel, er hon er komin í för vára. Biðið hann vel fylgja henni, húskarlinn, ok styðið hana á baki, ok ríðið svá, unz ér komið fram at Faxalœk; hann fellr ór Vestrhópsvatni ok ofan í Víðidalsá; skeiðgata liggr at lœknum norðan, ok svá frá honum, ok þá skulu þit spretta gjörðunum hennar; skal Dagr þat gera, ok láta sem hann

Digitized by Google

gyrði hestinn, er þér komið at lœknum, ok reiðið hana af baki, svá at hon falli í lœkinn ofan, ok svá þau bæði, en hafið með ykkr hestinn.“ Nú riðu þeir í mót henni, ok kvöddu hana vel; — „ok urðu þit heldr til þess at ríða í mót mér, en synir mínir,“ segir hon, „ok sœma mik.“ „Þeir buðu okkr þetta erendi,“ segja þeir. Hon segir: „Því em ek í ferðina komin, at mik vættir, at síðr mun fyrir farask nökkur stórræði, fyrir því at eigi skal skorta til áeggjan, fyrir því at þess þarf við.“ Þeir láta þat mjök munu bœta, at hon fari. Ríða nú, þar til er þau koma fram at Faxalœk. Þá mælti Dagr: „Þessi maðr er v a n vitull, er þér fylgir, Þuríðr; hann hefir eigi svá vel gyrt hest þinn, at þat myni duga; er þat skömm mikil at fá slíkt til fylgju við dugandi konur.“ „Gyrtu betr þá hestinn, en áðr er,“ segir hon, „ok fylg mér síðan.“ Hann tekr nú ok sprettir gjörðum af hesti kerlingar; rekr þau bæði af baki í Faxalœk, sem þeim var boðit; þar var Þuríði við engu meini hætt ok gruflar hon af lœknum. Þeir ríða nú í brott ok höfðu hestinn með sér. Hon ferr heim um kveldit, ok húskarl hennar, ok eigi erendi fegin.

23. Barði ríðr nú ok flokkr hans leiðar sinnar, þar til er þeir áttu skamt til Borgar; þá ríða menn at móti þeim nökkurir, ok var þar

Digitized by Google

Þórarinn goði, fóstri Barða, ok Þorbergr son hans. Þeir rœðask við þegar ok takask at orðum fóstrarnir: „Þó hefir þú þar, fóstri," segir Barði, „sverð mikit um kné þér." „Hefir þú eigi sét mik hafa þetta vápn fyrr, hygginn ok glöggþekkinn," segir Þórarinn; „svá er ok; eigi hefi ek fyrr haft. Nú skulu vit skifta vápnum; skal ek þat hafa, er þú heldr á" — ok svá gerðu þeir. Þá spurði Barði, [hvaðan honum] kom; hann sagði honum með öllum atburðum, hvé fór með þeim lygi-Torfa, ok hvé hann hafði lokkat hann til at sœkja vápnin; — „en Þorbergr son minn hefir annat vápnit, ok á þat Þorbjörn, en Þorgautr á þetta, er þú hefir; þat þótti mér maklegast, at vápn þeira lægði ofmetnað þeira ok dramb; því réð ek þessi ráð, ok svá et sama hefndir þú þeirar svívirðingar þinnar, er þeir gerðu til þín ok yðarra frænda; nú vilda ek, at þú værir mér ráðhollr, svá mikla stund, sem vér leggjum á yðra sœmd." Nú ríða þeir í tún at Borg til Eyjólfs mágs þeira brœðra; þar váru tveir hestar búnir fyrir durum, er Barði kom í garð, ok váru á öðrum vistir þeira brœðra, ok ætlaðar váru þeim til nests, ok jarteindu þat þau en nýju slátrin, er Barði lét þangat fœra; þær vistir hafði búit Álöf systir þeira ok Kjannök fóstra hans. Þá stígr Eyjólfr á bak, ok var albúinn at ríða í tún

Digitized by Google

frá durum. Þá kemr út kona ok kallar á Barða, ok mælti, at hann skyldi aftr ríða þangat til duranna, ok kveðsk eiga mál við hann; þat var Álöf systir hans; hann bað þá ríða fyrir, en hann kveðsk ekki mundu dveljask. Kemr hann at durum, spyrr hvat hon vill; hon biðr hann stiga af baki ok hitta fóstru sína; hann gerir svá; gengr inn. Kerlingin œmtir við innar í húsinu, en hon var í rekkju sinni. „Hverr ferr þar nú?“ spyrr hon. Hann svarar: „Barði er hér nú. Hvat viltu mér, fóstra?“ „Gakk þú hingat,“ segir hon; „vel ertu komin nú; sofit hefi ek nú,“ segir hon; „en vakat hefi ek í nótt, at búa vistir yðrar, ok systir þín. Far þú hingat,“ segir hon, „ok vil ek þreifa um þik.“ Barði gerði svá sem hon mælti, því at hann unni henni mikit. Hon tekr til í hvirflinum uppi, ok þreifar um hann öllum megin allt á tær niðr. Barði mælti: „Hvé kennisk þér til, ok hvé ætlar þú vera þó þreifar þú nú svá vandlega?“ Hon svarar: „Vel þykki mér,“ sagði hon, „hvergi þykki mér við hníta, svá at ek finna stórum.“ Barði var mikill maðr ok sterkr at afli; digr var háls hans, ok spennir hon höndum sínum um háls honum, ok tekr ór serk sér steinasörvi mikit, er hon átti, ok dregr á háls honum ok dregr yfir skyrtuna; hann hafði tygilkníf á hálsinum;

Digitized by Google

ok lét hon hann þar vera, ok bað hann vel fara. Hann ríðr nú á braut eftir förunautum sínum. Hon kallar eftir honum: „Lát vera nú svá búit, sem ek hefi um búit, ok vættir mik, at þá mun hlýða.“

24. Nú er [hann] kemr til liðs síns, þá ríða þeir leiðar sinnar. Þórarinn ferr langt á leið með þeim, ok hefir umbráð um ferð þeira; honum þykkir mikit undir, at þeim fœrisk vel; — „gistingarstað hefi ek yðr fengit“ segir hann, „í Gnúpsdali, er þér skuluð hafa. Njáll heitir búandi, er þér skuluð í nótt gista; svá er sagt, at hann sé ekki mikill þegn við aðra menn af fé sínu; þó hefir hann œrit; þess vætti ek, at við yðr taki hann at orðsendingu minni. En nú er sá maðr hér kominn, er í nótt reið sunnan ór Borgarfirði, er ek senda suðr í þessi viku, at vita tíðendin í herað, ok kann sá mér gerla satt at segja, ok hefir hann þat sagt, at Hermundr Illhugason mun vera í kaupstefnu öndurða þessa viku ok margir aðrir heraðsmenn. Þat munu þér ok spurt hafa, at þeir brœðr, synir Þorgauts, hafa sýslu fyrir höndum í sumar, at slá teig þann, er heitir Gullteigr. Nú líðr fram verkit, svá at lokit mun miðvikudag í þessi viku, ok munu þeir heima vera. Spurt hefi ek þat, at þeim er títt at rœða Gíslungum, þegar nökkut hark verðr ok háreysti,

Digitized by Google

þá mæla þeir: ‚Mun eigi Barði koma?‘ Gera at því mikit spott ok háð við yðr til svívirðingar. Nú gerisk hér ok þat sagt með miklum sannendum, at þat hafa þeir heraðsmenn samráðit, ef nökkur tíðendi verða í heraðinu, þau er af manna völdum eru, þá skulu allir skyldir til eftir þeim at ríða, síðan er þeir Snorri goði höfðu sofit skamt frá bygðum eftir víg ok sín stórvirki, ok skal sá út lagðr, er eigi verðr til þess búinn, þrem mörkum hverr sá, er þingfararkaupi á at gegna frá Hafnarfjöllum ok til Norðrár, sem þeira þingmenn eru flestir Síðumanna ok Flókdœla. Nú ríði þér annan dag viku frá Njáls, ok farið tómlega; hafið náttstaði á heiðinni;“ — þá fekk hon þat nafn, at hon var Tvídœgra kölluð — „ok skuluð koma til vígis þess hvárstveggja, er á heiðinni er, þá er þér farið suðr, ok séð hvárt svá sé, sem ek segi yðr. Flói heitir á heiðinni, ok eru þar vötn stór; þat er í norðanverðum flóanum vatn þat, er nes liggr í, ok eigi breiðara at ofanverðu, en niu menn megu standa jafnfram, ok deilir norðr vatnföllum til heraða várra ór því vatni; þangat vísa ek yðr til. En annat vígi er í sunnanverðum flóanum, er ek vilda síðr at þér hefðið, ok yðr gegnir verr, ef þér þurfuð til at taka; þar gengr enn nes fram í vatn; þar megu standa átján menn

Digitized by Google

jafnfram, ok deilir suðr vatnföll til herað þeira ór því vatni. En þér munuð koma suðr þriðja dag þann til selja, er allir menn eru farnir ór seljum eftir endilöngum Kjarradal, ok þar eigu allir Síðumenn selfarar, ok hér til hafa þeir þar dvalizk. Nú vættir mik, at þar komi þér nær eykt dags; þá skulu ríða tveir menn af liðu yðru ofan í herað þar, ok eftir fjalli, ok svá til Brúa, ok koma [eigi] til bygða fyrr en fyrir sunnan ána. Þá skuluð [it] koma á bœ þann, er heitir á Hallvarðsstöðum, ok spyrja bónda tíðenda, ok frétta eftir hestum þeim, er horfit hafa norðan ór sveitum; þit skuluð spyrja ór kaupstefnu. Þá munuð it sjá á Gullteig, er it farið ofan með ánni, hvárt þar sé menn at slætti, sem nú er eftir hermt. Þá skuluð it ríða upp svá til vaðs, ok láta búanda ykkr til vaðs vísa, ríða svá til heiðarinnar ok upp á heiðina; þá munuð it sjá á Gullteig, er it farið með ánni. En miðviku morgin skaltu fara ofan á brúna, þar er þér séð tíðendi um heraðit, ok skaltu þá skifta liði þínu í þrjá staði, alls ér eruð átján saman; eftir skal vera enn nítjándi ok gæta hesta yðvarra, ok skal þar vera Koll-Gríss, ok láta þá vera búna, er þér þurfuð til at taka. Sex skulu menn vera á brúnni uppi, ok mun ek ákveðit gera, hverir þar skulu vera, eða hví þannig er til skipt. Þeir

Digitized by Google

frændr skulu þar vera, þeir Þorgisl af Meðalheimi ok Arngrímr, ok Eiríkr viðsjá, ok Þorljótr gjallandafóstri, Eyjólfr frá Ásmundargnúpi; því skulu þeir þar sitja, at þeir munu þér vera menn stríðastir ok torsveigstir, er ér komið í heraðit, en yðr hœfir eigi svá, at eigi hafi þér stilling við ok vit. En miðleiðis skulu sitja aðrir sex: brœðr Þóroddr ok Þorgisl af Þernumýri, brœðrungar Barða, ok sá maðr enn þriði, er kom í stað Halldórs; þeir skulu ok þar vera systursynir þínir, Húnn ok Lambkárr; Eyjólfr mágr þinn enn sétti; þeir munu þér hóti ráðhollari, ok eigi með jafnmiklum geysingi; fyrir því skulu þeir sitja, at þá sjá þeir mannfarar um heraðit. En ér sex skuluð ofan fara, þú ok Steinn bróðir þinn, ok Steingrímr, Óláfr, ok Dagr, ok Þórðr; þeir munu þér ráðhollastir, ok er þeim þó full-liða, er á teignum eru fyrir. Nú skulu þér þegar á braut fara, er þér hafið þeim skaða gert, fyrir því at eigi mun yðr eftirförin ljúgask, ok minni mun stund á lögð um eftirförna, ef eigi eru sénir meirr en sex menn, ok mun eigi þá mjök fjölment eftir, ef svá er með farit. Nú skuluð ér undan ríða sem hvatast, þar til er þér komið til ens nyrðra vígis á heiðinni, fyrir því, at þá berr norðr alla kviðburði, ok er yðr þat mest fullting, at svá yrði, en þó

Digitized by Google

grunar mik, at eigi komir þú því við fyrir þeira ofstœki, er þér fylgja; en nú munum vér skiljask at sinni, ok finnumsk heilir."

25. Nú kemr Barði at kveldi til Njáls með flokk sinn, ok stendr Njáll úti ok býðr þeim gisting öllum ölværlega. Þeir þiggja þat; láta lausa hesta sína; setjask á báða bekki. Njáll er úti um kveldit ok kona hans, ok búa vistir gesta sinna, en sveinn þeira er inni ungr ok skemtir þeim. Barði spyrr sveininn, ef hann hafi brýni nökkut. „Ek veit," segir hann, „harðstein, er faðir minn á, ok þori ek eigi at taka." „Ek mun kaupa at þér," segir Barði, „ok fá þér til tygilkníf." „Já," segir hann sveinninn, „hví mun ek eigi til ráða þá?" Leitar harðsteinsins ok fiðr ok selr Barða. Barði tekr við harðsteininum, ok tekr tygilkníf af hálsi sér, ok þokask þá nökkut steinasörvit, er hon hafði látit á háls honum kerlingin, ok þess verðr getit síðarr. Nú brýna þeir vápn sín. Nú þykkisk sveinninn hafa vel hnykt, er þeir hafa þat sem þeir þyrfti. Nú eru þeir þar um nótt, ok hafa góðan beina. Nú ríða þeir leið sína annan dag viku í góðu veðri, ok fóru ekki hart. Spyrr Barði Eirík viðsjá, hvernug [hann] ætlaði at farask mundi. Hann svarar:

(5) (Blóðs) höfum hlynr of heiði
hyrborðs farit norðan

Digitized by Google

(vér hyggjum nag nœra)
nítján saman rítar.
Þó getum hins at Heita
hlunntams, munim sunnan,
árr hyggr skald til skœru
skæs, nökkuru færi.

Nú eru [þeir] þar um nóttina á heiðinni, ok ríða miðvikudag í Kjarradal, ok var þat nær eykt dags. Ok er þeir höfðu áit um stund, þá ríða tveir menn ofan í herað, sem til hafði skipat Þórarinn, ok hittu enga menn á bœjum, ok fóru fjallveg allt, ok kvámu til Brúar, ok nú á Hallvarðsstaði, ok sá tíðendi gerva á Gullteig, ok sá þat, at þar váru karlar á teignum, ok slógu allir í skyrtum, ok sýndisk jafnt eftir því sem sagt var; sýndisk, at jafnt mundi eftir dagslátta sem sagt var; finna nú búanda, ok hjöluðu við hann ok spurðu tíðenda. Hvárigir kunnu öðrum þar tíðendi at segja, ok spurðu þeir at hestum þeim, er þeir váru á leit komnir, ok mjök oft höfðu verit farar til gervar; hann kvaðsk aldrigi vita, hvar þeir váru, ok bað þá svá klifa ey ok ey. Þeir spurðu, hvat tíðenda væri í kaupstefnunni, eða hvé fjölment þar væri. Hann kvaðsk óglögt hafa spurt, hvat þar er títt; kveðsk ok engu máli þykkja skifta. Þeir báðu hann vísa sér leið upp með ánni til vaðs; svá gerir hann; skiljask þeir; fóru þeir til fundar

Digitized by Google

við förunauta sína, ok segja þeim svá búit; sofa af nótt þá.

26. Nú er nökkut at segja frá þeim heraðsmönnum, er hér koma við þetta mál. Þorbjörn Brúnason stóð upp snemma á Veggjum, ok biðr húskarl sinn standa upp með sér, — „ok skal fara upp til smiðju í dag til Þorgauts, ok skal smíða þar.“ Þat var snemma, þegar í sólar upprás. Hann kvaddi þeim dögurðar, ok var þat eigi á kveðit, hvat fengit var annars, en húsfreyja setti fyrir þá trygil á borðit. Þorbjörn váttar, at honum sé eigi vel fengit, ok rekr meðal herða henni trygilinn. Hon snýsk við ok verðr illa við, ok mælti við hann hrapallegt, ok svá hvárt við annat, — „ok berr þú þat fram,“ segir hann, „er ekki er í nema blóð eitt, ok undr er þú sér eigi missmíði á því.“ Hon svarar honum þá stillilega: „Ekki þar ek þat fram, er eigi mættir þú vel neyta, ok ætla ek eigi því verr, at þau undr beri fyrir þik, at þú sér brátt í helju, ok víst mun þetta þín furða vera.“ Hann kvað vísu:

(6) Eigi mun, sús eigum,
auð-Vár at mik dauðan
(Fold vill mens í moldu
minn aldr) bláu falda.
Ann, en ekki vinna
auðs má brík at slíku

Digitized by Google

þat's óskaplegt — eplis
ölselja mér Heljar.

Þá hleypr hon á braut, ok tekr osthleif ok kastar fyrir hann; hon sezk í pallinn öðrum megin ok grætr. Þorbjörn kvað vísu aðra:

(7) Óþakkir kann ekkju,
Áta mars, þótt gráti,
fákrennandi fannar
fagrstrykvins, mik kykvan;
þvít áms lituð ilja
ofnauð's es skal dauðan
hlýra höfgum skúrum
heiðingja mik leiða.

„En þó bregðr nú kynlegu við; undan þykki mér nú gaflhlaðit vera hvárttveggja undan húsinu, ok á sýnisk mér falla ströng eftir húsinu ok norðan af heiðinni, en mold ein sýnisk mér, ok svá kennisk mér eigi síðr, ostrinn, sjá er ek et." Ok stíga þeir undan borðinu ok ganga til hesta sinna ok stíga á bak ok ríða ór garði. Þá tekr hann til orða Þorbjörn: „Dreymt hefir mik nú í nótt," segir hann. Húskarl spyrr: „Hvat dreymdi þik?" segir hann. „Þar þóttumk ek vera staddr, er eigi þótti öllum einnug, ok þóttumk ek hafa [sverðit] þat, er ek hefi vanr verit at hafa í hendi mér, en nú er eigi heima, ok brotnaði í sundr, þegar ek hjó fram; en ek þóttumk kveða vísur tvær í svefninum, ok man ek þær báðar:

Digitized by Google

(8) Þat varð mér at enn mæri
(minn vandak brag) grandi
hjalm-Fenris brast holma
hvítvöndr í tvau rítar,
þars á mætu móti,
mótruðr jöru snótar,
heimþingaðar hanga
hnitu reyr saman dreyra.

(9) Væri betr, at bærak
benvand í gný randa,
hleypir kjóls, ok heilan
haus, ókostalausan,
sás, dalreyðar, dauða,
dýrreitar, skal veita,
hirði-Baldr, ok heldim
hann, ófáum manni.

Nú nam sá vísur báðar, er honum fylgdi, en þeir riðu. Nú svipask hann um, Þorbjörn. „Já," segir hann, „heima liggja nú smíðarefnin, eða ellegar hafa niðr fallit; far þú aftr ok leita; fiðr þú á leiðinni, þá far þú til smiðju, en ek mun ríða fyrir; nú ef eigi fiðr þú á leiðinni, þá far þú til verks þíns." Nú skiljask þeir; fiðr húskarl eigi smíðarefni. Þorbjörn ríðr nú til Þorgauts frænda síns til smiðju, ok hittir hann fyrir dagmál dags; kveðjask þeir ok spurðusk at tíðendum. Hvárrgi kunni öðrum þar tíðendi at segja. Nú er frá því sagt, at þeir synir Þorgauts rísa upp allir, ok fara at slá Gullteig, ok rœddu um þat, at nú mundi vel vita, ok nú

Digitized by Google

mundi sleginn verða Gullteigr enn sama dag; ganga til teigs, ok lögðu af sér klæði sín ok vápn. Gekk Gísli um teiginn nökkut svá, ok sá á, er þeir ætluðu at slá, ok nemr staðar ok kvað vísu:

(10) Hér vildu mik (Hildar
hress vas) í stað þessum
fálu (fúra vélir
fjölrœkr) marar sœkja.
Hitt segir Ullr, at allir,
oddgaldrs, mynit skaldi
hríðar Hlakkar glóða
herðendr trúir verða.

Hann segir draum sinn, at honum þótti sem þeir væri þar staddir á Gullteig, ok kœmi at þeim vargar margir, ok ættisk þar við, ok var mikit um, — „ok ek þóttumk vakna við þat, er ek hljóp undan heim til bœjarins.“ Tóku þeir til verks síns, ok slógu um stund.

27. Nú hefir Barði skipat liði sínu í setu, sem fóstri hans kendi honum ok áðr er sagt, ok nú segir hann þeim öllum, hver fyrirætlun hans er í áhuga. Þá undu þeir við hóti betr, ok ætluðu, at þá mundi fram koma þat, er fyrir var ætlat, ok létu sér líka þessa tilskipun at kalla, ok kváðusk þó ætla, at litlar mundu atgerðir verða. Þá var skógr mikill í Hvítársíðu, sem þá var víða hér á landi. En

Digitized by Google

þeir sátu fyrir ofan skóginn sex, ok sá gerva tíðendi á Gullteig. Barði var í skóginum, ok snertu eina frá þeim, þar er þeir slógu, ok þeir sex saman. Nú hyggr Barði at, hve margir menn væri at slættinum; nú þykkisk hann eigi vita víst, hvárt kona er enn þriði maðrinn, er hvítt er til höfuðsins at sjá, — „eða mun þar vera Gísli?“ Ganga nú ofan undan skóginum hverr eftir öðrum, ok þótti þeim svá fyrst Þorgauts sonum, sem einn maðr gengi þar, ok tekr hann til orða Þormóðr, er síðast sló á teignum: „Menn fara þarna,“ kvað hann. „En mér sýnisk,“ segir Gísli, „at maðr gangi einn.“ En þeir gengu hart ok runnu eigi. „Eigi er þat,“ kveðr Ketill brúsi; „menn eru þar ok eigi allfáir,“ — ok námu staðar nökkut ok sá á. Ketill mælti: „Mun eigi Barði þar vera, ok eigi er honum ólíkt, ok kann ek eigi mann at kenna, ef eigi er hann, ok svá var hann búinn í sumar á þingi.“ Þeir brœðr sá á, Ketill ok Þormóðr, en Gísli sló ok tók til orða: „Svá látið þér,“ segir hann, „sem Barði muni koma undan hverri hríslu í allt sumar, ok hefir hann enn eigi komit.“ Þeir Barði höfðu skipat til mönnum áðr, at tveir skyldi annask einn hvern þeira; þeir Barði ok Steinn skyldu annask Ketil brúsa; hann var rammr at afli. Þeir Dagr ok Óláfr skyldu ganga í

Digitized by Google

mót Gísla; þeir Steingrímr ok Þórðr skyldu ganga í mót Þormóði; nú snúa þeir at þeim. Nú mælti Ketill: „Eigi mun við ljúgask, at hann Barði er kominn," — ok vildu þrífa til vápna sinna, ok engi þeira fekk náð sínum vápnum. Nú er þeir sjá, hvar komit er, þá vilja þeir hlaupa heim til túngarðsins, Ketill ok Gísli, ok Barði eftir ok fjórir hans förunautar. En Þormóðr snýr niðr til árinnar, ok þeir eftir honum, Þórðr ok Steingrímr, ok elta hann á ána ok grýta hann frá landi; hann kemsk yfir ána ok er hann vel fœrr. Nú koma þeir heim at garðinum brœðr; verðr Ketill skjótari ok stiklar yfir inn. Ok þá er Gísli hleypr á garðinn, þá fellr torfa ór garðinum, ok skriðnar hann. Þá kemr at Barði; hann varð þeira skjótastr, ok höggr til hans með sverðinu Þorgautsnaut ok höggr mjök svá af andlitit. Nú þegar snýr hann í mót förunautum sínum, ok segir þeim, at áverki hefði orðit nökkurr. Þeir kváðu lítit tilráð orðit mundu ok ósnöfurmannlegt. Hann lét þó svá búit þá mundu verða at vera, — „ok skulum nú aftr hverfa." Hann verðr at ráða, ok er þat þó mjök í móti vilja þeira. Ketill kippir honum Gísla inn af garðinum ok kastar honum á bak sér; ekki sjá þeir, at honum yrði mikill þungi at honum; hann hleypr heim til bœjarins. Þeir Þorgautr váru í smiðju ok

Digitized by Google

Þorbjörn, ok bíðr, ef húskarl hans kœmi með smíðarefni. Hann mælti Þorgautr: „Þó er hark mikit; er eigi Barði kominn?“ Ketill kom inn í smiðjuna í því bili ok segir: „Þat fann Gísli son þinn, at hann er kominn“ — kastaði honum dauðum fyrir fœtr honum. Barði snýr nú í mót förunautum sínum, ok kvaðsk þat ætla, at kominn mundi maðr fyrir mann. Þeir kváðu þá eigi jafnmenni vera, ok kváðu lítit at gert, þótt einn maðr væri drepinn, ok fara svá langt til. Nú er þeir hittask allir förunautar, þá mæltu þeir, er efri váru í setunni, at víst eigi hefði þeir farit, ef svá skyldi á braut leysask, at eigi skyldi meiri hefnd eftir þvílikan harm, sem þeim hafði gerr verit; kváðu eigi jafnmenni þá Gísla ok Hall, ok lögðu nú ámæli til við Barða; kváðusk ætla, ef þeir yrði við staddir, at meira mundi at gert; fara nú til hesta sinna, ok kváðusk vilja hafa dögurð. Barði bað ekki hirða um dögurð; þeir kváðusk eigi vilja fasta, — „ok þat kunnum vér eigi ætla, hvé þér mundi undan, ef þú hefðir nökkut þat gert, er frami væri at.“ Barði kvaðsk ekki hirða, hvat þeir rœddu. Nú matask þeir.

28. Nú talask þeir við heima, Þorgautr ok Þorbjörn ok Ketill; rœðir Þorgautr, at mikit er at orðit, — „ok mér er nær höggvit, en þó sýnisk mér sem eigi muni minna

Digitized by Google

við hlíta, ok vil ek, at hvergi sé eftir riðit.“ Þeir segja báðir, at þat skyldi aldregi verða. Þær heyrðu konur, hvat mælt var, ok sendi Ketill þær út á Fróðastaði ok Síðumúla at segja tíðendin, ok þá mætti hverr öðrum segja þaðan frá, svá at orð kœmisk í Þverárhlíð ok um Norðrárdal, at eftir þeim sé riðit, er verkit hafa unnit, ok firri sik svá sektum ok fjárlátum. Þeir fara ok taka hesta sína, ok ríða til Hávafells til Arna Þorgautssonar. Hann átti þar mágum at fagna; var þar kominn Þórarinn Þverhlíðingr, faðir Ástríðar konu hans. Þaðan ríða þeir fimm saman. Þat er nú at segja frá Þormóði: hann ferr upp fyrir sunnan ána, þar til er hann kemr í Ás. Þá var fábygt fyrir sunnan ána. Þar var mannfátt heima, ok váru menn farnir á Völlu, en húskarlar á verki. Eiðr sat at tafli ok synir hans tveir; annarr þeira hét Illhugi, en annarr Eysteinn. Þormóðr segir þau tíðendi, sem orðin váru. Þá var brú á ánni uppi hjá Bjarnaforsi ok lengi síðan. Eiðr fýsti ekki fararinnar, en synir hans grípa til vápna sinna ok ferðask; fara þeir brœðr til Þorgisls á Höggvandastöðum. Þá var ok heim kominn Eyjólfr son hans; hafði þá ok út komit um sumarit. Þormóðr ferr upp á Hallkelsstaði, ok kemr þar ok segir tíðendin. Tindr var heima einn karla, en komnir váru

Digitized by Google

menn til smiðju. Sú kona bjó þar et næsta, er Þorfinna hét; hon var kölluð skáldkona; hon bjó á Þorvarðsstöðum; hon átti sér son, er hét Eyjólfr, ok bróður, er hét Tanni, er kallaðr var enn handrammi, ok ekki var hann sem menskir menn at afli, ok svá hvárrtveggi þeira, ok Eyjólfr systurson hans, ok váru fullhugar at áræði. Þeir váru komnir til smiðju til Tinds. En því var eigi komit á Gilsbakka, at Hermundr var til skips riðinn ok húskarlar hans. Þeir Tindr verða fjórir, Þormóðr enn fimti; en þat var síð dags. Synir Eiðs koma til Þorgisls höggvanda; þeir bregða við skjótt ok fara þaðan sex saman. Þar var Eyjólfr son hans í för ok fjórir menn aðrir.

29. Nú er frá því at segja, hvat þeir Barði sjá tíðenda. Hann ríðr fyrst þeira, ok nökkuru harðast, svá at hlið var á millum þeira, en þeir riðu heldr tómlega eftir, ok kváðu hann furðu hræddan vera. Nú sjá þeir mannaför eftir sér, ok sjá flokk eigi miklugi minna en þeir höfðu sjálfir, ok glöddusk þeir förunautar Barða, ok hyggja gott til, at þá mundi verða nökkut sögulegt í um ferðina. Þá mælti Barði: „Förum undan enn of hríð, ok eigi at minni ván, at þat kostgæfi eftirförna.“ Þá kvað Eiríkr viðsjá vísu:

Digitized by Google

(11) Flykkjask frægir rekkar,
fúss er herr til snerru;
þjóð tekr hart á heiði
herkunn dragask sunnan.
Fara biðr hvergi herja
harðráðr fyrir Barði
geira veggs frá glyggvi
gunn-nórunga sunnan.

„Eigi segir þú nú satt," segir Barði; „þat mælta ek, at hverr fari sem má, þar til er vér komum til vígis þess, er fóstri minn mælti, at vér skyldim neyta í nyrðra flóanum;" — en því gat Barði eigi á leið komit, ok kváðusk þeir þá fulleltir, er þeir kómu til syðra vígis í flóanum; sér Barði þat, at nú mun svá verða at vera, ok sneri nú í móti þeim: kveðsk hann munu eigi svá miklu fúsari undan at ríða heldr en þeir, ok skulu þeir þess samkvæðis gjalda, „þó má nú eigi letja yðr, at eigi skulum vér fyrr renna í kveld en yðr þykkir mál, ok ér skuluð þat mæla fyrr en ek, at bíða eigi, eða hvárigir ella." Nú þykkir þeim allvænt um. Hross sín létu þeir í nesit fram frá sér; settu þeir þar til koll-Gris at gæta; hann var ekki styrjaldarmaðr ok af œskuskeiði var hann. Nú kvað Eiríkr vísu:

(12) Fast höldum vér foldu,
fram þoki herr at snerru,
látum randa völ reyndan

Digitized by Google

ryðjendr í ben snyðja.
skalk, þótt sagt sé sunnan
sverðél taki at herða
(rjóðum) hart, á heiði
hjalmskíð) ór stað bíða.

Á þeim degi var ok farit eftir Hermundi á Völlu, ok var hann heim á för, ok hitta sendimenn hann á leið upp frá Þingsnesi; hann lét ok fyrir lið allan farangr sinn, ok biðr hvern mann til farar með sér, er komask mætti, ok biðr sér liðs ok ríðr eftir þeim.

30. Nú hittask þeir sunnanmenninir ok Barði; stíga þeir [af baki]. Hafa þeir Barði fylkt liði sínu um þvert nesit. „Gangi nú engi fram ór þessum sporum," segir Barði, „því at mik grunar, at fleiri manna mun ván." Þat stóðsk á, nesit þvert ok fylking þeira átján manna ok var einum megin at þeim gengt — „ok meiri ván, at þér náið at reyna vápn," segir Barði, „ok væri betra at hafa et nyrðra vígit, ok eigi mundi þat til ámælis lagt, þótt svá gerðim vér, en betra til eftirmáls, ok ekki skulum vér enn ótta hér við gjalda." Þeir stóðu með brugðnum vápnum; á aðra hönd Barða stóð Þorbergr, ok á aðra hlið Gefnar-Oddr; þá bræðr Barða út í frá. Nú ráða þeir eigi svá skjótt á, sunnanmenn, sem þeir hugðu, ok meira lið var fyrir, en þeir vættu. Þar var höfðingi Þorgautr, Þor-

Digitized by Google

björn ok Ketill. Þá mælti Þorgautr: „Ráðlegra er at bíða meira liðs; hafa þeir haft ráð mikit, er þeir kómu fáir í herað.“ Nú ganga þeir eigi at, ok er þat sá norðanmenn, þá ætla þeir sitt ráð. Mælir Þorbergr: „Hvárt er Brúsi í liðinu?“ Hann segir, at hann var þar, — „hvárt kennir þú sverð þetta, er ek held hér á?“ Hann kvaðsk eigi vita þess vánir — „eða hverr ertu?“ „Ek heiti Þorbergr, en þetta sverð seldi mér lygi-Torfi, frændi þinn, ok hér af skaltu mart högg þola í dag, at því er ek vilda, eða hví sœki þér nú eigi at? Ér hafið þrásamlega eftir sótt í dag, at því er mér sýnisk, riðit ok runnit.“ Hann segir: „Vera kann, at þat sé þar vápn, er ek á, en áðr vér skiljumsk í dag, þá muntu lítt oss frýja þurfa.“ Þá mælti Þorbergr: „Ef þú ert drengr fullr, hvat skaltu þá bíða meira ofreflis?“ Þá tekr Barði til orða: „Hvat er tíðenda at segja ór heraðinu?“ „Þau tíðendi eru, er þér munu góð þykkja, víg Gísla bróður míns.“ Hann segir: „Ekki löstum vér þat, ok eigi þóttumk ek allgrunsamlega unnit hafa, eða hversu er, þykkisk þú Ketill, eða it feðgar, einskis eiga at hefna oss? Mik minnir, at þat var fyrir skömmu, er þú komt heim. Ketill, fœrandi hendi feðr þínum með bakbyrði. Nú ef þú mant eigi, þá mun hér vera váttrinn, þetta sama sverð; er enn eigi

Digitized by Google

heilinn þornaðr á“ — ok skekr at honum sverðit —; „þykkisk þú, Ketill, einskis eiga at hefna, ok sé hérna, at eigi er heilinn þornaðr á“ — ok skekr þá enn at honum sverðit. Þetta fá þeir eigi staðizk, ok hlaupa nú at þeim. Þorbjörn hleypr at Barða ok höggr á hálsinn ok brast við furðu hátt, ok kom á stein þann í sörvinu, er þokazk hafði, þá er hann tók knífinn ok gaf syni Njáls, ok steinninn brast í sundr ok dreyrði tveim megin bandsins, en þat beit eigi. Þá mælti Þorbjörn: „Troll, er þik bíta eigi járn.“ Nú lýstr þeim saman, ok eftir högg þetta et mikla stýrir hann þegar í mót Þóroddi, ok eigask þeir við. Ketill gengr í mót Barða, Þorgautr ok Þorbergr. Þar skortir eigi högg stór ok áeggjun. Sunnanmenn höfðu lið minna ok ótraustara. Nú er fyrst at segja viðskifti þeira Barða ok Ketils. Ketill var manna sterkastr ok ofrhugi; eigask við lengi; kemr þar, at Barði slæmir á síðu honum ok fellr Ketill. Ok nú hleypr Barði at Þorgauti ok veitir honum banasár, ok hnigu þeir þar báðir fyr því vápni, er þeir áttu sjálfir. Nú er at segja frá Þorbirni ok Þóroddi; þeir gangask at í öðrum stað, ok skortir þar eigi högg stór, er hvárgi sparði við annan, ok váru flest œrit stór; ok eitt högg höggr Þóroddr til Þorbjarnar ok af fótinn í ristarliðnum, ok eigi

Digitized by Google

bersk hann at síðr, ok leggr fram sverðinu í kvið Þóroddi, ok fellr hann, ok liggja úti iðrin. Þorbjörn sér nú frændr sína; hirðir nú eigi um líf með örkumlum þessum. Nú snúa þeir fram, synir Guðbrands, í móti Þorbirni. Hann mælti: „Leitið ykkr annars fœris; ekki hafði þat ungmennis verit fyrr meirr at keppask við oss.“ Hleypr hann síðan at Barða, ok bersk við hann. Þá mælti Barði: „Þú þykki mér troll, er þú bersk svá, at af þér er fótrinn; er þetta sannara en þat, er þú mæltir við mik.“ Þá segir Þorbjörn: „Eigi er þat trollskapr, at maðr þoli sár, ok sé eigi svá blautr, at eigi verisk hann meðan hann má; má þat virða til drengskapar ok væri þat svá at virða, en trylla menn eigi, alls þú ert góðr drengr kallaðr, ok þat skulu þér til eiga at segja, áðr en ek hníga í gras, at ek nenta at vísu at neyta vápna.“ Þar fell hann fyrir Barða, ok fekk gott orð. Nú skortir eigi sókn, ok sezk þó með því, at sunnanmenn láta undan. Ok þat er sagt, at maðr hét Þorljótr, kappi mikill; hann átti heima á Veggjum; sumir segja hann frá Sleggjulœk; hann barðisk við Eirík viðsjá, ok áðr þeir berðisk kvað Eiríkr vísu:

(13) Hlotit höfum, rjóðr, af reiði
randir, þuðra branda,
(berum-a vægð at vígi),

Digitized by Google

veggbergs, saman leggja.
Mjök hefk heyrt at hjarta
hug þínum við brugðit;
nú skulum, foldar fjötra
fúrleynir, þat reyna.

Þeir eigusk við lengi, ok þat segja menn, at varlega sé hraustari menn, hvárrtveggi manna mestr ok sterkastr, vápnfœrir vel ok ofrhugar. Nú höggr Eiríkr til Þorljóts með sverði, ok brestr í sundr sverðit. Hann þrífr blóðrefilinn, ok höggr til hans, ok veitir honum mikit sár, ok hann fellr.

31. Nú er á hvíld nökkur; ok nú er sén reið manna sex; þar var Þorgisl höggvandi ok Eyjólfr son hans, ok synir Eiðs; sjá nú vanrétti sinna manna, [at] mjök hefir á vegizk þeira hlut, ok una nú illa við. Synir Guðbrands verða varir við, at Eyjólfr er þar; biðja Barða veita sér, at þeir nái hans lífi ok hefna sín. En þat hafði verit, er þeir váru austr, at hann hafði hrundit þeim ór loftriði nökkuru ok í saurpytt ofan, ok höfðu þeir farit neisulega; vilja nú hefna ok hafa af því gert förna at upphafi með Barða, ef þeir næði honum. Nú segir Barði: „It eruð vaskir menn ok mikils verðir, ok mikit tjón ef it látizk; nú skulum vér enn við leita, at yðvarr vili gangi fram, en biðja vil ek, at þit gangið eigi ór fylkingu.“ Þeir fá eigi stillt sik, ok hlaupa í

Digitized by Google

mót honum í móinn á braut, ok berjask. Eyjólfr var enn mesti kappi ok frágerðamaðr, sem faðir hans, fullgerr at afli, reynt sik mjök í framgöngu, ok er atgangr þeira langr ok harðr, ok lýksk með því, at hvárirtveggju eru svá þráir ok kappsamir, ok miklir fyrir sér, at þar liggja þeir allir dauðir at skilnaði. Synir Eiðs berjask ok fast, ok ganga vel fram ok hermannlega. Steinn ok Steingrímr þar í móti; ok nú berjask þeir allir, ok gera mikit af sér, ok þar falla þeir synir Eiðs, ok var Barði nær staddr, er þeir [létu] sitt líf. Þorgisl höggvandi hlífisk ekki við; Þykkir sér mikill skaði gerr í dauða sonar síns. Hann var mestr fyrir sér ok betr vápnfœrr en aðrir menn; höggr á tvær hendr, ok þykkir eigi betra líf en hel. Þeir eru mest til þess nefndir, at framast hafi verit: Þorgisl ok Eiríkr ok Þóroddr. Þorgisl hlífir sér ekki, ok eigi var sá maðr í því heraði, er öllum þótti meira brautargengi at en honum. Þorgisl ræðsk honum í móti, bróðir Þórodds, ok eigusk við lengi, ok eigi skortir harðfengi hvárntveggja; ok eitt högg höggr Þorgisl til hans ór brúnunum ofan nefit, ok mælti: „Nú fekk þú gott mark, ok þér hœfilegt; slíkt skyldu þér fleiri hafa.“ Þá mælti Þorgisl: „Eigi er markit gott, en meiri ván at þora ek at bera hreystilega, ok lítt þurfi þér enn at

Digitized by Google

hœlask“ — ok höggr til hans svá at hann fellr, ok er óvígr. Nú verðr á hvíld nökkur ok binda menn sár sín. Nú er sén reið manna fjogorra. Þat var Tindr ok Tanni, Eyjólfr ok Þormóðr; ok er þeir koma at, eggja þeir mjök; váru sjálfir miklir ofrkappsmenn. Teksk nú bardagi et þriðja sinn. Tanni ræðsk í móti Barða; teksk þar víg afburða frœknlegt. Tanni höggr títt, ok er enn sem fyrr, at Barði er torsóttr, ok lýkr með því þeira máli, at Tanni fellr fyrir Barða. Eyjólfr gengr í móti Oddi, ok berjask þeir, ok er þar hvárrtveggi enn bezti drengr; ok nú höggr Eyjólfr til Odds, ok kemr á kinnina ok í hváptinn, ok verðr þat mikit sár. Þá mælti Eyjólfr: „Vera kann at ekkjunni þykki versna at kyssa þik.“ Hann segir: „Lengi hefir eigi gott verit, en þó mun nú mikit um hafa spillzk, ok þó kann vera, at eigi segir þú þetta þinni vinkonu,“ — ok höggr til hans svá at hann fekk mikit sár. Var hér sem fyrr, at Barði var nær staddr, ok veitir honum skaða. Þormóðr Þorgautsson var ok hraustr maðr, ok gekk vel fram; Eyjólfr frá Borg réðsk honum í mót, ok verðr mjök sárr. Ok þótt þessir sé mest nefndir af Norðlendingum, þá gengu þó allir vel ok hraustlega fram, fyrir því, at þeir höfðu einvala lið. Ok er þessir váru fallnir, þá létti bardaganum. Nú mælti Þorbergr, at

Digitized by Google

þeir skyldi undan leita, ok váru átta menn sunnan fallnir, en þrír norðan. Nú spyrr Barði Þórodd, ef hann mundi fara mega með þeim; hann lætr þess eigi ván, ok biðr þá undan ríða. Barði sér sárit. Nú sjá þeir liðit, er sunnan ferr, sem í skóg sæi; spyrr Barði, ef þeir vili bíða; þeir kváðusk ríða vilja, ok svá gera þeir; ríða nú sextán saman, ok flestir sárir.

32. Nú er at segja frá Illhuga. Hann kemr á vættvanginn, ok sér þar ný tíðendi, ok þó mikil. Þá kvað Tindr vísu, er Illhugi spurði, hvé margir þeir hefði verit:

(14) Háit hefr askr við aska
átján lagar mána
víg böðgerðar virða
viðr halfan tög þriðja;
enn at eggja sennu
almsvells boðar fellu
(þar hykk lógstafi lágu
lauð-hyrs) níu (dauða).

(15) Eiðs 'ro erfimeiðar
allbrátt í styr fallnir,
ok tveir at gný geira
Guðbrands synir handan.
Slíks bíðum vér síðan
sverðs nema hefndir verði,
traust lið minnisk mistar,
móts aldrigi bótir.

Nú kemr [Tindr?] þar sem Þóroddr lá ok

Digitized by Google

sér, at hann var lífs ok höggr hann þegar af honum höfuðit ok er Illhugi veit þetta, þá mælti hann, at hann hefir haft illt erendi, drepið þann mann, er [einn] var [vænstr augnváttr um þetta] eina í váru máli, ef þeir hefði hlaupit frá manninum, en þeir mætti g[rið gefa honum?]. Biðr hann hafa mikla óþökk fyrir. Nú ríðr Illhugi eftir þeim með hundrað manna ok nú lýstr á mjorkva miklum ok verða nú aftr at hverfa. Lætr nú suðr fœra þeira manna lík, er fallnir váru. Mart var sárt orðit lið þeira. Þeir váru mjök sárir Gíslungar, Arni ok Fróði, Þormóðr ok Þórarinn. Nú ætlar Illhugi menn til at gæta líkanna ok vita, ef þeir yrði svá veiddir ef þeir gerði eftir mönnum sínum ok váru sextigir manna eftir ok gerðu tjald ok sátu of hríð. Barði kemr til Njáls ok þaðan ríðr hann út til Lœkjamóts ok hafa sama búnað sinn. Þeir hittask nú fóstrarnir ok segir hann Þórarni tíðendin í hljóði ok svá, at þeir munu fara eftir líkum. Þórarinn segir, at eigi skulu þeir svá fá veitt þá, ok hríðir ok illviðri skulu þá fyrr á braut keyra; þeim varða við lög, ef þeir búa eigi um líkin; ok ferr þetta sem Þórarinn gat, at þeim leiðisk á fjöllum úti ok fara heim.

Nú ferr Barði í Ásbjarnarnes. Ok er þeir ríða út eftir heraði, ætla menn, at konur ríði.

Digitized by Google

Nú lifa fjórar vikur sumars; ekki koma upp tíðendin fyrir alþýðu, ok skeyttu þeir mönnum ekki forvitni. Nú ríðr hann út til sáttarfundar, er nefndr var áðr hann fór heiman, við þá höfðingjana at Klifum, ok fór með honum Guðrún kona hans, því at hon skal hitta föður sinn ok vita, hvat hann vili til leggja við Barða. Hon kemr á hans fund ok rekr erendi sitt ok tók hann því þungt. Þeir Barði ríða með sama búnaði, ok vissu menn eigi tíðendi í för þeira. Þeir Höskuldr biðu lengi á mótstefnunni ok þótti örvænt at Barði mundi koma. Þeir váru fjölmennir ok ætla [nú] á braut at ríða; biðr Höskuldr at sjá; kemr [Þórðr? eftir þeim], segir kynlega við bregða, segir konur þangat ríða. Höskuldr segir, at eigi muni [þat vera]. Þá gengr hann upp ok sér reið manna. Barði ok menn hans komu. Biðr Þórðr. Höskuldr gengr í móti þeim ok Eilífr senn ok heilsa Barða. Þeir taka hjal. Segir Barði: „Mundu um málaferli þessi einn ráða.“ Höskuldr svarar: „Ek mun gera, ok þó ekki fé þér á hendr. En ek mun sœma þingmann minn. En fyrir þat, Barði, [at] þú hafðir [hóf við?] munum vér til leggja við þik til tveggja vætta hvals, eða hvat ætlar þú þína meðferð?“ Barði segir: „Setu ætlum vér at hafa í Ásbjarnarnesi með várum mönnum ok þeim er við [fásk?].“

Digitized by Google

Barði þakkar honum sitt tillag .... gengr hann heim, en þeir Barði ríða ok segja nú tíðendin fyrir alþýðu. Nú stíga þeir á bak hestum sínum, Þórðr frá Breiðavaði ok Þorvaldr, ríða eftir þeim ok heilsa. „Barði," mælti Þórðr, „ekki þykkisk þú laun mín þurfa, er þú kvaddir mik eigi til ferðar með þér." Hann segir: „Ekki [þóttumk] ek alls til skyldr ok enn máttu oss at miklu haldi koma." „Oxa vil ek gefa þér ok sauð gamlan." Þorvaldr gefr tólf geldinga ok skiljask góðir vinir. Nú kemr Barði síðla til Víðidals [til] Bjarnar ok heilsar hann honum ok bauð eigi löð. Síðan talar Barði við Guðrúnu konu sína. Hon kveðsk alla vega eftir hafa leitat og segir Björn vilja honum ekki gott gera sakar Guðrúnar. „Björn!" segir hann, „hvat viltu leggja til í slátrin við oss, ef vér aukum nökkut hjón vár?" Björn mælti: „Ekki mun ek til leggja, því at ek em einkis um skyldr." Nú [eigu] menn hlut í við Björn ok fekksk ekki gott af honum. Barði mælti: „Hvárigir munu þá vel hafa ok munu þeir gjalda, er ófallit er. En þann hlut skal gera, er þér er óvirðuligastr." Nefnir Barði sér þá vátta ok segir skilit við Guðrúnu dóttur hans — „ok finn [ek] þat til saka," segir Barði, „at þú ert miklu meiri níðingr, en duganda

Digitized by Google

manni sami at eiga þik at mág ok muntu hvárki ná af mér mund né heimanfylgju.“

33. Nú heyra þeir gný mikinn, at menn ríða margir til árinnar. Var þar kominn Þorgisl Arason norðan um land frá brúðhlaupi sínu ok Snorri goði með honum ok riðu saman átta tigir manna. Þá mælti Barði: „Tökum ofan búnað várn ok ríðum í flokkinn, ok aldri meirr en einn senn, ok munu þeir ekki í ráða, er myrkt er.“ Ríðr Barði at Snorra goða, ok hefir grímu á höfði sér, ok hjalar við hann á vaðinu ok segir honum tíðendin. Nú ríða þeir af áinni. Þá mælti Snorri: „Þorgisl,“‘ segir hann, „hér viljum vér æja, ok eiga dvöl ok hjalask við, áðr vér skipum oss á gistingar.“ Þeir Barði ríða hjá flokkinum ok ráða menn ekki í þat. Þorgisl ætlar um kveldit á Breiðabólstað. Ok er þeir [höfðu] niðr sezk, þá mælti Snorri: „Þat er mér sagt, Þorgisl,“ segir hann, „at engi maðr mæli jafnvel fyrir griðum sem þú ok önnur lögskil.“ „Lítils er um þat vert,“ segir Þorgisl. „Nei,“ segir Snorri, „mikit mun til haft, er einmælt er um.“ Þorgisl segir: „Eigi er frá haft, at ek mæli betr fyrir griðum en aðrir menn, ok má þó lögfullt vera.“ Snorri mælti: „Þat vil ek, at þú látir mik heyra.“ Hann segir: „Hver er þörf til þess? Eru hér nökkurir missáttir?“ Hann

Digitized by Google

kveðsk aldregi þat vita, en aldregi er því misráðit, ok ger sem ek vil, ok skeyt mér forvitni.“ Þorgisl segir, at svá skal vera. Hann tók þá til máls:

„Þat er upphaf griðamála várra, at guð sé við oss alla sáttr; vér skulum ok vera menn sáttir vár í millum, ok samværir at öldri ok at áti, á þingi ok á þjóðstefnu, at kirkna sókn ok í konungs húsi, ok hvarvetna þar er manna fundir verða, þá skulum vér svá sáttir, sem aldri hafi fjándskapr vár á millum verit. Vér skulum deila kníf ok kjötstykki, ok alla hluti, vár í milli, sem frændr en eigi fjándr. Ef sakar gerask heðan af á milli vár, þær skal fé bœta, en eigi flein rjóða, en sá várr, er gengr á gervar sættir, eða vegr á veittar trygðir, þá skal hann svá víða vargrækr ok rekinn, sem menn víðast varga reka, kristnir menn kirkjur sœkja, heiðnir menn hof blóta, eldar upp brenna, jörð grœr, mögr móður kallar, skip skríðr, skildir blika, sólskin snæ lægir, Fiðr skríðr, fura vex, valr flýgr várlangan dag, standi honum beinn byrr undir báða vængi, himinn hverfr, heimr er bygðr, vindr vex, veitir vatn til sjávar, ok karlar korni sá. Hann skal firrask kirkjur ok kristna menn, guðs hús ok guma, heim hvern nema helvíti. Tekr hverr várr trygðir við annan fyrir sik ok sinn erfingja, alinn ok

Digitized by Google

óborinn, getinn ok ógetinn, nefndan ok ónefndan, en hverr veitir í mót trygðir ok ævintrygðir, mætar trygðir ok megintrygðir, þær er æ skulu haldask, meðan moldir ok menn lifa. Nú eru vér sáttir ok sammála, hvar sem vér finnumsk á landi eða á legi, skipi eða á skíði, í hafi eða á hestbaki, árar at miðla ok ausskotu, þóptu ok þilju ef þarfar gerask, jafnsáttir hverr við annan, sem sonr við föður, eða faðir við son í samförum öllum. Höfum nú lófatak at trygðamálum, ok höldum vel trygðir at vilja Krists ok at vitni allra manna þeira, er nú heyra trygðamál; hafi sá guðs hylli, er heldr trygðir, en sá gremi guðs, er rýfr réttar trygðir, en hylli sá er heldr. Höfum heilir sæzk, en guð sé við alla sáttr."

34. Ok er Þorgisl hafði lokit at mæla fyrir griðum, þá mælti Snorri: „Haf þökk fyrir, vinr, stórvel er mælt, ok þat sýnt, [at] sá er á bak gengr, er at vísu griðníðingr, ok sé hann við staddr." Nú segir Snorri tíðendin, þau sem orðin váru, ok þat, at þeir Barði váru þar komnir í flokk þeira Þorgisls. Þar váru margir vinir sunnanmanna ok náfrændr. Þorgisl hafði ok átt fyrr Grímu Hallkelsdóttur, systur Illhuga ens svarta. Þá mælti Þorgisl: „Vel hefðim vér mátt missa þín, Snorri, nú at sinni." Hann svarar: „Eigi

Digitized by Google

er þat, góði vinr, œrin eru nú orðin vandræði með mönnum, þótt hér nemi staðar.“ Þorgisl vill nú eigi ganga á grið þessi, er hann hefir sjálfr fyrir mælt, ok skiljask menn nú. Ríðr Snorri frá með tuttugu menn, ok Barði með honum, ok hans menn, til Lœkjamóts, ok tekr Þórarinn vel við þeim, ok eru nú kátir; ráða nú ráðum sínum at .....

35. .....

hjöltum laust ek þik, fyrir því at mér þótti ekki annat at þér geranda.“ Þá stendr upp einn gamall maðr, ok var þar Eiðr Skeggjason, ok mælti: „Kunnum vér mikla óþökk, at menn skattyrðisk hér, hvárt er þat gera várir menn eða aðrir; til einskis kemr þat góðs, en oft gerisk illt af því; skyldu menn þat mæla hér, at til sátta væri; ætlum vér, at eigi muni aðrir meirr eiga eftir sínum hlut at sjá, eða öðrum muni stórugi meiri harma leitat, en mér; sýnisk oss þó þat ráð at sættask; munum vér því eigi várkynna öðrum, þó at hér skattyrðisk; er þat ok vænst til, at illa gefisk sem fyrr, at velja mönnum neisuleg orð.“ Hann fekk góðan róm at sínu máli. Er nú leitat, hverir vænstir sé um sættir at leita. Snorri er til nefndr, at mest leitaði um sættir; hann var þá mjök hniginn; Þorgisl var annarr maðr, vinr Snorra; þeir áttu systr tvær; ok rœddu svá hvárirtveggju,

Digitized by Google

at slegit mundi í gerð ok í mannjöfnuð, en menn höfðu sárt haldit frændum sínum. Kunnum vér nú eigi annat [at] segja, en til mannjafnaðar váru menn lagðir, er fallnir váru, ok var Snorri tekinn til gerðar af hendi Barða ok Guðmundr Eyjólfsson; Þorgisl Arason ok Illugi af hendi sunnanmanna; rœddu nú þetta sín á milli, hvat vænlegast væri til sætta. Nú sýndisk þat, at menn skal leggja til mannjafnaðar, synir Eiðs ok synir Guðbrands, en Þóroddr Hermundarson ok Þorbjörn, þeir váru jafnir. Borgfirðingum þótti freklega horfa við Hall Guðmundarson, ok hurfu frá ok rufu sættir, en þeir vissu áhuga Barða. En frá málalokum er at segja, at synir Þorgauts, Ketill ok Gísli, váru jafnir við Hall Guðmundarson. En alls fórusk níu menn sunnan; þá eru fjórir norðan við fimm Gíslunga, fyrir því at kynsmunr var mikill, ok létu frændr Barða sér eigi annat líka. En þá var rœtt við hváratveggju, hvat þá var vænst. Þá váru fjórir óbœttir sunnanmenn: Þorgisl ok Eyjólfr, son hans, Tanni enn handrammi ok Eyjólfr systurson hans. En Barði sagði, at hann var engi auðmaðr, né þeir brœðr eða frændr þeira: „ok eigi munum vér biðja oss fjár til bóta.“ Snorri svarar: „Eigi mun hér þó hvárki koma fé né mannsektir.“ Barði svarar, at hann vill

Digitized by Google

cigi því neita, at menn fœri utan, ok ætti þó útkvæmt, ok fœri því fleiri — „ok er sá einn, er eigi er fœrr, ok skal fé fyrir hann gjalda, en þó kann vera, at þér þykkizk nökkut saknæmt við hann eiga: Gríss, félagi várr, mun ekki vera sakbitinn. Hesthöfði, er býr þar, er nú heitir at Stað í Skagafirði, hann er frændi hans, hann tók með honum.“ Þat komsk á leið, at sættir verða at því, ok kom þat helzt saman með þeim, at þeir fœri utan, ok þykkir þat helzt nökkur nafnbót vera, alls Barði var eigi bitr á fébœtr; væntu þeir, at heldr mundi sjatna ófriðrinn, ok þótti sér þat eigi minni sœmd, at þeir væri utan, ok þótti vitrum mönnum þá líklegast til, at sjatna mundi þeira ofsi, svá mikill sem var, at sé eigi fyrst samlendir. Fjórtán menn skyldu utan fara, þeir sem verit höfðu at Heiðarvígi, ok vera utan þrjá vetr, ok eiga útkvæmt et þriðja sumar, en ekki skyldi fé til farningar þeim, ok var sæzk á málin fyrir dóma; ok sú var virðing á, at Barði þótti haldit hafa fullan hlut, ok þeir, er honum veittu, í svá óvænt efni, sem komit var um hríð.

36. Nú sendir Barði menn heim í herað; þeir höfðu selt land sitt af hendi ok bú, ef þessar yrði málalyktir, er áðr var eigi ráðit þat. Sá maðr hét Þóroddr ok kallaðr ker-

Digitized by Google

garðr, ekki vinsæll; hann skyldi hafa þrjá vetr; hann var frændi þeira Guðmundarsona, auðigr at fé. Var nú ráðit at kalla kaup þeira. Nú kemr skip af hafi í Blönduós, er átti Halldórr, fóstbróðir Barða. Nú koma menn heim af þingi. Ok er Halldórr spyrr, at Barði skal utan, lætr hann bera farminn af skipinu, ok flyzk upp í Hópit fyrir hús Barða; verðr þar fagnafundr. „Frændi," segir Halldórr, „þú hefir vel í höndum við mik, veitt mér oft mikit; stygzk ok ekki við, er ek fór eigi; nú heit ek þér nökkuru tillagi; skalt þú nú þat heyra: skip þetta vil ek gefa þér með rá ok reiði." Barði þakkar honum, þykkir hann stórmannlega gert hafa; býr hann nú þetta skip, ok er með honum hálfr þriði tögr manna; verða heldr síðbúnir, láta í haf, ok eru ellifu dœgr úti; verðr á þá leið, at þeir brjóta skipit norðr við Siglunes, ok týna þeir miklu; menn haldask. Guðmundr gamli var riðinn út á Galmarsströnd, ok spyrr tíðendin, ok hvatar heim; ok um kveldit mælti Eyjólfr, son hans: „Vera má nú, at Barði sé fyrir handan, er heðan of sér;" sögðu margir, at þat var eigi ólíklegt. „Hversu mundir þú hátta," segir hann Eyjólfr, „ef hann væri aftrreka orðinn?" Hann svarar: „Hvat sýnisk þér ráð?" Hann mælti: „Bjóða þeim öllum heim til vistar, þat væri þínslegt." Guðmundr

Digitized by Google

svarar: „Mikit er þér í hug, ok eigi veit ek, at þat sé óráðlegt.“ Hann svarar Eyjólfr: „Mæl manna heilastr, ek kann segja þér, at þeir Barði eru aftrreka vorðnir, ok brotit [skipit] í spán við Siglunes, en týnt mestum hlut fjárins; mun þér at þessu verða virðing,“ — ok tekr fyrir munn honum. Guðmundi þykkir eigi enn betr, ok lætr hann ráða.

37. Eyjólfr gerir ferð sína, ok hefir hálfan þriðja tög hesta í mót þeim, ok hittir þá á Ströndinni. Eyjólfr kveðr þá vel ok biðr þá fara heim með sér, at ráði föður síns; þeir gera svá; skipa þar annan bekk um vetrinn, ok er Guðmundr reifr við þá, ok veitir þeim stórmannlega ok vel. Þetta spyrsk víða. Einarr Járnskeggjason býðr þeim þar ok oft at vera með sér, ok eru þeir nú kátir. Er nú til þess at taka, er Þórarinn réð, at menn váru þeir með Barða, er mikils [váru] verðir, ok mikils áttu kosti; láta nú gera eftir fé sínu vestr, ok ætla enn utan um sumarit.

38. Þat var um vetrinn, at maðr spurði Eirík skáld at atburðum, ok hversu mikit mannfall yrði. Hann kvað vísu:

(16) Lágu lundar frægir
lögðis skeiðs á heiði,
lind sprakk í rym randa

Digitized by Google

rauð, ellifu dauðir.
Hitt vas áðr, es auðar,
ógnar gims, í rimmu,
jókum sókn við sœki
sárþíslar, fekk Gísli.

Enn verðr þess dœmi, at nú var spurt, hvé margir fallnir váru af hvárum. Hann kvað vísu:

(17) Þrír hafa alls af óru
ormstalls liði fallit
(vér ruðum svell í sárum
sigborðs) víðir norðan.
En fúrþollar fellu
Fjölnis seiðs á heiði
(gerðisk grimt með firðum
gunnél) níu sunnan.

Þá verðr um rœtt, at mjök hefði á vegizk þeira lið, sunnanmanna; þá kvað hann vísu:

(18) Styrr lét snart ok Snorri
sverðþing háit verða,
þars geir-viðir gerðu
Gíslungum hlut þungan.
Enn varð eigi in minna
ættskarð, þats hjó Barði,
(fell geysla lið) Gísla
(gunn-nórunga sunnan).

39. Nú tóku þeir fé sitt félagar Barða, ok bjuggusk til utanferðar með góðan fjárhlut. Barði sendir orð, ok þeir brœðr, at þeir vilja hafa land sitt ok selja; þykkjask þurfa lausafé. Hann vill eigi láta laust land-

Digitized by Google

it; vill, at kaupit sé sem ætlat var; verða nú annathvárt at missa fjárins, eða drepa hann. Nú segir Eyjólfr, at hann mun fá þeim jafnmikil fé, sem land er vert, en hann eiga við hann; kveðsk skulu annathvárt á því sumri hafa drepit hann, eða rekit af landinu, ok kastat sinni eign á. Barði kaupir skip, er uppi stóð í Húsavík; fóru þá utan, ok leiddi Eyjólfr þá virðulega í braut, ok fersk nú vel, ok kemr af hafi norðr í Þrándheimi í kaupangi, lætr nú upp setja skip sitt ok búa um vel. Óláfr konungr enn helgi réð þá fyrir Noregi; var hann í kaupbœnum. Barði gengr fyrir konung ok hans förunautar, kvöddu konung vel sem sœmdi — „ok er á þá leið, herra," segir Barði, „at vér vildum vera vetrgestir þínir." Konungr svarar á þá leið: „Vér höfum frétt til þín, Barði," segir hann, „at þú ert ættstórr maðr ok mikill fyrir þér, ok þér eruð vasklegir menn, ok hitt í nökkur stórræði, ok rekit harma yðvarra, ok verit þó lengi fyrir, ok þó hafið þér nökkut forneskju, ok þesskonar átrúnað, sem oss er óskaptíðr, ok fyrir þá sök, at vér höfum þat svá mjök frá oss skilit, þá viljum vér eigi taka með yðr, en þó skulum vér vera vinir yðrir, Barði," segir hann, „ok mun nökkut mikillegt fyrir yðr liggja; en þat kann oft verða, er menn hitta í slíka hluti, ok verðr

Digitized by Google

svá mikit rið at, ef nökkut verðr viðblandit forneskju, at menn trúa á þat ofmjök." Þá mælti Barði: „Eigi er sá maðr," segir hann, „er ek vilda heldr minn vin, en yðr, ok kunnum vér þökk þinna ummæla." Barði hefir þar bœjarsetu um vetrinn, ok virðisk öllum vel; en um várit býr hann skip sitt til Danmerkr, ok er þar vetr annan í góðu yfirlæti, ok nú er ekki getit tíðenda. Eftir þetta býr hann skip sitt til Íslands, ok kómu fyrir norðan land út, ok váru mjök svá félausir. Guðmundr var þá andaðr, ok kom Eyjólfr þá í mót þeim, ok bauð til sín, ok síðan fór hverr til sinna heimkynna, er allir váru sýknir. Eyjólfr gefr þeim brœðrum upp föðurleifð sína, ok lýsti enn stórmensku sína sem fyrr; ok veitti þeim engi maðr jafnmikit lið sem hann. Barði ferr til mágs síns, Guðbrands; hann var bæði auðigr ok kynstórr, ok kallaðr nökkut féfastr. En brœðr Barða fóru til Borgar ennar syðri til Eyjólfs mágs síns; þá var fóstra þeira dauð. Nú keypti Eyjólfr allt land undir þá brœðr, ok leysir Barða frá með lausafé; setja nú bú saman á föðurleifð sinni, ok urðu ellidauðir, nýtir menn, ok eigi jafnmiklir sem ættin þeira, ok báðir kvángaðir ok menn frá þeim komnir.

40. Barði ríðr til þings, eftir er hann hafði einn vetr verit hér á landi; þá bað

Digitized by Google

hann sér konu; sú hét Auðr, dóttir Snorra goða, ok er hon föstnuð honum, ok skyldi brúðlaup vera um haustit í Sælingsdal at Snorra goða, föður hennar; eigi er á kveðit, hve mikit fé henni skyldi heiman fylgja, en líklegt at vera mundi góðr sómi. Hon var skörungr, ok unni Snorri henni mikit; móðir hennar var Þuríðr, Illhuga dóttir ens rauða. Barði ríðr um þingit til Vatnsdals, til mága sinna, ok unir vel við ferð sína, ok hefir góða virðing af mönnum; ok fór eftir því, sem vitrir menn höfðu fyrir sét, at sætt manna helzk, sem á var kveðit, ok er ekki getit þeira viðskifta síðan. Nú býr Snorri veizluna, um haustit, sem ætlat var, ok kemr þá fjölmenni mikit, ok ferr hon fram skörulega, sem ván var, ok er Barði þar um vetrinn ok bæði þau; en um várit fara þau í braut með allt sitt, ok skiljask þeir góðir vinir Barði ok Snorri ok ferr hann nú norðr í Vatnsdal, ok er þar með Guðbrandi, mági sínum. Ok at vári býr hann ferð sína, kaupir skip, ok ferr utan, ok kona hans með honum, ok er sagt, at honum greiðisk vel ferðin, ok kemr af hafi norðr við Hálogaland, ok er þar um vetrinn í Þjóttu með Sveini Hárekssyni, ok var vel virðr, ok þóttusk menn sjá á honum stórmensku, ok virði hann þau bæði mikils.

41. Svá bar til einn morgin, er þau váru

Digitized by Google

úti í skemmu bæði, at Barði vildi sofa, en hon vildi vekja hann, ok tekr eitt hœgindi litit ok kastar í andlit honum, svá sem með glensi; hann kastaði braut, ok ferr svá nökkurum sinnum; ok eitt sinn kastar hann til hennar, ok lætr fylgja hendina; hon reiðisk við, ok hefir fengit einn stein ok kastar til hans. Ok um daginn eftir drykkju stendr Barði [upp], ok nefnir sér vátta ok segir skilit við Auði, ok segir, at hann vill eigi af henni ofríki taka né öðrum mönnum; ekki tjár orðum við at koma, svá er þetta fast sett. Er nú fjárhlutum skift þeira í milli, ok hann ræðsk þaðan í braut um várit, ok lætr eigi af ferð sinni, fyrr en hann kom í Garðaríki, ok gekk þar á mála ok var þar með Væringjum, ok þótti öllum Norðmönnum mikils um hann vert, ok höfðu hann í kærleikum með sér. Ávallt er konungs ríki skal verja, er hann í leiðangri, ok fær gott orð af hreysti sinni, ok hefir um sik mikla sveit manna. Þar er Barði þrjá vetr í mikilli sœmd frá konungi ok öllum Væringjum. Ok eitt sinn, er þeir váru á galeiðum við her, ok vörðu enn konungs ríki, þá kom at þeim herr; gera nú bardaga mikinn; ok fellr mjök lið konungs, er við ofrefli var at brjótask, ok gerðu áðr mörg stór verk; ok þar fell Barði við góðan orðstír; ok hafði drengilega neytt sinna vápna

Digitized by Google

til dauða. Auðr var gift öðrum ríkum manni, syni Þóris hunds, er Sigurðr hét, ok eru þaðan komnir Bjarkeyingar, enir ágætustu menn, ok lýkr þar þessi sögu.

VIÐAUKI.

— — Þórarinn fagnar nú vel Barða ok þykkir ferðin hafa orðit allröskmannleg. Þá mælti Þórarinn: „Ekki munu þér nú kyrrir sitja mega, ok grunr er mér, at Borgfirðingar muni eigi svá búit láta standa, ok heldr fara norðr hingat á hendr þér; er sá einn kostr, at hafa vígi nökkut til varnar sér.“ Ok gera þeir Barði nú ráð sín ok eftir þat skilja þeir; ferr nú Barði heim fyrst. Hamarr stendr nálægt Borg, er heitir Borgarklettr; þar er vígi svá gott, at einn maðr getr hœglega varist uppgöngu, þótt margir sé til atsóknar. Þeir Barði gerðu sér skála uppi á hamrinum, ok sér þess merki enn í dag, því þar stendr tóftin enn at mestu heil; er hon hlaðin af stórum hellusteinum; segja menn, at hon hefði verit hér um 7 faðmar á lengd, en 4 á breidd. Þangat lét Barði flytja vápn ok vistir, ok hvat sem hafa þyrfti, en varðmenn setti hann inn í Þóreyjargnúp at gera sik varan við mannareiðir, eða ef ófriðarmenn kynni at koma at sunnan.

Nú er at segja frá Illuga svarta, at hann ríðr heim ok safnar mönnum, ok urðu saman níutíu manna ok með þetta lið ríðr hann norðr í Víði-

Digitized by Google

dal ok ætlar at taka Barða af lífi ok alla hans fylgjara. En sem Barði fær njósn af þessarri ferð hans, ganga þeir upp á Borgarklett ok búast þar um; kemr Illugi þar at (með) flokkinn, ok sér at þeir verða ekki sóttir meðan þeir eru í víginu; eggjar hann nú Barða alla vega at ganga úr víginu ok berjast með drengskap. Barði kveðst svá gera mundu, ef þeir vildi berjast með jafnmörgum mönnum, en láta hina aftr hverfa, er um fram væri, en Illugi kveðst eigi mundu skifta liði sínu eftir hans (geð)þótta. Barði mælti: „Ef þú vill njóta liðs þíns, þá mun ek njóta vígis míns."

Þeir Illugi gera nú ráð sín ok verða á þat sáttir, at þeir skuli setjast um virkit ok sitja þar þangat til þeim Barða yrði vista skortr, ok þat gera þeir, at þeir sitja þar langan tíma, hverir sem komnir eru. Svá kom um síðir, at vista þrot varð hjá þeim Barða. Illugi ok hans menn spottuðu þá oft, ok þá þeir settust niðr til snæðings, buðu þeir Barða ok hans mönnum til matar, en þeir gáfu því engan gaum. Einn morgin kemr bryti Barða til hans ok segir, at nú sé ekkert eftir af vistum þeira nema eitt mörsiðr, ok spyrr hvárt því skyldi skifta með mönnum Barða. Hann svarar: „ Annat ráð skulum vér taka; þá þeir setjast niðr at matast, skulum vér kasta þessu út til þeira; má vera þeir haldi vér höfum œrna vist ok hætti umsátinni. Nú líðr þar til sunnanmenn setjast at dagverði. Bjóða þeir þá enn af spotti mönnum Barða til snæðings með

Digitized by Google

sér. Barði tekr þá mörsiðrit ok kastar út til þeira. Þá mæltu þeir Illugi, at eigi mundi þessu út kastat, ef eigi væri gnœgtir fyrir. Bað Illugi þá taka hesta þeira ok ríða þaðan — „vil ek hér eigi bíða frera.“ Eftir þat rjúfa þeir umsátina ok ríða suðr til sinna heimkynna. En af þessu tiltœki Barða er sá orðskviðr kominn, at kalla, at sá kasti út mörsiðrinu, sem tekr til síðustu órræða. Þeir Barði fara eftir þetta til búa sinna, ok er allt kyrt þenna vetr. Um várit stefndi Illugi málum þessum til alþingis, ok váru þeir Barði gerðir utan þrjá vetr. Þrettán váru þeir norðanmenn, er utan fóru ok verit höfðu með Barða at heiðarvígum. Þeir Barði seldu eignir sínar áðr þeir fóru utan, því at þeim varð féfátt mjök at svara bótum þeim er gervar váru þeim á hendr. At liðnum þremr vetrum kómu þeir Barði aftr til Íslands, ok váru þá staðfestulausir. Barði var kvángaðr maðr ok átti Guðrúnu Þorbergsdóttur. Hann fór þá á fund mágs síns ok bað hann fá sér staðfestu nökkura. Þorbergr neitaði því. Barði reiddist þá ok mælti: „Meira ertu vesalmenni en svá, at nökkurr dugandi maðr skyldi þér mægðr.“ Reið síðan heim ok sagði skilit við Guðrúnu konu sína. Eftir þat reið hann vestr í Dali ok bað Auðar, dóttur Snorra goða, ok var hon honum gefin. Tvá vetr dvaldi Barði hér á landi eftir útkomu sína. Eftir þat bjóst hann til utanfarar. — — —

Digitized by Google

Fornyrði og fátíð orðtök

úr Víga-Styrs sögu og Heiðarvíga, er Jón Ólafsson reit til minnis sér, um leið og hann tók afskrift sína af skinnbókarbrotinu, en afskriftin og skinnblöðin brunnu skömmu síðar (sjá formála).

Archaismi et loqvendi modi rariores

úr þessare Víga-Styrs Saugu, hier og þar ur sögunni allt til þess Gestur er komenn í Miklagard.
of vig þesse ræddu menn misjafnt. et sæpius.
þiórar þ. e. naut sem gelldt eru gömul.
gautvadur pro heygdur.
***óæll** pro óalandi. sc. Einar.
honum var þúngs af von þ. e. hafde þúnga von.
Gestr sitr nú hugsi um sitt mál þ. e. hugsandi, hugsiukur edur i þaunkum.
Styr hafdi skuadann hest þ. e. járnadann.
var því ei samsumars utanfarit. idem í Kormaks- og Vatnsdœlas.
***at drepa á dreif** pro ad þegia yfer.
***hvat or Gesti er ordit.** item alibi **nú vita menn**

Digitized by Google

óglögt hvat or Gesti er ordit fyrst í brád. or hodie af. brad þ. e. ad so stöddu, brádlega.

En sva var tilfarit, ad eckian bió at fjardarbotni. þ. e. hagade til.

at róa á sæ at togfiski.

sialfbiarga, þegar skipenu hvolfde under þeim Þorsteine.

lifde hann því líkara sem hann væri illdýri enn hann væri maðr (þ. e. Fialla-Teitur), því hann lá á fjöllum úte.

hún var systrunga Gests þ.e. dótter modursystur hanns.

***kuðr** pro **kunnr** et **kiðr** pro **kinnr.** badar **kidur i blóde** í v(ísu) Gests.

enn Þordis vard eige aurþrifráda (þegar er vered ad tala um hvad hún gaf Geste til utanferdar).

ok mun mier þetta fyrir eingu standa álengdar þ. e. í framtidenne (sagde Gestur um sared sem Þorsteinn veitte hönum).

enn þat er sidr væringia ok nordmanna et sæpius eru nordmenn distingverader fra væringium.

mótgöngu menn sæpe pro óviner.

eigi verðr þat allt at regni er rauckr. í vísu Styrs þ. e. þegar hótad er stóru verdur opt líted **úr.**

eigi má ófeigum bella þ. e. í hel koma, edur særa so hrífe.

ok mundar til höfuds á honum. (sem almennelega er nú sagt at mijnda til) þá Þorst. lagde saxenu til Gests i Miklagarde.

ógeigvænlegt sár þ. e. hættulíted.

Digitized by Google

Gestr feller bæn at væringium þ. e. bidur innelega.

ok giordu þat þeir menn er tædu male Þorsteins at vilia Gests, er vissu ættarferd Þorsteins. tædu þ. e. studdu edur hlyntu ad.

Snorri sende ord N. N. at þeir skulu hittast þann dag er vj vikur eru til vetrar. et mox: **enn Snorri sendir at tvímánuðe sumars.** enn þad var á laugardag. Ergo kom þá veturinn á laugardag. og tvímanuðr er penultimus mensis sumarsens.

þa var þoka yfer heradenu, ok vindr af hafi og úr vid þ. e. yria.

og sá tidende þ. e. hvad vid leid, hvernenn þar hagade edur stod til.

þeir lata taka nidur hesta sina og ægia. so kalla enn sumir menn, idem Vatnsd.s.

ok kona su er embættir fe þ. e. vinnur þad er þarf vid fie þ. e. miólkar.

Snorri mællti vid son sinn Þord kausa. ser köttr-enn músena þ. e. köttr.

ok taka atfang. hodie áfanga.

***ok fragu** pro fregnudu.

byriast Heidarvíga Saga.

***Hallr Gudm.s. var nu fulltidi at alldri** et sæpius.

***menn búa mal á hendur vegundum of víg Þorsteins** þ. e. um ut supra.

og oru eigi þeir aldauda, oru pro voru et postea alicubi. et ***er** pro þer þ. e. vos.

Digitized by Google

at tægia **Kleppjarne** þ. e. ad vera í rádum og fylge med.

*at **honum kvaz þar þickia miklu meiri máldeili á** þ. e. varda um.

fe til farningar (þad var skipaferd).

at **hveruger skyllde hendur vid ödrum begia** þ. e. ad tregdast vid, imiliast, edur taka eigi bón hans.

og hefr þú haft vel og drengeliga úr þessum málum þ. e. ráded vel úr. et mox ***vel haft af þessu mále.** Conf. Laxd. Sogu C. 8 et 26.

og **settu Gislungar nockut ufa vid honum** sc. Þorgils þ. e. voru amasamer.

at **eiga einhvern einskis at kunna** þ. e. illt ad launa, edur vid ad þyckia.

*at **komast vid vedre** þ. e. ad verda opinbert. Conf. Laxd. S. S. 49.

Mer spyrst sva fra Gísla, at hann er bradskeyttr til mals at taka þ.e. fliótur til svars. hvatordur.

þer eiged um míken vanda at mæla sagde Þorarinn vid B.

marger eru jafnan at frændseme, et alibi **jafnkomner at frændsemi** þ. e. standa jafnframt ad.

at eiga of mikil vandræði at vera pro ad eiga í vanda.

at vera lífi minnr þ. e. at vera dauðr.

hann var eingi orda madur þ. e. hann var eigi ordmargur edur málsniallur.

hans er ecki vid kostr þ. e. absens est.

elle stód Harek þ. e. hann var komenn allt í elle, edur ellenn var hönum ad meine.

Digitized by Google

skardann hlut ad bera fyrir ödrum þ. e. ad hafa skertann hlut ur bítum. Conf. Laxd.s. Cap. 42.

at veita eingi urslit þ. e. urskurd.

***vel borinn** þ. e. af gódum ættum.

frigiarn, forte sá sem giarn er á ad fria mönnum hugar.

oflati sá mikid lætur yfer sier.

of kapp þ. e. ofurkapps madur.

sva er vidvaxed þ. e. so hagar til, so er háttur á mále.

mig beidde naudsyn til þ. e. rak naudsyn til.

alls þú rekr þitt erendi alls þ. e. af því, þar ed þú rekur þitt etc. sic. Laxd.s. C. 9.

þú hefr berliga a mig kveded þ. e. skorad a mig til svars.

þverkominn vid máled þ. e. eige hinn næste edur rettaste svaramadur.

oskynsamr hoc loco pro illknittinn.

at kynnast vid einhvern þ. e. ad beckiast til vid einhvern.

eigi munum ver þar aunnur fe tilleggia. fe in plur.

þat þyker mer at glíku þ. e. viðlíkt, eins vera háttur á.

at vera á vandar veifi þ. e. óvíst hvar nidur kemur.

segia skal þursi ef hann situr nockviðr vid elld þ. e. ad segia einum illgiörnum manne í þeim stad, sem hann þorer ei at ráda á mann, edur skeyta skape sínu.

Digitized by Google

at sva storer menn sem nú eigu hlut ad (Eidur mællte) þ. e. miklir menn.

uylir fiarri en ver sialldan er sagt upp á þá sem sœkia þegar þeir ætte at veria [enn hvert þad fyrsta ord á at merkia hvílir, eda nysir sc. gengur hniósande og fer fyrir utann (sem mier líkara synest) veit eg eige.

nu mællte Eidr. eige hyrdum ver at skattyrdast vid þig (vulgo hodie skútyrdast) þ. e. munnhöggvast.

Þat er nu í þreytt at so synest vitrum monnum sem ockr þ. e. þad er reint til þrautar.

mælltu þar mundmálum þ. e. sömdu mille sín um mund konunnar.

þat hafde Þorde orded til farreks, at hestar hans bader voru í brottu. farrek þ. e. farartálme. edur hindran.

at slá kaupi vid einn þ. e. kaupslaga. conf. Laxd.s. Cap. 12. et Hallfr.s. C. 7.

er mer sagt at vapnin eru sigr audig þ. e. lucku gefenn.

hun var medallagi vitr þ. e. lítt vitur.

ódmalugr adjectivum

hvat skal fretkarli þínum so got vopn þ. e. sá sem er ordenn so burdalaus og uppgefen af elle, ad hann rembest so vid allt hvad hann giörer, ad hann etc.

þarstu er kominn af fótum framm þar sem sem þu ert.

ok telr þat mangi munu giört hafa þ. e. mann eingi, nemo.

Digitized by Google

at klækiast a vid einn þ. e. giöra einum til skada og skapraunar.

var vel við honum tekid at eins þ. e. tantum non.

hvad hann atte um ad vera þ. e. hvad hönum var á höndum.

at firrast fund frænda sinna þ. e. ad fordast og giöra sig fiarlægann.

***var mikill merkesmadr** þ. e. atqvædamadur, sc. Hoskulldr.

Digitized by Google

Vísnaskýringar.

1. **Leiknir berserkr:** Hvert hafið of gerva för þína?[1] gangfögr hanga leygjar liðar Gerðr[2] linbundin[3], ljúg vætr[4] at mér, — þvít[5] sákat[6] þik ganga skrautlegar búna frá húsi í vetr, en vitra húns vangs hirðidís[7].

1. hvert hefir þú búið för þína? — 2. *leygr*, eldr, logi; *hanga leygr liðar*, hangandi logi liðar, glóandi hringr; *Gerðr*, ásynja; *Gerðr hringa*, koná, hér: Ásdís dóttir Styrs. — 3. *linbundin*, í linklæðum, skrautklædd; sbr.: „Bindum Þór þá brúðar líni" (Þrymskviða). — 4. *vætr*, ekki, ekkert. — 5. því at. — 6. eg sá eigi. — 7. *húnn*, tenningr í hneftafli; húns vangr, taflborð; *hirðidís* taflborðs: kona.

2. **Gestr Þórhallason:** Vasat[1] þörf at binda böndum of sár; þveita[2] beit hjalma-stöð[3]; en sák[4] Víga-Styr[5] hníga sáran, — þás sák allrauðan unda sæg[6] falla af brúnar beinum í augu mági báglunds goða[7].

1. Eigi var. — 2. *þveita*. öx. — 3. *hjalma-stöð* (réttara mun: hjalma-stoð), höfuð. — 4. eg sá. — 5. Sögur vorar virðast benda til þess, að höfðingjar hafi varla verið kendir við *víg* í lifanda lífi, svo sem þeir Glúmr Eyjólfsson, Skúta Ás-

Digitized by Google

kelsson og Styrr Þorgrímsson. Glúmr er hvergi nefndr Víga-Glúmr í sögu hans, nema í innskotskafla. Er ekki ólíklegt, að Gestr hafi fyrstr nefnt „Víga-Styr" og nafnið orðið alment þegar frá leið. — 6. *sægr*, sjór, bylgjur; *und*, sár; *unda sægr*, blóð. — 7. *báglundr*, geðharðr, harðgeðr, örlyndr; *báglundr goði*, Snorri Þorgrímsson „mágr" Styrs.

3. **Sami:** Gestr[1] hefir rösklegast höggvit Geitis galdrs hristi[2]; dögg djúpa benja[3] dunði skjaldar miðjungi[4].

1. þ. e. hann sjálfr. — 2. *Geitir*, sækonungr; *Geitis galdr*, orrusta; Geitis-galdrs *hristir*, mannkenning (óvenjuleg og varla rétt, enda bygð á vafasamri „leiðréttingar" getgátu); Styrr. — 3. *dögg djúpra benja*, blóð. — 4. *miðjungr*, jötunsheiti, en stundum haft í mannkenningum; *skjaldar miðjungr*, mk., hér Styrr. Blóðið dundi um Styr.

Vísur þessar bera þess vitni, hve Gestr hefir hróðugr verið af drápi Styrs og alls ódeigr.

4. **Þuríðr Óláfsdóttir:** Brátt munu beiðendr þrimu seiða[1] frýja Barða [hugur]. — Ullr undlinns[2], munt taliðr spillir[3] ættar þinnar, — nema látir lauðrhyrs boða[4] falda rauðu[5], valdandi láðs lýbrautar[6]; lýðr nemi ljóð sem kváðum[7].

1. *þrima*, (hér) orrusta; *seiðr*, (hér) fiskr, fiskr orrustu, sverð eða spjót; *beiðendr* vopna, menn. — 2. *linnr*, ormr; *und-linnr*, ormr sára, spjót eða sverð; *Ullr*, einn af ásum; Ullr vopna, mannkenning, hér: Barði. — 3. *spillir ættar*, ættar-skömm. — 4. *lauðr*, brimsjór (löður); *hyrr*, eldr; sævar eldr, gull; (réttara kann að vera *lauð-hyrr;* er þá *lauð* = löð, lauðhyrr, glóandi málmr, sem

Digitized by Google

dreginn er eða rekinn gegnum löð, gull; kemr hvorttveggja í einn stað niðr); gulls *boði*, mk., hér: Barði. — 5. *„falda rauðu“*, bera blóðug höfuð, „snýta rauðu“, verða eggbitna. — 6. *lýr*, fiskr; *láð*, land; land-fiskr, ormr; orms *braut*, gull; gulls *valdandi*, mk., hér: Barði. — 7. menn taki eftir því, sem eg stefja saman.

5. **Eiríkr viðsjá:** Höfum farit norðan of heiði nitján saman, rítar hyrborðs hlynr[1]; vér hyggjum nœra blóðs nag[2]. Þó getum hins, at munim nökkuru færi sunnan, árr hlunntams Haka skæs[3]; skald hyggr til skœru[4].

1. *rít*, skjöldr; *hyrr*, eldr; *rítar hyrr*, sverð; sverð *borð*, skjöldr; *hlynr*, viðartegund (lat.: platanus); hlynr skjaldar, mk., hér: Barði. — 2. *nagr*, fugl; *blóðs nagr*, hræfugl, örn eða hrafn. — 3. *skær*, hestr; *Haki*, sækonungr; *Haka skær*, skip; *hlunntamr*, vanr við hlunna; árr, sendimaðr, *árr* skips, farmaðr, hér Barði. — 4. *skœra*, snerra, bardagi. „Eg býst við bardaga.“

6. **Þorbjörn Brúnason:** Eigi mun auð-Vár[1], sú es eigum, falda bláu[2] at[3] mik dauðan; mens Fold[4] vill minn aldr í moldu[5]; ölselja[6] ann mér eplis Heljar[7], en auðbrík[8] má ekki vinna at slíku[9] — þat es óskaplegt[10].

1. *Vár*, ein af ásynjum; auð-Vár, kvk. — 2. *falda bláu*, klæðast svörtu til marks um harm sinn. — 3. *at* = aft, þ. e.: eftir. — 4. kvk. — 5. vill mig feigan. — 6. kvk. — 7. *epli* Heljar, lífstjón. — 8. kvk. — 9. en konan fær ekki (ekkert) við því gert. — 10. þetta eru ó-sköp, ill sköp norna, hörð örlög.

Digitized by Google

7. **Sami:** Fák-rennandi fagrstrykvins[1] Áta mars fannar[2] kann ekkju[3] óþakkir, þótt gráti mik kykvan, þvít ofnauð 's lituð ilja áms heiðingja[4], es skal leiða mik dauðan höfgum hlýra skúrum[5].

1. *fagrstrykvinn,* fagrstrykaðr, skreyttr fögrum lit-rákum. — 2. *Áti,* sækonungr; *marr,* hestr; *Áta marr,* skip; skips *fönn,* sjór; sævar-*fákr,* skip; *sævar-fák-rennandi,* sæfari, mk., hér: Þorbjörn sjálfr. — 3. hér: kona Þorbjarnar. — 4. *ámr,* ídökkr, dökkleitr; *heiðingi,* úlfr; *lituðr úlfs ilja,* sá, er gefr úlfi fœri að lita fœtr sína í blóði, hermaðr, hér Þorbjörn sjálfr. — 5. *hlýrr,* kinn; *hlýra skúrir,* hrynjandi tár.

8. **Sami:** Mér varð þat, at enn mæri hvítvöndr rítar[1] brast í tvau[2] [í] hjalm-Fenris holma grandi[3], — vandak[4] minn brag, — þars dreyra reyr[5] hnitu saman á mætu móti hanga heimþingaðar[6], jöru snótar mót-rauðr[7].

1. *rít,* skjöldr; *hvítvöndr rítar,* blikanda sverð. — 2. í tvent. — 3. *hjalm-Fenrir,* vargr hjalma, sverð; *holmi* sverðs, skjöldr; skjaldar *grand,* bardagi. — 4. eg vanda. — 5. *reyr,* (hvk.), hol stöng; *dreyri,* blóð; *dreyra reyr* haft um spjót, af því að falrinn líkist reyrlegg, gengr utan um skaftið. — 6. *hangi,* hengdr maðr; *heimþinguðr,* sá er þingar við e-n heima; *hanga heimþinguðr,* Óðinn, er „settist undir hanga," sbr. hanga-goð, hangatýr; *mót Óðins,* bardagi. — 7. *jara, orrusta;* jöru *snót,* valkyrja; mót valkyrju, bardagi.

9. **Sami:** Væri betr, kjóls hleypir[1], at bærak ókostalausan benvand[2] í gný randa[3] ok heilan

Digitized by Google

haus, sás[4] skal veita ófáum manni dauða ok heldim hann[5], dalreyðar dýrreitar hirði-Baldr[6].

1. *kjóll*, skip; *kjóls hleypir*, sæfari, mk. — 2. *benvandr*, benvöndr, sverð. — 3. *randa gnýr*, bardagi. — 4. *sás*, sá es, ætti, eftir sambandinu að vera: þann es. — 5. og mistim hans eigi. — 6. *dalreyðr*, dalfiskr, ormr; orms *dýrreitr*, gull; gulls *hirði-Baldr*, mannkenning, hér: húskarl Þorbjarnar, er hann kveðr fyrir vísuna.

10. **Gísli Þorgautsson:** Hér vildu fálu marar[1] sœkja mik í þessum stað[2]; fjölrœkr[3] Hildar fúra vélir[4] vas hress. Hitt segir oddgaldrs Ullr[5], at allir Hlakkar glóða hríðar herðendr[6] mynit[7] verða hollir skaldi[8].

1. *fála*, tröllkona; *fálu marr*, úlfr. — 2. hér, á á Gullteigi. — 3. *fjölrœkr*, sá er margt rœkir, fjölnenninn, margnenninn. — 4. *fúrr*, eldr; *Hildar fúrr*, sverð; *vélir*, sá er vélar, skemmir, eyðir (eða: vélir, sá er sýslar um e-ð); *sverta vélir*, mk., Gísli sjálfr. — 5. *oddgaldr*, bardagi; *Ullr*, einn af ásum; *oddgaldrs Ullr*, mk., hér: Gísli sjálfr. — 6. *Hlökk*, valkyrja; *Hlakkar glóða hríðar herðendr*, mk. — 7. muni eigi. — 8. *skaldi*, þ. e.: Gísla sjálfum.

11. **Eiríkr viðsjá:** Frægir rekkar flykkjask[1]; herr es fúss til snerru; herkunn þjóð[2] tekr dragask hart á heiði. Harðráðr Barði biðr herja[3] fara hvergi fyrir[4] frá glyggvi geira veggs[5] gunn-nórunga[6] sunnan.

1. flykkjast saman. — 2. *þjóð*, (hér), fólk, mannsöfnuðr. — 3. *herjar*, liðar, liðsmenn. — 4. fara

Digitized by Google

hvergi undan. — 5. *glyggr,* stormr; *geira veggr,* skjöldr; skjaldar-veðr, bardagi. — 6. *gunn-nórungar,* þeir sem nœra gunni, efla orrustu: hermenn.

12. **Sami:** Vér höldum fast foldu[1]; herr þoki fram til snerru; látum ryðjendr[2] reyndan randa völ[3] snyðja[4] í ben[5]. Skal ek bíða ór stað á heiði, þótt sagt sé, at herða taki hart sverð-él sunnan; rjóðum hjalmskíð[6].

1. sbr.: halda velli. — 2. látum, vér sem ryðjumst fast um, o. s. frv. — 3. *rönd,* skjöldr; *völr,* stafr; *randa völr,* sverð. — 4. *snyðja,* fara snúðugt, bruna fram. — 5. *ben,* sár (skylt: bani). — 6. *hjalmskíð,* sverð.

13. **Sami:** Höfum hlotit[1] leggja saman randir[2] af reiði, rjóðr veggbergs þuðra branda[3]; beruma[4] vægð at vígi. Hefk heyrt þínum hug við brugðit at hjarta[5], nú skulum reyna þat, foldar fjötra fúrleynir[6].

1. okkr hefir hlotnast, það hefir orðið okkart hlutskifti. — 2. *rönd,* skjöldr. — *veggberg þuðra (= þunnra) branda,* skjöldr, *rjóðr skjalda,* mk., hér: Þorljótr frá Veggjum eða Sleggjulœk. — 4. eg ber eigi. — 5. *hjarta* virðist hér merkja hugrekki, en verðr þá endrtekning þess, sem áðr er tekið fram í setningunni. — 6. *foldar fjötr,* útsærinn, er „liggr um öll lönd"; *fúrr,* eldr; *sævar eldr,* gull; gulls *leynir,* mk., hér: Þorljótr.

14. **Tindr Hallkelsson:** Böðgerðar askr[1] hefir háit víg við átján aska lagar mána[2] viðr halfan þriðja tög virða[3]; níu almsvells boðar[4] fellu enn

Digitized by Google

at eggja sennu[5]; þar hykk[6] lauðhyrs[7] lógstafi lágu dauða[8].

1. böð, orrusta; *böðgerð*, framkvæmd orrustu, bardagi; *askr*, trjátegund; *böðgerðar askr*, mk., — hér á Tindr við sjálfan sig sem foringja fararinnar. — 2. *lögr*, sjór eða vatn; *lagar máni*, gull; *askr lagar mána*, mk. — 3. *virðar*, menn. Hér segist Tindr hafa haft hálfan þriðja tug manna móti þeim átján. — 4. *almr*, bogi; *almsvell*, örvar; *örva boði*, mk. — 5. *eggja senna*, orrusta. — 6. hygg ek. — 7. *lauð*, löð; *lauðhyrr*, laðar-eldr, gull (sbr. 10. vísu); *gulls lóg-stafir*, þeir sem lóga gulli, mk. — 8. Tindr segir hér, að hann hyggi þá liggja *dauða*, þessa níu menn, er fellu (því að stundum fellu menn af mæði eða sárum og *lifðu* í valnum).

15. **Sami:** Eiðs erfineiðar[1] eru allbrátt fallnir í styr[2] ok tveir synir Guðbrands handan[3] í geira gný[4]. Vér bíðum aldrigi síðan bótir slíks sverðs móts[5], nema hefndir verði; traust lið minnist mistar[6].

1. arfþegar, erfingjar, synir. — 2. *styrr*, ófriðr. — 3. handan um heiði, norðan. — 4. *geira gnýr*, bardagi. — 5. *sverðs mót*, vopna viðskifti, bardagi. — 6. *mist*, valkyrja, orrusta.

16. **Eiríkr viðsjá:** Frægir lundar lögðis skeiðs[1] lágu ellefu dauðir á heiði; rauð lind[2] sprakk í randa rym[3]. Hitt vas áðr, es Gísli fekk auðar[4] í rimmu[5]; jókum sókn sárþislar[6] við sœki ógnar gims[7].

1. *lögðir*, sverð; *lögðis skeið*, skjöldr; (réttara má vera: *lögðis seiðr*, sverðs hljómr, bar-

Digitized by Google

dagi); *lundr lögðis skeiðs*, hermaðr. — 2. *lind*, skjöldr. — 3. *randa rymr*, bardagi. — 4. *auðr*, líkl. kvenkynsorð, örlög, aldrtili; *fekk auðar*, beið bana. — 5. bardagi. — 6. *þisl*, vagnstöng; *sárþisl*, sverð eða spjót; *sókn* sverða, bardagi. — 7. *ógn*, ár-heiti; *gim*, ljómi; ógnar *gim*, gull; *sækir* gulls, mk., hér: Barði.

17. **Sami:** Alls hafa þrír ormstalls viðir[1] fallit af óru liði; vér ruðum sigborðs svell[2] í sárum. En níu Fjörnis seiðs fúrþollar[3] sunnan fellu á heiði; grimt gunnél[4] gerðisk með fyrðum[5].

1. *ormstallr*, gull; *ormstalls viðir*, menn. — 2. *sigborð*, skjöldr; *sigborðs svell*, sverð. — 3. *Fjölnir*, Óðins-heiti; *Fjölnis seiðr*, orrusta; *fúrr, eldr;* eldr orrustu, sverð; sverðs- *þollr*, mk. — 4. bardagi. — 5. *fyrðar*, menn.

18. **Sami:** Styrr lét ok Snorri háit verða snart sverðþing[1], þars geirviðir[2] gerðu Gíslungum þungan hlut. Enn varð eigi in[3] minna ættskarð Gísla þat es Barði hjó; lið gunn-nórunga[4] sunnan fell geysla[5].

1. bardagi. — 2. mk. — 3. *in*, smáorð, sem stundum er haft með miðstigi lýsingarorða og atviksorða til áherzlu; *eigi in minna*, eigi mun minna. — 4. *gunn-nórungar*, hermenn. — 5. geysilega.

Digitized by Google

NÖFN

Akreyjar á Breiðafirði 11.
Álof Guðmundardóttir 60, 68, 69.
Álof kjannök 60, 68.
Amb(átt)ardalr 59.
Arngrímr Auðólfsfóstri 57, 62, 73.
Arni Þorgautsson 83, 94.
Ásbjarnarnes á Vatnsnesi í Húnavatnsþingi 40, 55, 59, 64, 94, 95.
Ásdís Styrsdóttir 7, 9.
Askr, bœr í Víðidal 63.
Áslaug Þórhallsdóttir 17, 20.
Ásmundargnúpr, milli Vatnsdals og Víðidals, 54, 63, 73.
Áss (Stóri-Áss) í Hálsasveit 83.
Ástríðr húsfreyja Þórarinsdóttir 83.
Atli, er veginn var, 1.
Auðólfr á Auðólfsstöðum 54, 57, 62.
Auðólfsstaðir í Langadal 53.
Auðr Snorradóttir goða 108—110, 112.
Austfirðir 28, 43.

Bakki (þ. e. Hjalta-Bakki) 53, 61.
Barði Guðmundarson 40, 43—49, 52, 55—69, 71, 73, 74, 79—82, 84—97, 99—112.
Bjarkeyingar (höfðingjaætt í Noregi) 110.
Bjarnafors í Hvítá (nú: Barnafors) 83.
Björg, örnefni á Vatnsnesi 59.
Björgvin á Hörðalandi í Noregi 40.
Björn bóndi 96.
Blanda 54, 63.

Digitized by Google

Blöndubakki 52.
Blönduóss 51, 103.
Borg en syðri í Víðidal 55, 59, 60, 67, 68, 92, 107, 110.
Borgarfjörðr 11, 14, 17, 18, 24, 26, 27, 39, 44, 46, 49, 57, 61, 70.
Borgarklettr 110, 111.
Borgfirðingar 17, 27, 28, 34, 38, 39, 47, 58, 101, 110.
Brattabrekka milli Norðrárdals og Dala 36.
Breiðafjarðareyjar 11.
Breiðavað, bœr austan Blöndu, (sbr. *Mársstaðir) 61, 62, 96.
Breiðabólsstaðr í Vestrhópi 97.
Breiðafjörðr 11.
Brú (Brúar) á Hvítá 72, 75.
Brúsi, sjá Ketill brúsi.
Búrfell, bœr á Ásum í Húnavatnsþingi 53.
Bœr í Borgarfirði 26.

Dagr heimamaðr Barða 55, 66, 67, 73, 80.
Dalir, herað, 35, 36, 48, 112.
Danmörk 43, 107.
Eiðr Skeggjason í Ási 48, 83, 84, 90, 91, 93, 100, 101.
Eilífr goði (Þjóðólfsson?) 52, 57, 95.
Einarr í Akreyjum 11.
*Einarr stýrimaðr (rétt Halldórr) 52.
Einarr Járnskeggjason 104.
Eiríkr hersir 31.
Eiríkr jarl Hákonarson 28.
Eiríkr viðsjá 53, 62, 63, 73, 74, 84, 85, 89—91, 104.
Eldjárn klerkr 39.
England 36, 41, 47.
Eyjafjörðr 48, 62.
Eyjólfr frá Borg 55, 68, 73, 92, 107.
Eyjólfr Guðmundarson enn halti 103, 104, 106, 107.
Eyjólfr Oddsson at Ásmundargnúpi 54, 63, 73.
Eyjólfr Þorfinnuson 84, 92, 101.
Eyjólfr Þorgilsson 83, 84, 90, 91, 101.
Eykjarðr, hestr 66.
Eyrar í Árnessþingi 34.

Digitized by Google

Eyrarsveit á Snæfellsnesi 34.
Eysteinn Eiðsson 83.

Faxalækr í Víðidal 66, 67.
Ferjubakki við Hvítá 18, 19.
Firðir í Noregi 30.
Fjalla-Teitr, sjá Teitr.
Fleygir, sauðr 59.
Flói á Tvídægru 71.
Flókdœlir 71.
Fólskn, ey við Noreg 41.
Fróðastaðir í Hvítársíðu 83.
Fróði, einn Gíslunga 94.

Galmarsströnd við Eyjafjörð 103, (Strönd) 104.
Garðaríki 109.
Gefnar-Oddr, sjá Oddr.
Gestr Þórhallason 17—21, 23—34.
Gilsbakki í Hvítársíðu 25, 84.
Gísli Þorgautsson (sbr. G. Þorsteinsson) 79—82, 87, 101, 105.
*GísliÞorsteinsson (rétt: Þorgautsson) 46—48.
Gíslungar 44, 46, 51, 70, 94, 101, 105.
Gljúfrá í Þingi 63.
Gnúpsdalr í Miðfirði 70.
Gríma Hallkelsdóttir 99.
Grímr, maðr eyfirzkr 48.
Gríss verkstjóri (Koll-Gríss) 55, 64, 72, 85, 102.
Guðbrandr á Guðbrandsstöðum 63, 89, 90, 101, 107, 108.
Guðbrandsstaðir í Víðidal? 64.
Guðbrandssynir 93.
Guðlaugr Snorrason goða 35, 36.
Guðmundarsynir 60, 103.
Guðmundr (Sölmundarson) í Ásbjarnarnesi 40, 43, 44, 55, 56.
Guðmundr Eyjólfsson „gamli“ á Möðruvöllum* 101, 103, 104, 107.

* Hefir verið kallaðr „gamli“, er tímar liðu, til greiningar frá Guðmundi syni Eyjólfs halta, sonarsyni sínum og alnafna, er einnig var höfðingi þar nyrðra, og frá eru komnir Fljótamenn og Guðmundr dýri og Sturlungar.

Digitized by Google

Guðríðr Snorradóttir 21.
Guðrún húsfreyja Guðmundardóttir 63.
Guðrún Bjarnardóttir 95, 96.
Guðrún Þorbergsdóttir (rétt: Bjarnardóttir) 112.
Gullteigr, engi frá Þorgautsstöðum, nú: Teigar, 70, 75, 78—80.

Haffjarðará 21.
Hafnarfjöll í Borgarfirði 71.
Hákon Sigurðarson Hlaðajarl 2.
*Halldórr (rétt: Þórarinn á Klifum) 52.
Halldórr stýrimaðr (sbr. *Einarr) 52, 53, 56—58, 73, 103.
Halldórr á Ferjubakka 18, 19, 24, 25.
Halldórr á Mel 24.
Halldórr Snorrason goða 35.
Halli, berserkr 2, 7, 8, 10.
Hallkelsstaðir í Hvítársíðu 83.
Hallr Guðmundarson í Ásbjarnarnesi 40—45, 47, 58, 65, 82, 101.
Hallvarðsstaðir (síðar: Sudda), eyðibýli sunnan Hvítár, 72, 75.
Hálogaland í Noregi 108.
Hálsar (nú Ásar) í Húnavatnsþingi 53.
Hárekr (Þórólfsson) bóndi í Borgarfirði 45, 46.
Hárekssynir 40—42, 44.
Haugsendi í Borgarfirði 27.
Hávafell, bær í Hvítársíðu 83.
Heiðarvíg 102, 112.
Helga, ekkja 48.
Helgafell í Þórsnesi 8, 23.
Helgi stýrimaðr 28—30.
Hermundr Illhugason 70, 84, 86.
Hermundr (Sölmundarson? faðir Þórodds og Þorgils) 55.
Hesthöfði bóndi 102.
Hítará á Mýrum 20, 21.
Hóp í Húnavatnsþingi 53, 103.
Hópsóss 60.
Hraun (nú: Berserkjahraun) á Snæfellsnesi 4, 6, 17, 23, 33.

Digitized by Google

Hrossholt í Eyjahreppi 21.
Húnavatn 53.
Húnn Guðbrandsson 63, 73.
Húsavík á Tjörnesi 106.
Hvítá í Borgarfirði 18, 51.
Hvítársíða, bygð í Borgarfirði 36, 38, 39, 50, 79.
Hvítárvellir (Vellir) í Borgarfirði 61, 83, 86.
Höggvandastaðir í Borgarfirði 83.
Höskuldr bóndi 18, 19.
Höskuldr goði 52, 57, 95.
Höskuldsstaðir á Skagaströnd 52.

Illhugi Eiðsson 83.
Illhugi enn rauði 108.
Illhugi svarti 14, 25—27, 93, 94, 99, 101, 110—112.
Ingjaldr húskarl 15, 16.
Ísafjörðr 2, 4.
Ísland 2, 33, 41, 107, 112.

*Járngerðarstaðir 11.
Jótlandssíða 43.

Jörfi í Flysjuhverfi 11, 13, 16, 18.

*Kelda (= [Varma]lækr) 39.
Ketill Þorgautsson brúsi 80—83, 87, 88, 101.
Kjálkafjörðr á Barðaströnd 5.
Kjannök, sjá: Álöf Kjannök.
Kjarradalr inn af Örnólfsdal 72, 75.
*Kleifar (rétt: Klif) 52.
Kleppjárn (Þórólfsson) á Reykjum 14, 26—29, 39, 45, 48.
Klif, eyðijörð vestan Blöndu, skamt frá Blönduósi, (fyrrum eign Hjaltabakka, síðar Þingeyraklaustrs seint á 14. öld).*
*Klúka (= [Varma]lækr) 39.
Kólgumýrar (nú: Ásar, bygð í Húnavatnsþingi) 53.
Koll-Gríss, sjá Gríss.
Kolskeggr á Lambastöðum 34, 40, 41.

Lambastaðir í Laxárdal í Dölum 34.

* Klif áttu land að ósnum, og mun kauptúnið að Blönduósi í landeign þessarar jarðar.

Digitized by Google

Lambkárr Guðbrandsson 63, 73.
Langadalr í Húnavatnsþingi 53, 62.
Laugaból í Ísafirði 2, 4.
Laxá í Ásum 63.
Leiknir berserkr 2, 3, 7—10.
Ljárskógar í Dölum 6.
Lygi-Torfi, sbr. *Narfi 68, 87.
Lœkjamót í Víðidal 44, 46, 49—52, 56, 59, 64, 94, 100.
Lœkjarskógr í Dölum 35.
Lœkr (Varmalœkr) í Borgarfirði 39.

*Mársstaðir (rétt: Breiðavað) 49.
Meðalheimr á Kólgumýrum 53, 63, 73.
Melr í Hraunhreppi 24.
Miklagarðr (Bysantium, Constantinopel) 32.
Mýrar, bygð 11.

*Narfi (rétt: Lygi-Torfi) 46, 49—51.
Njáll bóndi 70, 71, 74, 88, 94.
Norðlendingar 92.
Norðmenn 32, 109.
Norðrá í Borgarfirði 71.
Norðrárdalr, bygð í Borgarfirði 83.
Norðrlönd 33.
Noregr 2, 28—30, 32, 33, 40, 43, 106.

Oddr (Gefnar-Oddr) 53, 57, 61, 86, 92.
óláfr heimamaðr Barða 55, 66, 73, 80.
óláfr konungr enn helgi Haraldsson 106.
óláfr konungr Tryggvason 28.
ólöf, sjá: álöf.

Raumaríki í Noregi 31.
Reyðarfjörðr 28.
Reykir (Kleppjárns-Reykir) í Borgarfirði 26.

Síðu-Hallr 29.
Síðumenn 71, 72.
Síðumúli í Hvítársíðu 83.
Siglunes 103, 104.
Sigurðr Þórisson 110.
Skagafjörðr 102.
Sleggjulœkr í Stafholtstungum 49, 89.
Sléttadalr, tveir bœir, nú Stóra-dalr og Litladalr, „upp frá Svínavatni“, 54.

Digitized by Google

Snorri í Hrossholti 21.
Snorri goði Þorgrímsson 8, 10, 21—23, 27, 28, 33—40, 71, 97, 99, 100, 105, 108, 112.
Spákonufell á Skagaströnd 52.
Staðr (nú: Reynistaðr) í Skagafirði 102.
Steingrímr Guðmundarson í Ásbjarnarnesi 40, 65, 73, 81, 91.
Steinn Guðmundarson 73, 80, 91.
Strönd (Galmarsströnd) 104.
Styrr Þorgrímsson, (Víga-Styrr) 1, 2, 4—26, 28—30, 33, 34, 40, 105.
Sumarliði gjallandi 54.
Sveinn Hárekssón 108.
Sveinn Þorsteinsson 37.
Svínavatn, bærinn 54.
Svínavatn í Húnavatnsþingi 53, 54, 63.
Sælingsdalr í Dölum 108.
Sælingsdalstunga 34.

Tanni enn handrammi 84, 92, 101.
Teitr, (Fjalla-Teitr) 27, 29, 30.
Tindr Hallkelsson skáld 83, 84, 92, 93.
Tvídœgra 71.

Vápnafjörðr 43.
Vatn (rétt: Vatnsdalr) í Húnavatnsþingi 54.
Vatnsdalr í Húnavatnsþingi 49, 51, (54), 108.
Vatnsnes, bygð í Húnavatnsþingi 40.
Veggir (Síðumúlaveggir) í Hvítársíðu 50, 76, 89.
Vellir, sjá: Hvítárvellir.
Vermundr enn mjóvi Þorgrímsson 2—5, 7.
Vestrhóp í Húnavatnsþingi 55.
Vestrhópsvatn 66.
Víðidalr í Húnavatnsþingi 44, 51, 54, 55, 63, 64, 96, 110.
Víðidalsá 66.
Víðines (týnt örnefni) 59.
Víga-Styrr, sjá Styrr.
Væringjar 32, 33, 109.

Þernumýrr í Vestrhópi 55, 73.
Þingeyrar í Húnavatnsþingi 53.

Digitized by Google

Þingsnes í Borgarfirði 86.
Þjótta, ey við Hálogaland 108.
Þórarinn á Klifum (sbr. *Halldórr) 52, 57.
Þórarinn (spaki) á Lækjamóti 44—47, 49—52, 58—61, 68, 70, 75, 94, 100, 104, 110.
Þórarinn Þverhlíðingr 83, 94.
Þorbergr (rétt: Björn bóndi) 112.
Þorbergr Þórarinsson 64, 68, 86—88, 92.
Þorbjörn Brúnason (sbr. *Þórólfr) 68, 76—78, 82, 86, 88, 89, 101.
Þorbjörn kjálki 5, 6.
Þórdís húsfreyja 24, 25, 29.
Þórdís gefn 53, 61.
Þórdís spákona 52.
Þórðr, fylgdarmaðr Snorra 37.
Þórðr frá Breiðavaði 49, 61, 62, 95, 96.
Þórðr kausi Snorrason goða 35, 38.
Þórðr köttr Þórðarson, fóstrson Snorra 38.
Þórðr melrakki 55, 58—60, 73, 81.
Þóreyjargnúpr í Línakradal 110.
Þorfinna skáldkona 84.
Þorgautr bóndi (á Þorgautsstöðum) 68, 70, 76, 78, 81, 82, 86—88, 101.
Þorgautsnautr, sverð 81.
Þorgautssynir 80.
Þorgerðr húsfreyja 13, 14.
Þorgisl stýrimaðr 41, 43, 44.
Þorgisl á Meðalheimi 53, 57, 63, 73.
Þorgisl Arason 62, 97—101.
Þorgisl Hermundarson 55, 73, 91.
Þorgisl höggvandi 83, 84, 90, 91, 101.
Þórhalli á Jörfa 11—18.
Þórir hundr í Bjarkey 110.
Þorleikr á Jörfa 18, 19.
Þorljótr á Veggjum 89, 90.
Þorljótr gjallandafóstri 54, 63, 73.
Þormóðr 1.
Þormóðr Þorgautsson 80, 81, 83, 84, 92, 94.
Þóroddr Hermundarson 55, 73, 88, 89, 91, 93, 101.

Digitized by Google

Þóroddr kergarðr 102.
*Þórólfr á Sleggjulœk (sbr. Þorbjörn Brúnason) 49, 50.
Þorsteinn Gislason í Bœ 14, 26, 27, 29, 34, 36—38, 40.
Þorsteinn Síðu-Hallsson 28—30.
Þorsteinn Styrsson 18, 21, 24, 30—33.
Þorvaldr í Sléttadal 54, 96.
Þorvarðr Þorsteinsson 37.
Þorvarðsstaðir í Hvítársiðu (nú: Þorvalds-) 84.
Þrándheimr 29, 41, 106.
Þúfusteinn (í Englandi) 47.
Þuríðr húsfreyja í Ásbjarnarnesi (Óláfsdóttir pá) 44, 55, 64—67.
Þuríðr Illhugadóttir 108.
Þveřá (siðar: Munka-Þverá) í Eyjafirði 62.
Þverárhlið, bygð í Borgarfirði 83.

Öxnadalr í Vöðlaþingi 50.

Digitized by Google

Íslendinga sögur.

27.

Víga-Styrs saga ok Heiðarvíga.

Búið hefir til prentunar

Benedikt Sveinsson.

Reykjavík.

Kostnaðarmaður: Sigurður Kristjánsson.

1925.

Félagsprentsmiðjan.

Digitized by Google

Digitized by Google

Dr. W. A. Craigie, háskólakennari í Oxford, segir ennfremur um íslendingasögur:

Sögurnar þylja ekki einber nöfn þessara manna, heldur sýna oss mennina sjálfa, skapferli þeirra, daglegt líf og starf. Sagnamennirnir lýsa mjög fullkomlega lifnaðarháttum enna fornu norrœnu þjóða í hvívetna og auka þann veg mjög skilning vorn á fornmenning annara germanskra þjóða. Þeir lýsa snildarlega skaplyndi manna, ýmist með fám orðum um höfuðeinkenni karla þeirra og kvenna, er þeir segja frá, eða þó oftar miklu með frásögn atburðanna sjálfra. — Það er undravert, hversu ljóst og skarplega sagnamennirnir fá greint sundr þann aragrúa af mönnum, er þeir segja frá, hvern með glöggum einkennum. Sögurnar lýsa svo gerla ævi og einkennum mikils fjölda karla og kvenna af ýmsu tægi, að vér kunnum á þeim miklu betri skil, heldr en konungum þeim, sem samtímis réðu ríkjum í Englandi.

Auk sögulegra atburða eru sögurnar fullar fróðleiks um forna trú og siðu, er tíðkast hafa um skeið viðsvegar meðal germanskra þjóða. Fornkvæðin og Snorra-Edda hafa að geyma alt það, er vér vitum um norrœnar goðsagnir, og í sögunum er að finna nær alt, sem menn vitu um átrúnað og helgihald í heiðni. Það sem kunnugt er auk þess um germanska trú, er harla rýrt í roðinu. Um hjátrú og hindurvitni forneskjunnar er nær ótœmandi frœðsla og fáar bókmentir eigu rammari draugasögur. Eigu frœðimenn þeir, er þjóðsagnir stunda, þar um auðgan garð að gresja.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google